

Percepties over het Gemeentedecreet anno 2012 verklaard

Multivariate analyses

> Rapport

> Hennau Sofie & Ackaert Johan

Inhoudstafel

Managementsamenvatting	10
1. Inleiding	13
2. Onafhankelijke variabelen	15
> 2.1. Gemeentekennmerken	15
> 2.2. Politieke kenmerken	18
> 2.3. Persoonlijke kenmerken	23
> 2.4. De samenhang tussen gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken	25
3. Algemene tevredenheid	41
> 3.1. De afhankelijke variabele	41
> 3.2. Bivariate analyses	42
> 3.2.1. Secretarissen	43
> 3.2.2. Lokale politici	45
> 3.2.3. Financieel beheerders	47
> 3.3. Multivariate analyses	49
> 3.4. Besluit	54
4. De politieke component	55
> 4.1. De gemeenteraad	55
> 4.1.1. Instrumenten ter versterking van de gemeenteraad	56
> 4.1.2. Het verloop van de gemeenteraad	61
> 4.1.3. De versterking van de gemeenteraad	70
> 4.1.4. Delegatie van de raad naar het college	78
> 4.2. Het college van burgemeester en schepenen	90
> 4.2.1. De afhankelijke variabele	90
> 4.2.2. Bivariate analyses	91
> 4.2.3. Multivariate analyse	92
> 4.3. Besluit	94

5.	De ambtelijke component	96
>	5.1. <i>Evaluatie lokaal personeelsbeleid</i>	96
>	5.1.1. De afhankelijke variabele	97
>	5.1.2. Bivariate analyses	97
>	5.2. <i>Evaluatie van de decretale graden</i>	97
>	5.2.1. De afhankelijke variabele	98
>	5.2.2. Bivariate analyses	98
>	5.2.3. Multivariate analyse	99
>	5.3. <i>Besluit</i>	100
6.	Politiek-ambtelijke verhoudingen	102
>	6.1. <i>Afsprakennota</i>	102
>	6.1.1. De afhankelijke variabele	103
>	6.1.2. Bivariate analyses	103
>	6.1.3. Multivariate analyse	106
>	6.2. <i>Het managementteam</i>	106
>	6.2.1. Algemene evaluatie	106
>	6.2.2. Samenstelling	110
>	6.2.3. Invloed	115
>	6.2.4. Het takenpakket	124
>	6.2.5. De relatie tussen het MAT en het college	127
>	6.2.6. De relatie tussen het MAT en de diensten	133
>	6.3. <i>De relatie tussen de administratie en het college</i>	137
>	6.3.1. De afhankelijke variabele	138
>	6.3.2. Bivariate analyses	139
>	6.3.3. Multivariate analyses	140
>	6.4. <i>Besluit</i>	141
7.	Veranderingen in de beleidsvoering	142
>	7.1. <i>Het intern controlesysteem</i>	142
>	7.1.1. De afhankelijke variabele	142
>	7.1.2. Bivariate analyses	143
>	7.1.3. Multivariate analyse	144

> 7.2. <i>Strategisch meerjarenplan</i>	146
> 7.2.1. De afhankelijke variabele	146
> 7.2.2. Bivariate analyses	147
> 7.2.3. Multivariate analyses	149
> 7.3. <i>Besluit</i>	149
8. Algemeen besluit	151
Beleidsaanbevelingen	154

Lijst tabellen

Tabel 1: Verband tussen inwonertal en continuïteit van het bestuur	16
Tabel 2: Verband tussen inwonertal en samenstelling van het college	16
Tabel 3: Verband tussen inwonertal en schuld per inwoner	17
Tabel 4: Verband tussen continuïteit van het bestuur en samenstelling meerderheid	17
Tabel 5: Verband meerderheid/oppositie en politieke partij, ervaring en tijd - raadsleden	19
Tabel 6: Verband tussen al dan niet uitoefenen van een beroep en politieke partij - burgemeesters	20
Tabel 7: Verband tussen ervaring en bijkomende beroepsactiviteit - schepenen	21
Tabel 8: Verband tussen tijdsbesteding en bijkomende beroepsactiviteit - burgemeesters en schepenen	21
Tabel 9: Verband tussen tijdsbesteding en ervaring - raadsleden	22
Tabel 10: Verband tussen politieke partij en ervaring - raadsleden	22
Tabel 11: Verband tussen geslacht en leeftijd en tussen opleidingsniveau en leeftijd - lokale politici	23
Tabel 12: Verband tussen geslacht en leeftijd en tussen opleidingsniveau en leeftijd - lokale ambtenaren	24
Tabel 13: Verband tussen inwonertal en politieke partij, tijdsbesteding en opleidingsniveau - raadsleden	26
Tabel 14: Verbanden tussen inwonertal en tijdsbesteding, opleidingsniveau en beroepsactiviteit - schepenen	27
Tabel 15: Verband tussen inwonertal en opleidingsniveau - burgemeester.	28
Tabel 16: Verband tussen inwonertal, persoonlijke en beroepskenmerken - financieel beheerders	29
Tabel 17: Verband tussen samenstelling college, politieke partij en tijdsbesteding - raadsleden	30
Tabel 18: Verband tussen samenstelling college en politieke partij - schepenen	31
Tabel 19: Verband tussen continuïteit bestuur en ervaring - burgemeester	32
Tabel 20: Verband tussen continuïteit bestuur, tijdsbesteding en leeftijd - gemeentesecretarissen	33
Tabel 21: Verband tussen partij en opleidingsniveau - raadsleden.....	34
Tabel 22: Verband tussen ervaring en persoonlijke kenmerken - raadsleden	35
Tabel 23: Verband tussen ervaring en persoonlijke kenmerken - schepenen	35
Tabel 24: Verband tussen ervaring en persoonlijke kenmerken - burgemeesters	36

Tabel 25: Verband tussen ervaring en persoonlijke kenmerken - secretarissen	36
Tabel 26: Verband tussen ervaring en persoonlijke kenmerken - financieel beheerders	37
Tabel 27: Verband tussen tijd en persoonlijke kenmerken - raadsleden	37
Tabel 28: Verband tussen tijd en persoonlijke kenmerken - burgemeesters	38
Tabel 29: Verband tussen tijd en persoonlijke kenmerken - financieel beheerders	38
Tabel 30: Verband tussen al dan niet uitoefenen van een bijkomende beroepsactiviteit en persoonlijke kenmerken - schepenen.....	39
Tabel 31: Verband tussen al dan niet uitoefenen van een bijkomende beroepsactiviteit en persoonlijke kenmerken - burgemeesters	40
Tabel 32: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse algemene evaluatie GD	42
Tabel 33: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen (Deel I).....	43
Tabel 34: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen (Deel II)	44
Tabel 35: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar implementatie Gemeentedecreet - secretarissen.....	45
Tabel 36: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - lokale politici (Deel I)	45
Tabel 37: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - lokale politici (Deel II)	46
Tabel 38: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - financieel beherders	48
Tabel 39: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar implementatie Gemeentedecreet - financieel beherders	49
Tabel 40: Regressieanalyse algemene tevredenheid GD - secretarissen.....	50
Tabel 41: Regressieanalyse algemene tevredenheid GD - lokale politici	52
Tabel 42: Regressieanalyse algemene tevredenheid GD - financieel beheerders	53
Tabel 43: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse gebruik instrumenten	57
Tabel 44: Variaties in het gebruik van instrumenten door raadsleden.....	58
Tabel 45: Regressieanalyse instrumenten Gemeentedecreet - raadsleden .	60
Tabel 46: Factor- en betrouwbaarheidsanalyses verloop van de gemeenteraad	62
Tabel 47: Variatie in de activiteitsgraad van de raadsleden, naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen.....	63
Tabel 48: Variatie in de activiteitsgraad van de raadsleden, naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - politici (Deel I)	64
Tabel 49: Variatie in de activiteitsgraad van de raadsleden, naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - politici (Deel II).....	65

Tabel 50: Variatie in de activiteitsgraad van de raadsleden, naar voorzitterschap raad - politici	65
Tabel 51: Variatie in het verloop van de gemeenteraad, naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen.....	66
Tabel 52: Variatie in het verloop van de gemeenteraad, naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken -politici	67
Tabel 53: Regressieanalyse verloop gemeenteraad - politici	69
Tabel 54: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse versterkte gemeenteraad .	71
Tabel 55: Versterking gemeenteraad, naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken -politici.....	72
Tabel 56: Versterking gemeenteraad, naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen	74
Tabel 57: Versterking gemeenteraad naar activiteitsgraad raadsleden - secretarissen.....	75
Tabel 58: Versterking gemeenteraad naar activiteitsgraad raadsleden en verloop gemeenteraad - politici.....	75
Tabel 59: Regressieanalyse versterking van de gemeenteraad - politici	77
Tabel 60: De bepaling van het begrip dagelijks bestuur is door de gemeenteraad erg beperkt gehouden - secretarissen	80
Tabel 61: De bepaling van het begrip dagelijks bestuur is door de gemeenteraad erg beperkt gehouden - politici (Deel I).....	80
Tabel 62: De bepaling van het begrip dagelijks bestuur is door de gemeenteraad erg beperkt gehouden - politici (Deel II).....	81
Tabel 63: Door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur heeft de gemeenteraad nu minder te zeggen - secretarissen.....	82
Tabel 64: Door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur heeft de gemeenteraad nu minder te zeggen - politici (Deel I)	83
Tabel 65: Door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur heeft de gemeenteraad nu minder te zeggen - politici (Deel II).....	84
Tabel 66: Door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur komt er meer ruimte vrij voor debat in de gemeenteraad - politici	85
Tabel 67: De delegatie van bevoegdheden van de gemeenteraad naar het college van burgemeester en schepenen gaat nog niet ver genoeg in mijn gemeente - secretarissen	86
Tabel 68: De delegatie van bevoegdheden van de gemeenteraad naar het college van burgemeester en schepenen gaat nog niet ver genoeg in mijn gemeente - politici	87
Tabel 69: De gemeenteraadsleden in mijn gemeente staan weigerachtig tegenover het delegeren van bevoegdheden naar het college - secretarissen.....	88
Tabel 70: De gemeenteraadsleden in mijn gemeente staan weigerachtig tegenover het delegeren van bevoegdheden naar het college - politici	89

Tabel 71: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse samenwerking gemeente - OCMW	91
Tabel 72: Samenwerking college - OCMW volgens aanwezigheid OCMW-voorzitter in het college - burgemeesters & schepenen	92
Tabel 73: Regressieanalyse samenwerking college - OCMW - burgemeesters & schepenen	93
Tabel 74: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse evaluatie decretale graden	98
Tabel 75: Percepties over de evaluatie van de decretale graden, naar samenstelling college - secretarissen	99
Tabel 76: Regressieanalyse evaluatie decretale graden - secretarissen....	100
Tabel 77: Perceptie afsprakennota naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - burgemeesters & schepenen	104
Tabel 78: Perceptie afsprakennota naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretaris	105
Tabel 79: MAT is verbetering, naar geslacht - burgemeesters en schepenen	107
Tabel 80: MAT is verbetering, naar kenmerken MAT - burgemeesters & schepenen	108
Tabel 81: MAT is verbetering, naar opleidingsniveau - financieel beheerders	108
Tabel 82: MAT is verbetering, naar kenmerken MAT - financieel beheerders	109
Tabel 83: MAT werkt als een echt team, naar samenstelling college - secretarissen	109
Tabel 84: De samenstelling van het MAT weerspiegelt de structuur van de gemeentelijke organisatie - secretarissen.....	111
Tabel 85: Het MAT telt te veel leden, naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen	112
Tabel 86: Het MAT telt te veel leden, naar kenmerken MAT - secretarissen	113
Tabel 87: Het MAT telt te veel leden, naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - burgemeesters & schepenen	114
Tabel 88: Het MAT telt te veel leden naar kenmerken MAT - burgemeesters & schepenen	114
Tabel 89: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse invloed MAT	116
Tabel 90: Invloed MAT naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - burgemeesters & schepenen	116
Tabel 91: Invloed MAT naar kenmerken MAT - burgemeesters & schepenen	117
Tabel 92: Invloed MAT naar belang afsprakennota - burgemeesters & schepenen	117
Tabel 93: Invloed MAT naar kenmerken MAT - secretarissen	118
Tabel 94: Invloed MAT naar belang afsprakennota - secretarissen	119

Tabel 95: Invloed MAT naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - financieel beheerders	119
Tabel 96: Invloed MAT naar kenmerken MAT - financieel beheerders	120
Tabel 97: Regressieanalyse invloed MAT - burgemeesters & schepenen....	121
Tabel 98: Regressieanalyse invloed MAT - secretarissen	123
Tabel 99: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse werking MAT	125
Tabel 100: Werking MAT naar opleidingsniveau - secretarissen.....	125
Tabel 101: Werking MAT naar kenmerken MAT - secretarissen.....	126
Tabel 102: Er is een open informatie-uitwisseling tussen het college en het MAT - burgemeesters & schepenen	128
Tabel 103: Er is een open informatie-uitwisseling tussen het college en het MAT - financieel beheerders	128
Tabel 104: Het MAT stuurt in sterke mate de agenda van het college aan - burgemeesters & schepenen	129
Tabel 105: De secretaris neemt de rol van schakelfunctie op tussen het college en het MAT- burgemeesters & schepenen	130
Tabel 106: De secretaris neemt de rol van schakelfunctie op tussen het college en het MAT - secretaris	131
Tabel 107: Ik ben goed op de hoogte van wat er zich in het MAT afspeelt, naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - burgemeesters & schepenen	132
Tabel 108: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse relatie MAT-diensten.....	133
Tabel 109: Samenwerking MAT - diensten naar continuïteit bestuur - secretarissen	134
Tabel 110: Samenwerking MAT - diensten naar kenmerken MAT - secretarissen	135
Tabel 111: Het MAT is een eiland binnen de organisatie, naar opleidingsniveau en geslacht - burgemeesters & schepenen.....	136
Tabel 112: Het MAT is een eiland binnen de organisatie, naar opleidingsniveau - financieel beheerders.....	137
Tabel 113: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse diensthoofdenmodel	139
Tabel 114: Diensthoofdenmodel naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - burgemeesters en schepenen.....	140
Tabel 115: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse intern controlesysteem ..	143
Tabel 116: Percepties intern controlesysteem naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen	144
Tabel 117: Regressieanalyse intern controlesysteem	145
Tabel 118: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse SMJP	146
Tabel 119: Percepties SMJP naar tijdsbesteding - secretarissen.....	147
Tabel 120: Percepties SMJP naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - politici	148

Managementsamenvatting

Welke factoren hebben een invloed op de percepties van lokale actoren over de vernieuwingen die het Gemeentedecreet doorvoerde? Dat is de centrale onderzoeksvraag waarop dit rapport een antwoord biedt. Daarmee vormt het rapport een logisch vervolg op het voorgaande onderzoeksrapport dat in het kader van het SBOV-project 'Monitoring van de implementatie van het Gemeentedecreet' verschenen is en beschrijvende analyses bevatte over de percepties van het decreet. De twee andere rapporten die in het kader van dit SBOV-project verschenen, waren daarentegen feitelijk van aard en belichtten de implementatie van het decreet in het algemeen enerzijds en de implementatie en organisatie van het systeem van klachtenbehandeling in de Vlaamse gemeenten anderzijds. Net als bij de voorgaande rapporten baseren we ons op de bevragingen die in de zomer van 2012 werden uitgevoerd bij de burgemeesters, schepenen, raadsleden, secretarissen en financieel beheerders.

Vooraleer te starten met de eigenlijke analyses staan we in een eerste hoofdstuk stil bij de verschillende kenmerken die als onafhankelijke variabelen gebruikt zullen worden. Meer concreet gaat het om enkele gemeente- (o.m. inwonertal, samenstelling college...) en politieke kenmerken (o.m. politieke partij, tijdsbesteding, ervaring...). Daarnaast nemen we persoonlijke eigenschappen van de bevraagden (o.m. geslacht, leeftijd, opleidingsniveau...) op in de analyses.

In de volgende hoofdstukken gaan we na in welke mate deze variabelen samenhangen met de houding van de respondenten ten aanzien van verschillende vernieuwingen van het Gemeentedecreet. Eerst belichten we de algemene tevredenheid met het nieuwe juridische kader. Voor de lokale ambtenaren hangt deze positief samen met het inwonertal van hun gemeente. Ook hoogopgeleide secretarissen en financieel beheerders uiten zich positiever over het decreet. De politici van de drie traditionele partijen laten zich verder positiever uit over het decreet dan hun collega's met een andere partijvoorkeur.

In het vierde hoofdstuk onderzoeken we welke variabelen samenhangen met de appreciatie van de respondenten over de wijzigingen aan de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen. In de eerste plaats zoomen we in op de instrumenten die het decreet biedt om de positie van de gemeenteraad ten aanzien van het college te versterken. Onze analyses tonen aan dat voornamelijk oppositieraadsleden (Groen, N-VA en Vlaams Belang) gebruik maken van deze nieuwe instrumenten. Bovendien zijn raadsleden uit grotere gemeenten in de ogen van de secretarissen actiever tijdens de raad. Politici zien daarentegen een effect van het voorzitterschap van de gemeenteraad: in gemeenten waar een andere persoon dan de burgemeester de raad voorziet, percipiëren zij actievere raadsleden. Verder stellen we vast dat lokale actoren met weinig ervaring over het algemeen vaker een sterkere gemeenteraad waarnemen dan meer ervaren personen. Tot slot beoordelen burgemeesters en schepenen uit gemeenten waar de OCMW-voorzitter deel uitmaakt van het college, de samenwerking tussen gemeente en OCMW positiever dan de politici uit gemeenten waar dit niet het geval is.

De beoordeling van het lokaal personeelsbeleid en de vernieuwde evaluatieprocedure van de decretale graden staan centraal in het hoofdstuk over de ambtelijke component. Deze laatste vernieuwing wordt positiever beoordeeld in gemeenten waar een homogene meerderheid aan de macht is. Ook meer ervaren secretarissen laten zich positiever uit over deze evaluatieprocedure.

Het zesde hoofdstuk handelt over de politiek-ambtelijke verhoudingen. Naast de afsprakennota en de relatie tussen het college en de administratie, komt ook het managementteam aan bod. De analyses tonen aan dat oudere en lager geschoolde politici meer belang hechten aan de afsprakennota dan respectievelijk jongere en universitair geschoolde collega's. Daarnaast beoordelen de lokale actoren het MAT op verschillende punten positiever indien reeds voor de invoering van het decreet een (vorm van) MAT aanwezig was.

De veranderingen in de beleidsvoering vormen het onderwerp van een laatste hoofdstuk. Zowel het intern controlesysteem als het strategisch meerjarenplan komen aan bod. Secretarissen met een universitair diploma zijn over het algemeen tevredener over het intern controlesysteem. Ook secretarissen die meer uren spenderen aan hun job, evalueren deze

vernieuwing positiever. Ook bij het strategisch meerjarenplan is de samenhang met tijdsbesteding positief: lokale actoren die meer tijd besteden aan hun beroep/mandaat, zijn minder kritisch over deze vernieuwing.

Voor beleidsrelevante aanbevelingen op basis van dit rapport, zie p. 154

1. Inleiding

Dit onderzoeksrapport is het vierde dat verschijnt in het kader van het SBOV-project “Monitoring van de implementatie van het Gemeentedecreet” en vormt een vervolg op het rapport “Lokale besturen in verandering? Evoluties in de percepties over het Gemeentedecreet”. Terwijl het voorgaande rapport de meningen van de lokale actoren over het Gemeentedecreet met elkaar vergeleek, identificeert dit onderzoeksrapport de kenmerken die samen hangen met de percepties van burgemeesters, schepenen, raadsleden, secretarissen en financieel beheerders over het decreet. Hiertoe worden bi- en multivariate analyses uitgevoerd.

Een eerste hoofdstuk bespreekt uitgebreid de onafhankelijke variabelen die in de analyses zullen worden betrokken. In de volgende onderdelen van het rapport gaan we na in welke mate deze persoonlijke, politieke en gemeentekennmerken samenhangen met de houding van de respondenten ten aanzien van verschillende vernieuwingen van het Gemeentedecreet. In eerste instantie verklaren we de algemene appreciatie van het decreet en van het verloop van het implementatieproces. Vervolgens belichten we de veranderingen die het decreet heeft doorgevoerd aan de politieke component. Niet alleen gaat onze aandacht naar de versterking van de gemeenteraad, ook de meningen over de samenwerking tussen gemeente en OCMW komen aan bod.

Een volgend hoofdstuk plaatst de veranderingen in de ambtelijke component centraal. Concreet bekijken we welke kenmerken een invloed hebben op de percepties van de lokale actoren ten aanzien van het lokaal personeelsbeleid enerzijds en de vernieuwde evaluatieprocedure van de decretale graden anderzijds. Het hoofdstuk over de politiek-ambtelijke verhoudingen focust in de eerste plaats op het belang van de afsprakennota. Ook de samenwerking tussen het college en de administratie in het geheel en het managementteam in het bijzonder komt aan bod. Tot slot worden de veranderingen in de beleidsvoering belicht. In dit onderdeel nemen we de invoering van het intern controlesysteem en het strategisch meerjarenplan onder de loep.

We voeren deze verklarende analyses uit op basis van een online bevraging die in de zomer van 2012 werd uitgevoerd bij de lokale politici, secretarissen en financieel beheerders van de Vlaamse gemeenten. Voor de bespreking van de methodologie, de respons en de representativiteit van het databestand, verwijzen we naar het voorgaande rapport: “Lokale besturen in verandering? Evoluties in de percepties over het Gemeentedecreet”.

Tot slot benadrukken we dat in de tabellen telkens slechts de significante verbanden weergegeven worden. Gezien de omvang van de steekproeven

wordt de grens voor de politici op $p=0.05$ gelegd. Voor de secretarissen en de financieel beheerders is een relatie significant indien $p<.1$. De resultaten van de regressieanalyses worden slechts weergegeven indien de proportie verklaarde variantie groter is dan $.05$. Voor betrouwbaarheidsanalyses wordt een Cronbach's alpha van $.60$ als minimum gehanteerd.

2. Onafhankelijke variabelen

Vooraleer we starten met een verklarende analyses van de percepties over de verschillende vernieuwingen van het decreet, bespreken we in dit hoofdstuk de onafhankelijke variabelen die we zullen opnemen in de analyses. Deze onafhankelijke variabelen kunnen in drie categorieën ingedeeld worden: kenmerken die verbonden zijn aan de gemeente, kenmerken verbonden aan de taak die de lokale politici en ambtenaren uitoefenen en persoonlijke kenmerken van de respondenten. We bespreken deze variabelen achtereenvolgens.

> 2.1. Gemeentekennmerken

Een eerste gemeentekennmerk dat bij de analyses betrokken zal worden, is het inwonertal. Aangezien het datamateriaal werd verzameld in de zomer van 2012, baseren we ons op het bevolkingscijfer zoals berekend op 1 januari 2012. Aan de hand van de marginale verdeling van deze cijfers worden de gemeenten verdeeld in drie nagenoeg gelijke groepen. Concreet worden gemeenten met minder dan 10.964 gemeenten als klein beschouwd, de middelste groep bestaat uit gemeenten met een inwonertal tussen 10.964 en 18.632. Grote gemeenten tellen meer dan 18.632 inwoners. Het inwonertal van deze laatste groep is zeer uiteenlopend: ook grote steden als Gent, Brugge en Antwerpen behoren tot deze categorie.

Een tweede gemeentekennmerk van de gemeenten is de samenstelling van het college: we onderscheiden gemeenten die bestuurd worden door een homogene meerderheid van gemeenten waar een coalitie aan de macht is.

Verder controleren we voor de continuïteit van het bestuur: was de samenstelling van het college in 2007 gewijzigd ten opzichte van de vorige zittingsperiode of bestond het college anno 2012 uit dezelfde partij(en) als voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2006?

Tot slot gaan we de invloed na van de financiële situatie van de gemeenten op de percepties ten aanzien van het decreet. Om deze impact in kaart te brengen, gaan we uit van de schuld per inwoner zoals berekend in 2011. Data voor 2012 waren op het moment van de redactie van het rapport nog niet beschikbaar.¹

De volgende tabellen geven weer in welke mate de verschillende gemeentekennmerken samenhangen. Om een vergelijking mogelijk te maken,

---

¹ Bron: www.lokaalstatistieken.be

wordt de werkelijke verdeling telkens naast de verdelingen van de respondenten geplaatst.

Een eerste tabel geeft voor elke groep respondenten het verband weer tussen het inwonertal van een gemeente en de continuïteit in het bestuur. Alleen de gemeenten waar tijdens de zittingsperioden 2001-2006 en 2007-2012 dezelfde coalitie aan de macht was, worden opgenomen.

Tabel 1: Verband tussen inwonertal en continuïteit van het bestuur

Inwonertal	Continu bestuur				
	Werkelijke verdeling	Burge-meester	Schepen	Raadslid	Financieel beheerder
Klein	63,1	64,9	62,6	58,7	64,7
Midden	49,5	47,6	45,8	46,6	57,9
Groot	36,3	37,5	39,9	37,5	40,8
Totaal	49,7	52,4	48,2	45,3	53,1
N	153	43	212	499	95
p	0,001	0,099	0,000	0,000	0,023

Het aantal gemeenten waar de samenstelling van het bestuur ongewijzigd is gebleven, neemt af naarmate het inwonertal stijgt. Met uitzondering van de secretarissen is deze negatieve relatie tussen continuïteit en inwonertal terug te vinden bij alle groepen respondenten.

Vervolgens staan we stil bij het verband tussen het inwonertal en de samenstelling van het college. Onderstaande tabel geeft deze samenhang weer voor de gemeenten waar het college homogeen is samengesteld.

Tabel 2: Verband tussen inwonertal en samenstelling van het college

Inwonertal	Homogene meerderheid					
	Werk. verdeling	Burge-meester	Schepen	Raadslid	Secretaris	Financieel beheerder
Klein	60,2	54,1	54,5	56,7	61,1	56,9
Midden	35,0	28,6	32,6	31,3	39,1	31,6
Groot	21,6	20,8	24,9	24,6	18,0	23,9
Totaal	39,0	37,8	35,7	34,2	38,5	35,8
N	120	31	157	376	69	64
p	0,000	0,020	0,000	0,000	0,000	0,001

In zes op de tien kleine gemeenten bestaat het college uit een homogene meerderheid. Naarmate het inwonertal stijgt, wordt de kans op een homogene meerderheid kleiner: ruim een vijfde van de grote gemeenten

heeft een homogene meerderheid. De verdelingen van de verschillende groepen respondenten sluiten aan bij de werkelijke verdeling: de verschillen naar inwonertal zijn significant voor alle groepen bevroegden. De volgende tabel gaat na of en in welke mate de schuld per inwoner verschilt naargelang het inwonertal van de gemeente.

Tabel 3: Verband tussen inwonertal en schuld per inwoner

Inwonertal	Werkelijke verdeling schuld per inwoner
Klein	994,49
Midden	1074,87
Groot	1218,96
Totaal	1095,71
N	308
p	0,035

Naarmate het inwonertal van de Vlaamse gemeenten toeneemt, groeit ook de schuld per inwoner, zo blijkt uit bovenstaande tabel. Deze verbanden komen echter niet terug bij de respondenten.

Het volgende verband dat we controleren is dat tussen de samenstelling van het college en de continuïteit in het bestuur. De volgende tabel presenteert alleen de gemeenten waar het college uit een homogene meerderheid bestaat.

Tabel 4: Verband tussen continuïteit van het bestuur en samenstelling meerderheid

Continuïteit bestuur	Homogene meerderheid					
	Werk. verdeling	Burge-meester	Schepen	Raads-lid	Secretaris	Financieel beheerder
Disontinu	24,5	17,9	22,4	20,8	23,5	19,0
Continu	53,6	55,8	50,0	50,3	58,4	50,5
Totaal	39,0	37,8	35,7	34,2	38,5	35,8
N	120	31	157	376	69	64
p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

Deze kruistabel levert significante resultaten op. Terwijl in een vierde van de discontinue besturen een homogene meerderheid aan de macht is, is dit in ruim de helft van de continue besturen het geval. Deze relatie komt ook terug bij de bevroegden.

Tot slot onderzochten we het verband tussen de samenstelling van het college en de schuld per inwoner. Dit bleek noch in de werkelijke verdeling, noch in de verschillende databestanden significant.

> 2.2. Politieke kenmerken

Kenmerken verbonden aan de taak die lokale politici of ambtenaren uitoefenen vormen een tweede categorie van onafhankelijke variabelen.

Wat de lokale politici betreft onderscheiden we raadsleden die deel uitmaken van de meerderheid van oppositieraadsleden. Indien de analyses niet alleen betrekking hebben op de raadsleden, maar ook op de leden van het college, worden burgemeesters en schepenen beschouwd als behorende tot de meerderheid.

Daarnaast nemen we de politieke partij waartoe de politici behoren als onafhankelijke variabele op in de analyses. Hiervoor baseren we ons uitsluitend op de zelfrapportering van de respondenten: de partij die zij aankruisten in de vragenlijst wordt als kenmerk gebruikt. Een aantal politieke partijen telt echter te weinig respondenten om betrouwbare statistische analyses uit te voeren. De respondenten van LDD en SLP worden bijgevolg niet opgenomen in de verdere analyses.

Een derde onafhankelijke variabele waarvan we de invloed op de percepties ten aanzien van het decreet nagaan, is de professionele activiteit van de lokale politici. Concreet maken we een onderscheid tussen burgemeesters en schepenen die naast hun politiek mandaat nog een professionele activiteit uitoefenen en zij die dat niet doen. Aan de raadsleden werd deze vraag niet gesteld.

De ervaring van de lokale politici en ambtenaren vormt een vierde politiek kenmerk dat wordt opgenomen in de analyses. We berekenen deze variabele voor de lokale politici door hun ervaring als burgemeester, schepen en/of gemeenteraadslid samen te tellen. Op basis van deze geconstrueerde variabele verdelen we de respondenten onder in drie groepen. In een eerste categorie verzamelen we de respondenten die in de zomer van 2012 hoogstens zes jaar ervaring hadden in de lokale politiek. Deze groep respondenten heeft met andere woorden alleen met de nieuwe regelgeving gewerkt. Een vergelijking maken met de situatie voor de invoering van het Gemeentedecreet is voor hen bijgevolg moeilijker. Een tweede categorie bevat respondenten met minstens zes en hoogstens twaalf jaar ervaring. Deze respondenten waren ook tijdens de zittingsperiode 2001-2006 actief in de lokale politiek en kunnen de impact van de veranderingen die het decreet doorvoerde, beter inschatten. De respondenten met minstens twaalf jaar ervaring vormen een derde categorie.

Tot slot betrekken we de tijdsbesteding van de lokale politici, secretarissen en financieel beheerders in de analyses. Om deze tijdsbesteding in kaart te brengen, vroegen we aan de schepenen, raadsleden, secretarissen en financieel beheerders hoeveel uur zij gemiddeld wekelijks spenderen aan hun ambt/functie. Aan de burgemeesters legden we een lijst van taken

voor. Bij elke taak dienden zij aan te geven hoeveel uur zij hier wekelijks gemiddeld aan besteden.²

Vervolgens bespreken we de relaties tussen de kenmerken die verbonden zijn aan het mandaat van de politici/het beroep van de lokale ambtenaren. In eerste instantie gaan we na of er een significant verband bestaat tussen de kenmerken en het al dan niet tot de meerderheid behoren. Deze verbanden controleren we alleen bij de raadsleden zonder uitvoerend mandaat.

Tabel 5: Verband meerderheid/oppositie en politieke partij, ervaring en tijd - raadsleden

	Meerderheid / Oppositie		
Partij	Meerderheid	Oppositie	N
CD&V	76,9	23,1	411
GROEN	12,8	87,2	78
N-VA	43,1	56,9	65
Open VLD	43,4	56,6	219
Sp.a	58,0	42,0	188
Vlaams Belang	0,0	100	141
Onafhankelijk	32,1	67,9	81
Lokale partij	41,2	58,8	119
Totaal	48,7	51,3	1302
p	0,000		
Tijdsbesteding	Meerderheid	Oppositie	Totaal
Gemiddelde	9,81	8,80	9,29
N	622	664	1286
Std. Afw.	10,68	7,78	9,31
p	0,050		

Er is een significant verband tussen het tot de meerderheid of oppositie behoren en de politieke partij van de raadsleden. Dat blijkt uit

---

² Een overzicht van de bevroegde taken werd opgenomen in: HENNAU, S. en ACKAERT, J., 2014, "Lokale besturen in verandering? Evoluties in de percepties over het Gemeentedecreet", Hasselt: Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen, 167p.

bovenstaande tabel. Van de CD&V-raadsleden behoort ruim drie vierde tot de meerderheid in hun gemeente. Bijna negen op de tien raadsleden van GROEN en alle Vlaams Belang-leden maken daarentegen deel uit van de oppositie. Bij N-VA, Open VLD en de lokale partijen schommelt het aandeel meerderheidsraadsleden rond de 40%. Van de sp.a-raadsleden maakt 58% deel uit van de meerderheid, bij de onafhankelijken bedraagt dit percentage 32%.

Daarnaast spenderen raadsleden die tot de meerderheid behoren, gemiddeld meer tijd aan hun mandaat dan raadsleden die deel uitmaken van de oppositie. Terwijl meerderheidsraadsleden gemiddeld bijna 10 uur per week spenderen aan de uitoefening van hun mandaat, ligt dit gemiddelde bij oppositieraadsleden ongeveer een uur lager.

Vervolgens gaan we dieper in op de verbanden tussen de politieke kenmerken voor de leden van het college. Zo kunnen zij ervoor kiezen om hun politiek ambt te combineren met een andere professionele activiteit. Hoewel een persoonlijk keuze, heeft ze mogelijk repercussies op de politieke carrière van de persoon in kwestie. Bijgevolg gaan we na in welke mate deze keuze samenhangt met de politieke kenmerken. We bespreken achtereenvolgens de significante resultaten voor de burgemeesters en de schepenen.

Tabel 6: Verband tussen al dan niet uitoefenen van een beroep en politieke partij - burgemeesters

Politieke partij	Bijkomend beroep	
	%	N
CD&V	56,0	50
GROEN	0	1
Open VLD	100	7
Sp.a	0	4
Lokale partij	27,1	20
Totaal	58,5	82
p	0,014	

Het aantal burgemeesters die hebben deelgenomen aan de enquête en een beroep uitoefenen naast hun mandaat, is zeer beperkt. Bijgevolg is het moeilijk om hierover algemene uitspraken te doen. De bovenstaande cijfers dienen dan ook slechts als indicatie. Over het algemeen lijken burgemeesters van Open VLD het vaakst een bijkomende beroepsactiviteit uit te oefenen naast hun mandaat, burgemeesters van sp.a het minst vaak. De resultaten voor de schepenen worden in de volgende tabel samengevat.

Tabel 7: Verband tussen ervaring en bijkomende beroepsactiviteit - schepenen

Ervaring	Bijkomend beroep	
	%	N
≤ 6 jaar	74,3	183
7 - 12 jaar	69,9	123
> 12 jaar	62,3	215
Totaal	68,3	521
P	0,034	

Naarmate schepenen meer ervaring hebben als lokaal politicus, oefenen ze minder vaak een beroepsactiviteit uit naast hun mandaat. De politieke partij speelt daarentegen geen significante rol.

De onderstaande tabel gaat dieper in op de relatie tussen tijdsbesteding en het al dan niet uitoefenen van een bijkomende beroepsactiviteit.

Tabel 8: Verband tussen tijdsbesteding en bijkomende beroepsactiviteit - burgemeesters en schepenen

Bijkomend beroep	Tijdsbesteding					
	Schepenen			Burgemeesters		
	Gem.	N	Std. Afw.	Gem.	N	Std. Afw.
Beroep	29,84	372	12,22	55,49	52	22,73
Geen beroep	40,39	162	17,56	66,05	39	21,12
Totaal	33,04	534	14,86	60,02	91	22,56
p	0,000			0,026		

Schepenen die naast hun taak als schepen een professionele activiteit uitoefenen, spenderen gemiddeld minder tijd aan hun ambt dan schepenen die geen actieve loopbaan hebben, zo blijkt uit bovenstaande tabel. Bij de burgemeesters stellen we eenzelfde significante relatie vast.

De volgende tabellen gaan de relatie na tussen de overige politieke kenmerken die we in onze analyses zullen betrekken: de politieke partij, de ervaring en de tijdsbesteding. We onderzoeken deze verbanden zowel voor de burgemeesters, de schepenen als de raadsleden.

Tabel 9: Verband tussen tijdsbesteding en ervaring - raadsleden

Ervaring	Tijdsbesteding		
	Gem.	N	Std. Afw.
≤ 6 jaar	8,65	672	8,85
7-12 jaar	9,01	296	9,11
> 12 jaar	10,74	325	9,99
Totaal	9,26	1293	9,25
P	0,003		

Voor de raadsleden, de schepenen noch voor de burgemeesters is er een significant verband tussen de politieke partij waar zij lid van zijn en het aantal uren dat zij gemiddeld per week spenderen aan hun mandaat.

Wat de raadsleden betreft vinden we wel een significant verband tussen ervaring en tijdsbesteding: naarmate raadsleden meer ervaring hebben als lokaal politicus, besteden zij meer tijd aan hun mandaat. Bij de burgemeesters lijkt de relatie tussen ervaring en tijdsbesteding daarentegen negatief te zijn. Deze verschillen zijn echter niet significant. Ook voor de schepenen vinden we geen significant verband tussen tijdsbesteding en ervaring.

Vervolgens onderzoeken we het verband tussen de politieke partij en de ervaring van de lokale politici. Alleen voor de raadsleden vinden we een significant verband terug.

Tabel 10: Verband tussen politieke partij en ervaring - raadsleden

Partij	Ervaring			N
	0-6j	7-12j	>12j	
CD&V	48,9	22,2	28,9	415
GROEN	45,0	46,3	8,8	80
N-VA	53,0	13,6	33,3	66
Open VLD	44,2	27,0	28,8	215
Sp.a	46,0	25,4	28,6	189
Vl. Belang	70,3	18,1	11,6	138
Onafh.	64,3	17,9	17,9	84
Lokaal	57,4	17,2	25,4	122
Totaal	51,7	23,3	25,0	1309
P	0,000			

De traditionele partijen en N-VA tellen over het algemeen de meest ervaren raadsleden: bijna drie op de tien raadsleden van deze partijen hebben meer dan 12 jaar actieve ervaring in de lokale politiek. Ook bij de lokale partijen is dit aandeel met ruim een kwart relatief hoog. De minst ervaren raadsleden vinden we daarentegen terug bij Vlaams Belang en de onafhankelijke raadsleden. Zeven op de tien Vlaams Belangleden hebben minder dan zes jaar ervaring. Bij de onafhankelijken gaat het om iets minder dan 65%.

> 2.3. Persoonlijke kenmerken

In de laatste categorie onafhankelijke variabelen nemen we enkele persoonskenmerken op. Een eerste kenmerk is het geslacht van de respondenten. Ten tweede komt de leeftijd van de respondenten aan bod. Tot slot nemen we het opleidingsniveau op als onafhankelijke variabele: we maken een onderscheid tussen de respondenten met en zonder een universitaire diploma of een diploma van het hoger onderwijs van het lange type. In de onderstaande tabel gaan we voor de lokale politici na of er een verband bestaat tussen hun leeftijd enerzijds en hun geslacht en opleidingsniveau anderzijds.

Tabel 11: Verband tussen geslacht en leeftijd en tussen opleidingsniveau en leeftijd - lokale politici

	Leeftijd					
	Schepenen			Raadsleden		
Geslacht	Gem	N	Std. Afw	Gem	N	Std. Afw
Man	53,45	350	10,33	53,63	857	12,11
Vrouw	50,07	177	9,92	49,29	456	11,15
Totaal	52,32	527	10,31	52,12	1313	11,96
p	0,000			0,000		
	Schepenen			Raadsleden		
Opleidings-niveau	Gem	N	Std. Afw	Gem	N	Std. Afw
Niet-univ	53,81	344	9,86	53,41	858	11,35
Univ.	49,33	187	10,68	49,66	442	12,87
Totaal	52,23	531	10,37	52,13	1300	12,02
p	0,000			0,000		

Gemiddeld zijn mannelijke schepenen en raadsleden iets ouder dan hun vrouwelijke collega's, zo toont tabel 11. Terwijl mannelijke schepenen gemiddeld ruim 53 jaar zijn, bedraagt de gemiddelde leeftijd van de vrouwelijke schepenen 50 jaar. Met een gemiddelde leeftijd van ruim 53 jaar zijn de mannelijke raadsleden ook significant ouder dan hun vrouwelijke collega's die gemiddeld 49 jaar zijn. Over het algemeen lijken universitair geschoolde burgemeesters, schepenen en raadsleden jonger te zijn dan hun lager opgeleide collega's. Met uitzondering van de burgemeesters zijn de verschillen voor elke groep respondenten significant. In onderstaande tabel herhalen we dezelfde analyses voor de gemeentesecretarissen en de financieel beheerders.

Tabel 12: Verband tussen geslacht en leeftijd en tussen opleidingsniveau en leeftijd - lokale ambtenaren

	Leeftijd					
	Financieel beheerders			Secretarissen		
Geslacht				Gem	N	Std. Afw
Man				51,36	140	8,23
Vrouw				44,42	40	7,91
Totaal				49,82	180	8,64
p				0,000		
	Financieel beheerders			Secretarissen		
Opleidingsniveau	Gem	N	Std. Afw	Gem	N	Std. Afw
Niet-univ	50,65	20	6,74	54,24	21	6,20
Universitair	45,06	166	8,66	49,12	156	8,81
Totaal	45,66	188	8,64	49,72	177	8,68
p	0,006			0,011		

Net als bij de schepenen en de raadsleden lijken ook de mannelijke lokale topambtenaren gemiddeld ouder te zijn dan hun vrouwelijke collega's. Deze relatie is echter alleen significant voor de gemeentesecretarissen. Terwijl de gemiddelde leeftijd bij de mannen oploopt tot 51 jaar, zijn de vrouwelijke gemeentesecretarissen gemiddeld 44 jaar.

Ook de relatie tussen opleidingsniveau en leeftijd loopt in dezelfde richting als bij de lokale politici: gemiddeld zijn de universitair geschoolde financieel beheerders en gemeentesecretarissen jonger dan hun lager

opgeleide collega's. Dit verband is zowel voor de financieel beheerders als voor de secretarissen significant.

Tot slot gingen we het verband tussen opleidingsniveau en geslacht na. Zowel bij de burgemeesters, de schepenen als bij de raadsleden zijn de mannen gemiddeld hoger opgeleid dan de vrouwen. Deze verschillen zijn echter voor geen van de drie groepen significant. Ook de vaststelling dat vrouwelijke gemeentesecretarissen hoger opgeleid lijken te zijn dan hun mannelijke collega's, wordt niet bevestigd door een Chi²-analyse. Ook bij de financieel beheerders vinden we geen significant verband tussen geslacht en opleidingsniveau.

> 2.4. De samenhang tussen gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken

De bovenstaande bivariate analyses vergeleken slechts de verschillende variabelen die we in dezelfde categorie groepeerden. In dit laatste onderdeel gaan we op zoek naar de significante verbanden tussen onafhankelijke variabelen van verschillende categorieën. Bij het uittesten van deze verbanden, laten we ons leiden door enkele frequent gebruikte theoretische kaders.

In de eerste plaats onderzoeken we de samenhang tussen het inwonertal enerzijds en de politieke en persoonlijke kenmerken anderzijds. De volgende tabel toont de significante resultaten voor de raadsleden.

Tabel 13: Verband tussen inwonertal en politieke partij, tijdsbesteding en opleidingsniveau - raadsleden

	Inwonertal			
Politieke partij	Klein	Midden	Groot	Totaal
CD&V	30,5	35,9	28,3	31,3
GROEN	2,4	6,0	9,6	6,8
N-VA	2,8	4,3	6,9	5,1
Open VLD	21,5	15,1	15,6	16,8
Sp.a	10,2	10,3	16,8	13,2
Vl. Bel.	6,1	11,1	11,0	9,9
Onafhankelijk	8,5	6,0	5,0	6,1
Lokale partij	17,9	11,4	6,9	10,9
N	246	351	481	1078
p	0,000			
Tijdsbesteding	Klein	Midden	Groot	Totaal
Gem.	7,76	7,97	10,24	8,93
N	243	350	474	1067
Std. Afw.	7,39	7,60	8,87	8,22
p	0,000			
Opleidingsniveau	Klein	Midden	Groot	Totaal
Niet-univ.	71,5	64,7	60,8	64,5
Univ.	28,5	32,5	39,2	35,5
N	246	351	480	1077
p	0,017			

Er bestaat een significant verband tussen inwonertal en politieke partij, zo blijkt uit bovenstaande tabel. De raadsleden uit de kleinste gemeenten zijn voornamelijk afkomstig van de drie traditionele partijen en van lokale partijen. In grote steden doet ook Vlaams Belang het relatief goed: precies 11% van de raadsleden uit de grote gemeenten is lid van Vlaams Belang. CD&V staat zowel in kleine, middelgrote als grote gemeenten het sterkst. Verder blijkt uit bovenstaande tabel dat raadsleden meer tijd spenderen aan hun ambt naarmate het inwonertal van hun gemeente groter is. Terwijl

raadsleden uit kleine gemeenten gemiddeld 7,8 uur per week spenderen aan hun mandaat, loopt dit gemiddelde bij raadsleden uit grote gemeenten op tot ruim 10 uur per week. Tot slot stellen we vast dat het aandeel niet-universitaire raadsleden afneemt met het inwonertal. Terwijl in kleine gemeente bijna drie op de tien raadsleden een universitair diploma hebben, loopt dit aandeel in grote gemeenten op tot 40%.

Tabel 14 herhaalt deze analyses voor de schepenen. Opnieuw worden alleen de significante verbanden weergegeven.

Tabel 14: Verbanden tussen inwonertal en tijdsbesteding, opleidingsniveau en beroepsactiviteit - schepenen

	Inwonertal			
Tijdsbesteding	Klein	Midden	Groot	Totaal
Gem.	29,21	30,37	38,55	33,26
N	121	142	170	433
Std. Afw.	12,69	12,44	16,81	14,97
p	0,000			
Opleidingsniveau	Klein	Midden	Groot	Totaal
Niet-univ.	71,7	70,9	48,0	62,0
Univ.	28,3	29,1	52,0	38,0
N	120	141	171	432
p	0,000			
Beroepsactiviteit	Klein	Midden	Groot	Totaal
Ja	81,0	69,1	64,7	70,7
Nee	19,0	30,9	35,3	29,3
N	121	139	170	430
P	0,009			

Naarmate het inwonertal van de gemeenten toeneemt, besteden schepenen meer tijd aan hun mandaat. Terwijl schepenen uit kleine gemeenten gemiddeld 29 uur per week bezig zijn met hun mandaat, loopt dit gemiddelde op tot ruim 38 uur in grote gemeenten.

Ook tussen opleidingsniveau en inwonertal vinden we een significant verband: in kleine en middelgrote gemeenten hebben drie op de tien schepenen een universitair diploma, in grote gemeenten ligt dit aandeel met 52% beduidend hoger.

Verder stellen we vast dat het aandeel schepenen dat geen bijkomende beroepsactiviteit uitoefent toeneemt met het inwonertal.

Tabel 15 onderzoekt de relaties tussen inwonertal enerzijds en partij, tijdsbesteding en opleidingsniveau anderzijds voor de burgemeesters.

Tabel 15: Verband tussen inwonertal en opleidingsniveau - burgemeester

	Inwonertal			
Opleidingsniveau	Klein	Midden	Groot	Totaal
Niet-univ.	59,5	28,6	29,2	42,7
Univ.	40,5	71,4	70,8	57,3
N	37	21	24	82
p	0,021			

Bij de burgemeesters vinden we slechts één significant verband terug, namelijk dat tussen het inwonertal van de gemeente en het opleidingsniveau. Uit de bovenstaande gegevens blijkt dat het aandeel universitair geschoolde burgemeesters in (middel)grote gemeenten hoger is dan het aandeel in kleine gemeenten. Terwijl 40% van de burgemeesters uit kleine gemeenten een universitair diploma heeft, bedraagt dit percentage in de middelgrote en grote gemeenten ruim 70%.

De onderstaande tabel geeft de significante verbanden weer voor de financieel beheerders tussen inwonertal enerzijds en de persoons- en beroepskenmerken anderzijds.

Tabel 16: Verband tussen inwonertal, persoonlijke en beroepskenmerken - financieel beheerders

	Inwonertal			
Tijdsbesteding	Klein	Midden	Groot	Totaal
Gem.	43,86	44,09	46,48	44,99
N	50	55	71	176
Std. Afw.	4,79	5,35	6,49	5,80
P	0,018			
Ervaring	Klein	Midden	Groot	Totaal
0-6 jaar	21,6	37,5	22,5	27,0
7-12 jaar	35,3	14,3	47,9	26,4
>12 jaar	43,1	48,2	39,9	46,6
N	51	56	71	178
P	0,076			
Opleidingsniveau	Klein	Midden	Groot	Totaal
Niet-univ.	19,6	12,3	4,3	11,2
Univ.	80,4	87,7	95,7	88,8
N	51	57	70	178
P	0,030			
Geslacht	Klein	Midden	Groot	Totaal
Man	49,0	67,9	73,2	64,6
Vrouw	51,0	32,1	26,8	35,4
N	51	56	71	178
P	0,018			

Bij de financieel beheerders is de samenhang tussen tijdsbesteding en inwonertal significant: in grotere gemeenten besteden zij wekelijks meer tijd aan hun functie dan in kleinere gemeenten. Daarnaast wijzen de cijfers op een verband tussen ervaring en inwonertal: het aandeel financieel beheerders met 7 tot 12 jaar ervaring ligt met 14% lager in middelgrote

gemeenten dan in kleine en grote gemeenten. Het aandeel financieel beheerders met meer dan 12 jaar ervaring is daarentegen het hoogst in de middelgrote gemeenten.

Verder neemt het opleidingsniveau van de financieel beheerders toe met het inwonertal. Terwijl acht op de tien financieel beheerders uit kleine gemeenten een universitair diploma hebben, loopt dit aandeel op tot 96% in grote gemeenten. Ook tussen geslacht en inwonertal is een significant verschil waarneembaar: vrouwelijke financieel beheerders zijn in sterkere mate werkzaam in kleinere gemeenten.

Voor de gemeentesecretarissen vinden we geen enkel significant verband tussen het inwonertal enerzijds en de persoons- of beroepskenmerken anderzijds.

In de volgende analyses gaan we na in welke mate het al dan niet hebben van een homogene meerderheid in een gemeente, samen hangt met de politieke en persoonlijke kenmerken van de lokale politici. Tabel 17 belicht de significante resultaten van de raadsleden.

Tabel 17: Verband tussen samenstelling college, politieke partij en tijdsbesteding - raadsleden

	Samenstelling meerderheid		
Politieke partij	Coalitie	Homogene meerd.	N
CD&V	60,8	39,2	337
GROEN	74,0	26,0	73
N-VA	80,0	20,0	55
Open VLD	64,6	35,4	181
sp.a	67,6	32,4	142
Vlaams Belang	76,6	23,4	107
Onafhankelijk	56,1	43,9	66
Lokale partij	61,5	38,5	117
Totaal	65,6	34,4	1078
p	0,005		
Tijdsbesteding	Coalitie	Homogene meerd.	Totaal
Gem.	9,42	7,98	8,93
N	706	361	1067
Std. Afw.	8,52	7,51	8,22
p	0,007		

Twee derde van de raadsleden is lid van de raad in een gemeente waar minstens twee partijen de meerderheid uitmaken. Meer dan drie vierde van de Vlaams Belang- en N-VA-raadsleden vervullen hun functie in een gemeente waar een coalitie aan de macht is. Precies 74% van de raadsleden van Groen is actief in een gemeente waar het college uit meerdere partijen bestaat. Raadsleden van lokale partijen en van CD&V en onafhankelijke raadsleden zijn vaker dan raadsleden van andere partijen actief in gemeenten waar één partij de meerderheid vormt.

Daarnaast vinden we bij de raadsleden een samenhang tussen de samenstelling van het college en de tijdsbesteding: raadsleden uit gemeenten met een coalitie besteden op wekelijkse basis gemiddeld meer tijd aan taken die verbonden zijn met hun mandaat dan raadsleden die hun functie vervullen in een gemeente met een homogene meerderheid.

De volgende tabel toont de significante resultaten van dezelfde analyses bij de schepenen.

Tabel 18: Verband tussen samenstelling college en politieke partij - schepenen

Politieke partij	Samenstelling meerderheid		N
	Coalitie	Homogene meerd.	
CD&V	52,5	47,5	221
GROEN	77,8	22,2	9
N-VA	62,5	37,5	16
Open VLD	88,3	11,7	77
sp.a	81,0	19,0	58
Onafhankelijk	60,0	40,0	15
Lokale partij	63,9	36,1	36
Totaal	64,8	35,2	432
p	0,000		

Voor de schepenen vinden we alleen een significant verband tussen de samenstelling van het college en de politieke partij waar ze deel van uitmaken. Meer dan acht op de tien sp.a- en Open VLD-schepenen oefenen hun functie uit in een gemeente waar een coalitie aan de macht is. Bijna de helft van de CD&V-schepenen is daarentegen actief in een gemeente waar één partij de meerderheid vormt. Ook N-VA-schepenen, onafhankelijke schepenen en schepenen van lokale partijen oefenen hun functie vaker dan schepenen van andere partijen uit in een gemeente waar een homogene meerderheid aan de macht is.

Voor de burgemeesters vinden we geen enkel significant verband tussen de samenstelling van het college en de politieke en persoonlijke kenmerken. Net als bij de raadsleden en de schepenen zijn CD&V-burgemeesters en burgemeesters van lokale partijen vaker dan andere burgemeesters actief in gemeenten waar een homogene meerderheid aan de macht is. Deze relatie is echter niet significant.³

Een derde kenmerk verbonden aan de gemeenten is de continuïteit in het bestuur. Analyses naar de samenhang tussen deze variabele en de persoonlijke en politieke kenmerken van lokale politici leveren alleen bij de burgemeesters een significant verband op. Dit wordt weergegeven in onderstaande tabel.⁴

Tabel 19: Verband tussen continuïteit bestuur en ervaring - burgemeester

	Continuïteit bestuur		
Ervaring	Niet continu	Continu	N
0-6 jaar	20,0	80,0	5
7-12 jaar	81,8	18,2	11
>12 jaar	43,9	56,1	66
Totaal	47,6	52,4	82
p	0,030		

Ruim acht op de tien burgemeesters met zeven tot twaalf jaar ervaring zijn werkzaam in gemeenten waar de meerderheid gewijzigd is ten opzichte van de voorgaande zittingsperiode. Ruim de helft van de burgemeesters met meer dan twaalf jaar ervaring is daarentegen werkzaam in gemeenten waar de meerderheid niet gewijzigd is bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2006. Ter nuancering merken we op dat het aantal burgemeesters met minder dan twaalf jaar ervaring beperkt is. Bijgevolg dienen de resultaten met de nodige omzichtigheid behandeld te worden.

Bij de secretarissen vinden we geen verband terug van ervaring, wel van leeftijd. Ook de tijdsbesteding van de secretarissen hangt samen met de

³ Omwille van de beperkte inhoudelijke meerwaarde gaan we niet dieper in op de samenhang tussen de samenstelling van het college en de beroepskenmerken van de secretarissen en de financieel beheerders.

⁴ Analyses bij raadsleden en schepenen leveren alleen een verband op tussen continuïteit van het bestuur en de politieke partij. Rekening houden met de focus van dit rapport, gaan we hier niet dieper op in.

continuïteit van het bestuur. Onderstaande tabel verduidelijkt deze verbanden.

Tabel 20: Verband tussen continuïteit bestuur, tijdsbesteding en leeftijd - gemeentesecretarissen

	Continuïteit bestuur		
Tijdsbesteding	Niet continu	Continu	Totaal
Gem.	49,02	46,10	47,79
N	105	77	182
Std. Afw.	7,12	5,61	6,67
p	0,053		
Leeftijd	Niet continu	Continu	Totaal
Gem.	50,87	48,36	49,80
N	104	77	181
Std. Afw.	7,73	9,55	8,62
p	0,003		

In gemeenten waar de gemeenteraadsverkiezingen van 2006 geen verschuivingen hebben aangebracht aan de samenstelling van de meerderheid, besteden secretarissen gemiddeld minder uren aan hun job dan in gemeenten waar wel veranderingen zijn doorgevoerd aan de samenstelling van de meerderheid. Daarnaast stellen we vast dat gemeentesecretarissen die werken in gemeenten waar dezelfde partijen de meerderheid vormen dan tijdens de voorgaande zittingsperiode, gemiddeld jonger zijn dan hun collega's uit gemeenten met een discontinu bestuur.

Om de invloed tussen de schuldgraad van de gemeente en de politieke kenmerken⁵ na te gaan, hercoderen we de numerieke onafhankelijke variabele tot een categorische variabele. Concreet verdelen we de respondenten op basis van de variabele tijdsbesteding onder in drie gelijke groepen. Vervolgens voeren we een toetsing van gemiddelden uit. Deze analyses leveren echter geen enkel significant verband op.

---

⁵ Omwille van de beperkte inhoudelijke meerwaarde worden de verbanden tussen de schuldgraad van de gemeente en de persoonlijke kenmerken van de respondenten, niet getest.

Tot slot onderzoeken we de verbanden tussen de politieke en de persoonlijke kenmerken van onze respondenten. Onderstaande tabel gaat na in welke mate de persoonlijke kenmerken van de lokale politici samenhangen met hun partijlidmaatschap. We vinden slechts één significant verband terug.

Tabel 21: Verband tussen partij en opleidingsniveau - raadsleden

Opleidingsniveau	Partij								Totaal
	CD&V	Groen	N-VA	Open VLD	Sp.a	Vl. Belang	Onafh	Lokaal	
Niet-univ	69,2	40,5	53,0	58,2	73,3	76,6	74,1	65,3	66,2
Univ	30,8	59,5	47,0	41,8	26,7	23,4	25,9	34,7	33,8
N	413	79	66	213	187	137	81	118	1294
p	0,000								

De analyses wijzen op een significant verband tussen partijlidmaatschap en opleidingsniveau bij de raadsleden. Het aandeel raadsleden zonder universitair diploma is het grootst bij Vlaams Belang. Ook bij de onafhankelijken, sp.a en CD&V schommelt dit aandeel rond de 70%. Groen trekt daarentegen relatief veel universitair aan: zes op de tien groene raadsleden hebben een universitair diploma. Ook bij N-VA is dit aandeel met 47% relatief hoog.

Vervolgens onderzoeken we de samenhang tussen de ervaring van de respondenten enerzijds en hun persoonlijke kenmerken anderzijds. Deze analyses leveren bij elke groep gelijkaardige resultaten op. Met uitzondering van de financieel beheerders, hebben mannelijke respondenten over het algemeen meer ervaring dan hun vrouwelijke collega's. Daarnaast vinden we telkens een positief verband tussen ervaring en leeftijd. Alleen bij de burgemeesters is dit verband niet helemaal lineair. Dit is mogelijk een gevolg van de relatief kleine groep burgemeesters die heeft deelgenomen aan de enquête. Onderstaande tabellen geven een overzicht van de onderzoeksresultaten.

Tabel 22: Verband tussen ervaring en persoonlijke kenmerken - raadsleden

	Ervaring			
Geslacht	0-6 jaar	7-12 jaar	>12 jaar	N
Man	45,9	21,5	32,6	862
Vrouw	62,9	26,4	10,8	455
Totaal	51,8	23,2	25,1	1317
p	0,000			
Leeftijd	0-6 jaar	7-12 jaar	>12 jaar	Totaal
Gem.	48,07	52,47	60,03	52,06
N	684	301	327	1312
Std. Afw.	12,08	9,93	9,10	11,97
p	0,000			

Tabel 23: Verband tussen ervaring en persoonlijke kenmerken - schepenen

	Ervaring			
Geslacht	0-6 jaar	7-12 jaar	>12 jaar	N
Man	27,4	22,4	50,1	343
Vrouw	50,9	25,1	24,0	175
Totaal	35,3	23,4	41,3	518
p	0,000			
Leeftijd	0-6 jaar	7-12 jaar	>12 jaar	Totaal
Gem.	47,65	51,93	56,43	52,30
N	182	121	216	519
Std. Afw.	10,02	9,46	9,50	10,39
p	0,000			

Tabel 24: Verband tussen ervaring en persoonlijke kenmerken - burgemeesters

	Ervaring			
Geslacht	0-6 jaar	7-12 jaar	>12 jaar	N
Man	2,8	12,5	84,7	72
Vrouw	30,0	20,0	50,0	10
Totaal	6,10	13,41	80,49	82
P	0,002			
Leeftijd	0-6 jaar	7-12 jaar	>12 jaar	Totaal
Gem.	53,5	48,85	57,05	55,69
N	6	13	75	94
Std. Afw.	8,02	7,29	6,89	7,51
p	0,001			

Tabel 25: Verband tussen ervaring en persoonlijke kenmerken - secretarissen

	Ervaring			
Geslacht	0-6 jaar	7-12 jaar	>12 jaar	N
Man	26,4	15,0	58,6	140
Vrouw	56,4	15,4	28,2	39
Totaal	33,0	15,1	52,0	179
p	0,001			
Leeftijd	0-6 jaar	7-12 jaar	>12 jaar	Totaal
Gem.	42,66	46,78	55,18	49,79
N	59	27	93	179
Std. Afw.	7,60	7,29	5,38	8,66
p	0,000			

Tabel 26: Verband tussen ervaring en persoonlijke kenmerken - financieel beheerders

	Ervaring			
Leeftijd	0-6 jaar	7-12 jaar	>12 jaar	Totaal
Gem.	38,18	44,09	50,81	45,65
N	51	47	88	186
Std. Afw.	6,62	7,60	6,42	8,62
p	0,000			

Vervolgens gaan we de verbanden na tussen de tijdsbesteding van de respondenten en hun persoonlijke kenmerken geslacht, opleidingsniveau en leeftijd. Hiervoor toetsen we de gemiddelde tijdsbesteding van de respondenten per categorie. Om het verband tussen tijdsbesteding en leeftijd te berekenen, verdelen we de respondenten op basis van de mediaan onder in twee groepen. Per leeftijdscategorie wordt vervolgens de gemiddelde tijdsbesteding berekend.

Onderstaande tabel toont de significante resultaten voor de raadsleden.

Tabel 27: Verband tussen tijd en persoonlijke kenmerken - raadsleden

	Geslacht		
Tijdsbesteding	Man	Vrouw	Totaal
Gem.	9,68	8,49	9,27
N	851	438	1289
Std. Afw.	9,33	9,14	9,28
p	0,030		
	Leeftijd		
Tijdsbesteding	≤ 53 jaar	>53 jaar	Totaal
Gem.	8,24	10,18	9,19
N	656	629	1285
Std. Afw.	7,55	10,55	9,19
p	0,000		

Gemiddeld genomen besteden mannelijke raadsleden meer tijd aan hun mandaat dan vrouwelijke raadsleden. Terwijl mannen per week bijna 10 uur met hun mandaat bezig zijn, spenderen vrouwen wekelijks gemiddeld 8,5 uur aan hun functie als gemeenteraadslid. Ook tussen leeftijd en

tijdsbesteding is een significant verband waarneembaar: oudere raadsleden spenderen op wekelijkse basis meer uren aan hun mandaat dan hun jongere collega's.

Dezelfde analyses bij de schepenen leveren geen significant verband op. Onderstaande tabel toont de significante resultaten voor de burgemeesters.

Tabel 28: Verband tussen tijd en persoonlijke kenmerken - burgemeesters

	Geslacht		
Tijdsbesteding	Man	Vrouw	Totaal
Gem.	56,65	75,83	59,11
N	68	10	78
Std. Afw.	21,24	20,74	22,01
p	0,009		

Vrouwelijke burgemeesters besteden op wekelijkse basis meer tijd aan hun mandaat dan hun mannelijke collega's, zo blijkt uit tabel 28. Terwijl vrouwen gemiddeld bijna 76 uur per week bezig zijn met hun ambt, bedraagt dit gemiddelde bij de mannen 57 uur. Ter nuancering merken we op dat het aantal vrouwelijke burgemeesters in ons databestand zeer beperkt is. De voorgestelde cijfers dienen dan ook in de eerste plaats als indicatie. Het opleidingsniveau en de leeftijd van de burgemeesters hangen niet significant samen met hun tijdsbesteding.

De tijdsbesteding van de gemeentesecretarissen hangt niet significant samen met hun persoonlijke kenmerken. Bij de financieel beheerders vinden we wel een verband. Dit wordt weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 29: Verband tussen tijd en persoonlijke kenmerken - financieel beheerders

	Leeftijd		
Tijdsbesteding	≤ 45 jaar	>45 jaar	Totaal
Gem.	44,12	45,87	44,97
N	95	89	184
Std. Afw.	5,11	6,20	5,72
p	0,039		

De tijdsbesteding van financieel beheerders hangt samen met hun leeftijd. Terwijl jongere financieel beheerders gemiddeld 44 uur per week aan hun job besteden, loopt dit bij oudere financieel beheerders op tot bijna 46 uur. Tot slot gaan we voor de burgemeesters en de schepenen na of het al dan niet uitoefenen van een bijkomende beroepsactiviteit naast hun mandaat samen hangt met hun persoonlijke kenmerken. Eerst staan we stil bij de resultaten van de schepenen.

Tabel 30: Verband tussen al dan niet uitoefenen van een bijkomende beroepsactiviteit en persoonlijke kenmerken - schepenen

	Beroepssituatie		
Opleidingsniveau	Beroep	Geen beroep	N
Niet-universitair	66,0	34,0	347
Universitair	78,1	21,9	187
Totaal	70,2	29,8	534
p	0,004		
Leeftijd	Beroep	Geen beroep	Totaal
Gem.	49,51	58,68	52,28
N	370	160	530
Std. Afw.	9,38	9,61	10,34
p	0,000		

Schepenen die een universitaire opleiding genoten hebben, oefenen vaker een beroep uit naast hun mandaat dan schepenen zonder universitair diploma. Bijna acht op de tien schepenen met een universitair diploma geven aan nog een beroep uit te oefenen naast hun mandaat. Bij de schepenen zonder universitair diploma gaat het om 66%. Verder blijkt uit bovenstaande gegevens dat de schepenen die geen beroep uitoefenen naast hun mandaat gemiddeld genomen ouder zijn. Dit is mogelijk het gevolg van de pensionering van oudere schepenen.

Onderstaande tabel toont de significante verbanden voor de burgemeesters.

Tabel 31: Verband tussen al dan niet uitoefenen van een bijkomende beroepsactiviteit en persoonlijke kenmerken - burgemeesters

	Beroepssituatie		
Opleidingsniveau	Beroep	Geen beroep	N
Niet-universitair	40,0	60,0	45
Universitair	74,0	26,0	50
Totaal	57,9	42,1	95
p	0,001		
Leeftijd	Beroep	Geen beroep	Totaal
Gem.	53,41	58,78	55,69
N	54	40	94
Std. Afw.	6,87	7,32	7,51
p	0,000		

De resultaten van de burgemeesters sluiten nauw aan bij deze van de schepenen. Naar analogie met de bovenstaande resultaten, oefenen universitair geschoolde burgemeesters vaker een bijkomende beroepsactiviteit uit dan hun lager opgeleide collega's. Tot slot is ook de gemiddelde leeftijd van de burgemeesters zonder bijkomende beroepsactiviteit hoger dan die van de burgemeesters die naast hun ambt nog een beroep uitoefenen.

3. Algemene tevredenheid

Welke factoren hebben een invloed op de algemene percepties van lokale politici en topambtenaren ten aanzien van het Gemeentedecreet? Dat is de vraag die we in het volgende hoofdstuk zullen beantwoorden aan de hand van bi- en multivariate analyses. Vooraleer dieper in te gaan op deze verklarende analyses, belichten we de stellingen die als afhankelijke variabelen gebruikt zullen worden.

> 3.1. De afhankelijke variabele

Om de algemene appreciatie van de lokale actoren over het Gemeentedecreet in kaart te brengen, baseren we ons op de volgende stellingen:

- De implementatie van het Gemeentedecreet verloopt vlot in mijn gemeente;
- Het Gemeentedecreet is niet op maat van mijn gemeente gemaakt;
- Het Gemeentedecreet geeft mijn gemeente meer ruimte voor maatwerk;
- In mijn gemeente is er te weinig interne capaciteit om het Gemeentedecreet doelmatig te implementeren;
- Het Gemeentedecreet is in zijn geheel een verbetering.

Deze stellingen werden zowel aan de lokale politici als aan de secretarissen en de financieel beheerders voorgelegd. Ze konden deze beantwoorden aan de hand van een vijfpuntenschaal van helemaal niet akkoord tot helemaal akkoord. Eerdere analyses toonden aan dat de appreciatie van het decreet en het implementatieproces over het algemeen positief is: een meerderheid van de lokale actoren beschouwt het decreet als een verbetering en vindt dat de implementatie vlot verloopt. Bovendien is slechts een minderheid de mening toegedaan dat het decreet niet op maat van hun gemeente is. Bij de stellingen zijn verschillen waarneembaar naargelang de functie. Zo valt de positieve houding van de secretarissen op. Van de lokale politici zijn de raadsleden het meest kritisch. In vergelijking met 2008 is hun perceptie bovendien negatiever (Hennau & Ackaert, 2014).

Om de samenhang tussen de stellingen te onderzoeken, voeren we een factor- en betrouwbaarheidsanalyse uit. De resultaten hiervan worden samengevat in onderstaande tabel. Om de leesbaarheid van de tabel te verhogen, nemen we alleen de correlaties op die sterker zijn dan .4.

Tabel 32: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse algemene evaluatie GD

	Secretarissen		Lokale politici		Fin. Beheerder
	Comp. 1	Comp. 2	Comp. 1	Comp. 2	Comp. 1
Vlotte implementatie		0,813	0,646		0,587
GD niet op maat	-0,716	-0,405		-0,805	-0,765
GD geeft ruimte voor maatwerk	0,813		0,829		0,633
Te weinig interne capaciteit		-0,893		-0,862	-0,664
GD is verbetering	0,855		0,790		0,726
Rotation sums of squared loadings	1,962	1,660	1,785	1,475	2,299
% of variance	39,237	33,194	35,709	29,491	45,976
Cronbach's α	0,633	0,679	0,659	0,625	0,702

Zowel bij de secretarissen als bij de lokale politici leveren de stellingen twee componenten op. Deze zijn echter niet identiek, wat de vergelijkbaarheid van de resultaten van de verschillende groepen bemoeilijkt. Bij de secretarissen geven we voorkeur aan de schaal die stellingen groepeerd die inhoudelijk bij elkaar aansluiten (Component 2) en een beeld geven van de evaluatie van het implementatieproces van het Gemeentedecreet. Voor de lokale politici construeren we de schaal die het best scoort op zowel de factor- als de betrouwbaarheidsanalyse (Component 1). Bij de financieel beheerders nemen we alle stellingen op in de schaal. De drie schalen worden zodanig geconstrueerd dat een hogere score op de schaal een grotere tevredenheid over het Gemeentedecreet impliceert.

> 3.2. Bivariate analyses

Om de bivariate tests uit te voeren, verdelen we de respondenten op basis van de afhankelijke variabele onder in drie nagenoeg gelijke groepen: een groep die het decreet relatief positief evalueert, een groep die het decreet relatief negatief evalueert en een middengroep. Deze nieuwe variabele kruisen we vervolgens met de besproken onafhankelijke variabelen. Voor de kenmerken tijdsbesteding, leeftijd en schuld per inwoner voeren we een toetsing van gemiddelden uit. We bespreken de resultaten voor de secretarissen, de politici en de financieel beheerders achtereenvolgens.

> 3.2.1. *Secretarissen*

In welke mate hangt de appreciatie van het Gemeentedecreet samen met de verschillende onafhankelijke variabelen? Onderstaande tabel toont de significante verbanden voor de gemeentesecretarissen.

Tabel 33: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen (Deel I)

	Algemene tevredenheid GD			
Inwonertal	Negatief	Midden	Positief	N
Klein	46,8	34,0	19,1	47
Midden	40,4	28,1	31,6	57
Groot	21,6	23,5	54,9	51
Totaal	36,1	28,4	35,5	155
P	0,005			
Continuïteit	Negatief	Midden	Positief	N
Niet continu	42,7	21,3	36,0	89
Continu	27,5	37,7	34,8	69
Totaal	36,1	28,5	35,4	158
P	0,047			
Ervaring	Negatief	Midden	Positief	N
0-6 jaar	32,7	38,5	28,8	52
7-12 jaar	45,5	4,5	50,0	22
>12 jaar	36,1	28,9	34,9	83
Totaal	36,3	28,7	35,0	157
P	0,064			
Opleidingsniveau	Negatief	Midden	Positief	N
Niet univ	58,8	11,8	29,4	17
Univ	31,9	31,2	37,0	138
Totaal	34,8	29,0	36,1	155
P	0,069			

Tabel 34: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen (Deel II)

	Algemene tevredenheid GD			
Leeftijd	Negatief	Midden	Positief	Totaal
Gem	52,14	49,55	48,30	50,05
N	57	44	56	157
Std. Afw.	7,16	9,28	8,49	8,38
P	0,046			

De tevredenheid van de secretarissen over de implementatie van het Gemeentedecreet hangt significant samen met het inwonertal van de gemeenten: naarmate het inwonertal toeneemt, zijn de secretarissen positiever in hun oordeel over het decreet. Terwijl van de grote gemeenten 55% van de secretarissen positief is over het decreet, bedraagt dit aandeel in de kleine gemeenten slechts 19%. In de middelgrote gemeenten is bijna een derde positief over het decreet. Verder lijken de secretarissen uit gemeenten met een continu bestuur minder negatief te zijn over het decreet. De groep secretarissen die positief is over het decreet, is echter nagenoeg even groot voor continue en niet continue besturen.

Daarnaast vinden we een significant verband tussen de algemene tevredenheid van secretarissen over het decreet en hun ervaring. Bij de secretarissen met 7 tot 12 jaar ervaring valt de sterke verdeeldheid op: terwijl 46% eerder negatief is over het decreet, is precies de helft tevreden met het decreet. Bij de andere secretarissen is het aandeel in de groep 'negatief' telkens iets groter dan het percentage dat zich positief uitlaat over het decreet. Wat de persoonlijke kenmerken betreft stellen we vast dat universitair geschoolde secretarissen tevredener zijn over het decreet dan hun lager opgeleide collega's. Ook neemt de tevredenheid over het decreet af met de leeftijd.

Tot nog toe hebben we de samenhang gecontroleerd tussen de tevredenheid over het Gemeentedecreet enerzijds en kenmerken verbonden aan de gemeenten, alsook politieke en persoonlijke kenmerken van de respondenten anderzijds. Onderstaande analyses gaan na of de algemene tevredenheid samenhangt met de stand van implementatie van het decreet. Meer concreet gaan we de samenhang na met de volgende vernieuwingen die het decreet doorvoerde: het voorzitterschap van de gemeenteraad, de opname van de OCMW-voorzitter in het college en de aanwezigheid van een managementteam voor de invoering van het decreet. De volgende tabel vat de significante resultaten samen voor de secretarissen.

Tabel 35: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar implementatie Gemeentedecreet - secretarissen

	Algemene tevredenheid GD			
Voorzitter GR	Negatief	Midden	Positief	N
Burgemeester	38,3	33,0	28,7	94
Niet burgemeester	32,8	21,3	45,9	61
Totaal	36,1	28,4	35,5	155
P	0,076			

We vinden slechts één significant verband terug tussen de evaluatie en de implementatie van het decreet. In gemeenten waar de burgemeester niet langer voorzitter is van de raad, zijn de gemeentesecretarissen meer tevreden over het decreet dan in de gemeenten waar deze vernieuwing niet werd geïmplementeerd.

> **3.2.2. Lokale politici**

We voeren gelijkaardige analyses uit op de antwoorden van de lokale politici. Deze leveren de volgende significante verbanden op.

Tabel 36: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - lokale politici (Deel I)

	Algemene tevredenheid GD			
Samenstelling college	Negatief	Midden	Positief	N
Coalitie	36,8	37,8	25,4	653
Homogene meerd.	47,1	32,0	20,9	350
Totaal	40,4	35,8	23,8	1003
P	0,006			

Tabel 37: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - lokale politici (Deel II)

	Algemene tevredenheid GD			
Partij	Negatief	Midden	Positief	N
CD&V	37,7	33,6	28,7	453
Groen	36,7	48,3	15,0	60
N-VA	33,3	45,8	15,0	48
Open VLD	40,3	36,1	23,6	191
Sp.a	38,0	33,7	28,2	163
Vlaams Belang	50,0	37,5	12,5	96
Onafhankelijk	50,0	25,8	24,2	62
Lokale partij	41,6	40,0	18,4	125
Totaal	40,0	35,8	24,2	1198
P	0,019			
Tijdsbesteding	Negatief	Midden	Positief	Totaal
Gem.	16,99	18,69	21,06	18,59
N	482	436	297	1215
Std. Afw.	17,81	19,33	21,22	19,28
P	0,016			
Leeftijd	Negatief	Midden	Positief	Totaal
Gem.	52,44	52,73	54,56	53,06
N	483	435	300	1218
Std. Afw.	10,95	11,07	11,29	11,10
P	0,025			
Meerderheid/oppositie	Negatief	Midden	Positief	N
Meerderheid	31,8	37,4	30,8	776
Oppositie	52,8	33,0	14,2	445
Totaal	39,5	35,8	24,7	1221
P	0,000			

Wat de gemeentekennmerken betreft vinden we een verband tussen de samenstelling van het college en de algemene evaluatie van het Gemeentedecreet: in gemeenten waar een homogene meerderheid aan de macht is, staan lokale politici kritischer ten aanzien van het decreet dan in gemeenten waar een coalitie aan de macht is.

Ook is er een verschil in oordeel naargelang ideologische voorkeur. Het aandeel lokale politici van CD&V en sp.a dat zich positief uitlaat over het decreet is met respectievelijk 29% en 28% relatief hoog. Anderzijds zijn de lokale politici van Vlaams Belang eerder negatief over het decreet. Verder valt de verdeeldheid op bij de onafhankelijke en liberale politici. Naarmate de lokale politici meer tijd spenderen aan hun mandaat, zijn ze meer tevreden over het Gemeentedecreet. Daarnaast vinden we een effect van leeftijd. De lokale politici die positief zijn over het decreet, zijn gemiddeld iets ouder dan de politici die zich eerder negatief of neutraal uitlaten.

Tot slot blijkt uit bovenstaande cijfers dat leden van de oppositie beduidend kritischer zijn over het decreet dan politici die deel uitmaken van de meerderheid. Slechts 14% van de oppositieraadsleden is positief over het decreet. Bij de politici die tot de meerderheid behoren, bedraagt dit aandeel ruim 30%.

Net als bij de secretarissen gaan we ook voor de lokale politici na of er een verband is tussen hun tevredenheid met het decreet en de implementatie ervan. Op het eerste gezicht lijkt een andere gemeenteraadsvoorzitter dan de burgemeesters te leiden tot een positievere evaluatie van het decreet, maar dit verschil is niet significant ($p=0,054$).

> 3.2.3. *Financieel beheerders*

Tot slot gaan we in onderstaande tabel dieper in op de algemene evaluatie van het Gemeentedecreet door de financieel beheerders. Op basis van bovenstaande analyses construeren we voor deze groep respondenten een schaal met al de stellingen die de algemene evaluatie ten aanzien van het decreet in kaart brengen.

Tabel 38: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - financieel beheerders

	Algemene tevredenheid GD			
Inwonertal	Negatief	Midden	Positief	N
Klein	53,7	26,8	19,5	41
Midden	37,3	43,1	19,6	51
Groot	24,2	19,4	56,5	62
Totaal	36,4	29,2	34,4	154
P	0,000			
Opleidingsniveau	Negatief	Midden	Positief	Totaal
Niet univ	66,7	26,7	6,7	15
Univ	35,4	29,3	35,4	147
Totaal	38,3	29,0	32,7	162
P	0,031			

Voor de financieel beheerders vinden we twee significante verbanden. In de eerste plaats stellen we vast dat de evaluatie van het Gemeentedecreet positief evolueert met het inwonertal. Van de financieel beheerders uit de grote gemeenten is bijna 57% tevreden over het decreet. Bij de kleinere gemeenten laat een vijfde zich positief uit over het decreet. Bovendien neemt het aandeel respondenten dat negatief is over het decreet af met het inwonertal.

Daarnaast vinden we een significante samenhang tussen de tevredenheid van financieel beheerders met het decreet en hun opleidingsniveau: financieel beheerders met een universitair diploma zijn beduidend positiever over het decreet dan hun lager geschoolde collega's. Ter nuancering merken we op dat het aantal financieel beheerders zonder universitair diploma zeer klein is.

Onderzoek naar de samenhang tussen de tevredenheid met en implementatie van het Gemeentedecreet levert voor de financieel beheerders een significant verband op. Dit wordt weergegeven in volgende tabel.

Tabel 39: Algemene tevredenheid Gemeentedecreet naar implementatie Gemeentedecreet - financieel beheerders

	Algemene tevredenheid GD			
MAT voor 2007	Negatief	Midden	Positief	N
Nee	44,4	29,6	25,9	54
Ja	23,7	31,6	44,7	76
Totaal	32,3	30,8	36,9	130
P	0,026			

We stellen vast dat de financieel beheerders uit gemeenten waar reeds voor 2007 een vorm van MAT aanwezig was, meer tevreden zijn over het decript dan hun collega's uit andere gemeenten.

> 3.3. Multivariate analyses

Om de netto-invloeden van de verschillende onafhankelijke variabelen in kaart te brengen, voeren we een regressieanalyse uit. Onderstaande tabel toont de resultaten voor de gemeentesecretarissen.

Tabel 40: Regressieanalyse algemene tevredenheid GD - secretarissen

	Stand. Coeff	Std. error
(Constante)		2,703
Gemeentekenmerken		
Inwonertal	0,044	0,000
Samenstelling CBS (ref.: coalitie)	-0,017	0,464
Continuïteit bestuur (ref.: niet continu)	0,070	0,460
Schuld per inwoner	-0,073	0,000
Voorzitter GR (ref.: burg)	0,209**	0,409
OCMW-voorzitter (ref.: niet in college)	-0,029	0,431
MAT voor 2007 (ref.: nee)	0,158*	0,398
Beroepskenmerken		
Ervaring (ref.: 0-6j)		
6-12 jaar	0,077	0,637
>12 jaar	0,174	0,583
Tijdsbesteding	0,002	0,032
Persoonlijke kenmerken		
Geslacht (ref.: man)	-0,007	0,547
Leeftijd	-0,238*	0,035
Opleidingsniveau (ref: niet univ)	0,172*	0,636
R ²	0,073	

In overeenstemming met de bivariate analyses, toont de regressieanalyse dat de tevredenheid van de secretarissen over het decreet groter is in gemeenten waar de burgemeester niet langer voorzitter is van de raad. Daarnaast evalueren secretarissen het decreet positiever in gemeenten waar reeds voor de inwerkingtreding van het decreet een (vorm van) MAT aanwezig was. Deze vaststellingen sluiten aan bij de resultaten van de voorgaande meting (Olislagers et al., 2013).

Terwijl de beroepskenmerken geen significante invloed hebben op de evaluatie van het decreet, hangt de tevredenheid wel samen met het opleidingsniveau en de leeftijd. Meer concreet zijn jonge en universitair geschoolde secretarissen positiever over het decreet dan hun respectievelijk

oudere en minder hoog opgeleide collega's. Met 7% is de verklaarde variantie van het model echter beperkt. De volgende tabel toont de resultaten van de regressieanalyse bij de lokale politici.

Tabel 41: Regressieanalyse algemene tevredenheid GD - lokale politici

	Stand. Coeff	Std. error
(Constate)		0,537
Gemeentekenmerken		
Inwonertal	-0,010	0,000
Samenstelling CBS (ref.: coalitie)	-0,030	0,149
Continuïteit bestuur (ref.: niet continu)	0,001	0,140
Schuld per inwoner	0,019	0,000
Voorzitter GR (ref.: burg)	0,037	0,135
OCMW-voorzitter (ref.: niet in college)	-0,022	0,142
MAT voor 2007 (ref.: nee)	-0,021	0,002
Politieke kenmerken		
Meerderheid/oppositie (ref. meerderheid)	-0,265***	0,169
Partij (ref. CD&V)		
GROEN	0,032	0,332
N-VA	0,018	0,344
Open VLD	0,020	0,201
Sp.a	-0,029	0,215
Vlaams Belang	-0,001	0,304
Onafhankelijk	0,003	0,328
Lokale partij	-0,029	0,229
Ervaring (ref.: 0-6j)		
6-12 jaar	-0,054	0,173
>12 jaar	-0,138***	0,177
Tijdsbesteding	-0,008	0,004
Persoonlijke kenmerken		
Geslacht (ref.: man)	0,007	0,149
Leeftijd	0,109***	0,007
Opleidingsniveau (ref: niet univ)	0,004	0,140
R ²	0,065	

In overeenstemming met de bivariate analyses blijkt uit de regressieanalyse een samenhang tussen de tevredenheid met het Gemeentedecreet en het al dan niet tot de meerderheid behoren. Politici die niet tot de meerderheid behoren zijn beduidend kritischer over het decreet dan hun collega's uit de meerderheid. Ook politici met meer dan 12 jaar ervaring in de gemeentepolitiek zijn minder tevreden met het decreet. Daarnaast stellen we echter vast dat de appreciatie van het decreet toeneemt met de leeftijd. Ter nuancering wijzen we op de lage verklaringskracht van het model (Adjusted R Square=0,065). De onderstaande tabel toont de resultaten van de regressieanalyse bij de financieel beheerders.

Tabel 42: Regressieanalyse algemene tevredenheid GD - financieel beheerders

	Stand. Coeff	Std. error
(Constante)		3,334
Gemeentekennmerken		
Inwonertal	0,324***	0,000
Samenstelling CBS (ref.: coalitie)	0,049	0,611
Continuïteit bestuur (ref.: niet continu)	-0,054	0,570
Schuld per inwoner	-0,060	0,001
Voorzitter GR (ref.: burg)	0,054	0,551
OCMW-voorzitter (ref.: niet in college)	-0,061	0,604
MAT voor 2007 (ref.: nee)	0,140	0,576
Politieke kenmerken		
Ervaring (ref.: 0-6j)		
6-12 jaar	0,143	0,794
>12 jaar	0,168	0,877
Tijdsbesteding	-0,036	0,054
Persoonlijke kenmerken		
Geslacht (ref.: man)	0,119	0,587
Leeftijd	-0,189	0,043
Opleidingsniveau (ref: niet univ)	0,202**	1,040
R ²	0,162	

In overeenstemming met de bivariate analyses blijkt dat de tevredenheid van de financieel beheerders over het Gemeentedecreet samenhangt met het inwonertal van de gemeente waarin ze werkzaam zijn. Meer concreet wordt de evaluatie van het decreet positiever naarmate het inwonertal toeneemt. In tegenstelling tot de voorgaande analyses, vinden we geen verband meer met het voorzitterschap van de gemeenteraad en de aanwezigheid van het MAT voor 2007 (Olislagers, et al., 2013).

Wat de persoonlijke kenmerken betreft zien we, opnieuw in overeenstemming met de bivariate analyses een significante samenhang met het opleidingsniveau: financieel beheerders met een universitair diploma zijn meer tevreden met het decreet dan hun lager opgeleide collega's. Dit was ook reeds in het begin van de zittingsperiode het geval (Olislagers, et al., 2013). De verklaringskracht van het model is met 16% eerder beperkt.

> 3.4. Besluit

In dit eerste hoofdstuk stonden we stil bij de algemene tevredenheid van secretarissen, financieel beheerders en lokale politici over het Gemeentedecreet.

We stelden vast dat de tevredenheid over het Gemeentedecreet groter is bij politici die tot de meerderheid behoren. Ook jongere politici laten zich positiever uit over het decreet. Bij de ambtenaren speelde het opleidingsniveau een rol: secretarissen en financieel beheerders met een universitair diploma zijn beduidend positiever over het decreet dan hun minder hoog opgeleide collega's.

Verder bleek uit de analyses bij de secretarissen een verband tussen de mate van implementatie van het decreet en de appreciatie ervan. In die gemeenten waar het voorzitterschap van de gemeenteraad en het burgemeesterschap ontkoppeld zijn en waar reeds voor 2007 een (vorm van) MAT aanwezig was, werd het decreet positiever geëvalueerd.

Opmerkelijk is verder de beperkte invloed van de schaal van de gemeente. Alleen bij de financieel beheerders bleef dit effect overeind in de regressieanalyse.

4. De politieke component

Het Gemeentedecreet wijzigde de lokale politieke instellingen op een aantal punten. Zo werd onder meer gesleuteld aan de samenstelling van het college en werd een betere samenwerking tussen OCMW en college beoogd. Wat de gemeenteraad betreft, werden verschillende vernieuwingen doorgevoerd met het oog op een versterking van de controlerende en beleidsbepalende rol. In dit hoofdstuk bespreken we de verschillende vernieuwingen kort en gaan we aan de hand van bi- en multivariate analyses op zoek naar verklarende factoren.

> 4.1. De gemeenteraad

Om de positie van de raad ten aanzien van het college te versterken, biedt het Gemeentedecreet de raadsleden verschillende instrumenten. Een eerste onderdeel van dit hoofdstuk gaat dieper in op deze instrumenten en tracht variaties in het gebruik te verklaren.

Vervolgens belichten we het verloop van de gemeenteraad. Gebruik maken van de instrumenten die het Gemeentedecreet biedt, betekent immers niet automatisch dat de werking van de gemeenteraad wijzigt. Uit voorgaande rapporten is reeds gebleken dat de mening van de lokale actoren over veranderingen in het verloop van de gemeenteraad verdeeld zijn (Olislagers, et al, 2010; Hennau & Ackaert, 2014). Bijgevolg is het interessant om na te gaan welke factoren deze verschillen in meningen kunnen verklaren. We onderzoeken zowel de invloed van de gemeente-, de politieke als de persoonlijke kenmerken.

Ten derde gaan we dieper in op de versterking van de gemeenteraad. Eerdere analyses toonden aan dat een relatief kleine groep respondenten een sterkere gemeenteraad percipieert (Hennau & Ackaert, 2014). Door de factoren te identificeren die een invloed hebben op deze percepties, kunnen mogelijk aanbevelingen geformuleerd worden om deze te verbeteren.

Met het oog op een versterking van de beleidsbepalende rol voorziet het decreet bovendien in de mogelijkheid om bevoegdheden te delegeren naar het college van burgemeester en schepenen. Deze mogelijkheid moet de raad ontlasten van detailbeslissingen. Met het oog op een uitbreiding van het draagvlak voor deze vernieuwing, gaan we op zoek naar de variabelen die een invloed hebben op de percepties over deze verandering.

> 4.1.1. *Instrumenten ter versterking van de gemeenteraad*

De versterking van de gemeenteraad is een belangrijke doelstelling van het Gemeentedecreet. Hiertoe biedt het decreet de raadsleden onder meer instrumenten aan om meer controle uit te oefenen op het college en zich grondig voor te bereiden op de vergaderingen van de gemeenteraad. Zo kunnen zij inrichtingen en diensten bezoeken die de gemeente opricht en beheert, dossiers, stukken en akten aangaande het bestuur van de gemeente inkijken, mondelinge en schriftelijke vragen stellen aan de leden van het college van burgemeester en schepenen en zelf punten toevoegen aan de agenda van de gemeenteraad.

In dit onderdeel gaan we eerst dieper in op de stellingen aan de hand waarvan we het gebruik van de verschillende instrumenten in kaart brengen. Vervolgens belichten we de relatie tussen het gebruik van deze instrumenten en de gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken. Gegeven de onderzoeksvragen baseren we ons slechts op de data van de raadsleden, zonder de leden van het college.

> 4.1.1.1. *De afhankelijke variabele*

Om het gebruik van de verschillende instrumenten in kaart te brengen, vroegen we de gemeenteraadsleden of zij nooit, zelden, soms, vaak of zeer vaak gebruik maken van de volgende mogelijkheden om zich voor te bereiden op de gemeenteraad:

- Bezoeken van inrichtingen en diensten die de gemeente opricht en beheert;
- Inzage in dossiers, stukken en akten die het bestuur van de gemeente betreffen;
- Mondelinge vragen stellen aan de leden van het college van burgemeester en schepenen;
- Schriftelijke vragen stellen aan de leden van het college van burgemeester en schepenen;
- Agendapunten toevoegen aan de agenda van de gemeenteraad, uiterlijk vijf dagen vóór de vergadering van de gemeenteraad.

Aan de hand van een factor- en betrouwbaarheidsanalyse controleren we of deze stellingen eenzelfde dimensie meten en een betrouwbare schaal vormen. Onderstaande tabel toont de resultaten.

Tabel 43: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse gebruik instrumenten

	Component
	1
Inzage	,661
Mondeling	,740
Schriftelijk	,815
Agenda	,772
Eigenvalue	2,24
% of variance	56,1
Cronbach's alpha	.738

Net als bij de meting in 2008 vormen de verschillende stellingen een betrouwbare schaal, met uitzondering van de stelling over het bezoeken van diensten en inrichtingen die de gemeente opricht en beheert. Een mogelijke verklaring voor deze vaststelling is het tijdrovende karakter van deze bezoeken en/of de moeilijkere combineerbaarheid met een baan.

De geconstrueerde variabele zal als afhankelijke variabele gebruikt worden in de volgende analyses. De schaal wordt zo gecodeerd dat een hogere score gelijk staat met actievare raadsleden.

> 4.1.1.2. *Bivariate analyses*

In de onderstaande tabel verklaren we de variatie in het gebruik van de instrumenten volgens de kenmerken verbonden aan de gemeenten, het politiek mandaat en het individu. Hiertoe splitsen we de respondenten op basis van de nieuwe schaalvariabele op in drie nagenoeg gelijke groepen. We onderscheiden de respondenten die relatief weinig gebruik maken van de aangeboden instrumenten van deze die er relatief frequent gebruik van maken en van een middencategorie. We geven enkel de onafhankelijke variabelen weer wanneer verschillen significant zijn. Gezien de omvang van de steekproef hanteren we een grenswaarde van $p=.05$.

Tabel 44: Variaties in het gebruik van instrumenten door raadsleden

	Gebruik instrumenten			
Meerderheid / oppositie	Weinig	Midden	Veel	N
Meerderheid	51,5	35,8	12,7	553
Oppositie	14,0	28,8	57,2	605
Totaal	32,0	32,1	35,9	1158
P	0,000			
Partij	Weinig	Midden	Veel	N
CD&V	46,7	33,7	19,6	362
Groen	10,5	30,3	59,2	76
N-VA	12,7	34,5	52,7	55
Open VLD	35,3	31,6	33,2	187
sp.a	31,1	35,9	32,9	167
Vlaams Belang	12,8	20,8	66,4	125
Onafhankelijk	28,8	32,9	38,4	73
Lokaal	29,4	32,1	38,5	109
Totaal	32,1	31,9	36,0	1154
P	0,000			
Geslacht	Weinig	Midden	Veel	N
Man	28,4	31,1	40,5	772
Vrouw	39,3	33,7	27	392
Totaal	32,0	32,0	36,0	1164
P	0,000			
Tijdsbesteding	Weinig	Midden	Veel	Totaal
Gem.	7,18	8,56	11,00	9,00
N	363	371	415	1149
Std. Afw.	8,00	8,75	9,35	8,88
P	0,000			

De activiteitsgraad van de raadsleden hangt significant samen met vier onafhankelijke variabelen. In de eerste plaats stellen we vast dat oppositieraadsleden vaker dan meerderheidsraadsleden gebruik maken van de instrumenten die het decreet biedt om de rol van de raad te versterken: zes op de tien oppositieraadsleden maken relatief vaak gebruik van de opgesomde instrumenten. Bij de meerderheidsraadsleden bedraagt dit percentage slechts 13%, ruim de helft van de meerderheidsraadsleden maakt weinig gebruik van de instrumenten. Deze vaststelling wordt bevestigd door de resultaten met betrekking tot de politieke partijen. Groen- en Vlaams Belangraadsleden maken het meest gebruik van de verschillende instrumenten. Raadsleden van CD&V doen dit het minst vaak. Uit bovenstaande analyses is reeds gebleken dat CD&V-raadsleden vaker deel uitmaken van de lokale meerderheid.

Verder stellen we vast dat mannen over het algemeen actievere raadsleden zijn dan vrouwen. Een goede 40% van de mannen maakt relatief frequent gebruik van de instrumenten, 27% van de vrouwen doet dit.

Tot slot vinden we een significant verband tussen tijdsbesteding en het gebruik van de verschillende instrumenten. Terwijl de minst actieve raadsleden gemiddeld ruim zeven uur per week spenderen aan hun mandaat, loopt dit gemiddelde op tot elf uur per week bij de meest actieve raadsleden.

De vraag blijft echter welke kenmerken een verklarende bijdrage leveren aan het model. Om de netto-effecten van de verschillende variabelen in kaart te brengen, voeren we in de volgende alinea een regressieanalyse uit.

> 4.1.1.3. *Multivariate analyse*

Om de variatie in de activiteitsgraad van de raadsleden te verklaren, voeren we een regressieanalyse uit. Onderstaande tabel toont de resultaten.

Tabel 45: Regressieanalyse instrumenten Gemeentedecreet - raadsleden

	Stand. Coeff	Std. error
(Constante)		0,616
Gemeentekennmerken		
Inwonertal	0,024	0,000
Samenstelling CBS (ref.: coalitie)	0,015	0,219
Continuïteit bestuur (ref.: niet continu)	-0,013	0,206
Schuld per inwoner	-0,007	0,000
Politieke kenmerken		
Meerderheid/oppositie (ref: meerderheid)	0,476***	0,225
Partij (ref. CD&V)		
GROEN	0,109***	0,430
N-VA	0,098***	0,486
Open VLD	0,023	0,303
Sp.a	-0,001	0,323
Vlaams Belang	0,087**	0,400
Onafhankelijk	0,029	0,452
Lokale partij	0,011	0,349
Ervaring (ref.: 0-6j)		
6-12 jaar	0,020	0,247
>12 jaar	0,057*	0,273
Tijdsbesteding	0,237***	0,012
Persoonlijke kenmerken		
Geslacht (ref.: man)	-0,064**	0,211
Leeftijd	-0,010	0,009
Opleidingsniveau (ref: niet univ)	-0,021	0,209
R ²	0,359	

In overeenstemming met de bivariate analyses stellen we vast dat oppositieraadsleden frequenter gebruik maken van de verschillende instrumenten dan de raadsleden van de meerderheid. Ook raadsleden van

Groen, N-VA en Vlaams Belang gebruiken de instrumenten frequenter dan raadsleden van CD&V, die als referentiegroep dienst doen. Verder stellen we vast dat de ervaring een invloed heeft op het gebruik van de instrumenten: raadsleden met meer dan twaalf jaar ervaring maken frequenter gebruik van de instrumenten dan raadsleden met maximaal zes jaar ervaring. Ter nuancering bij deze resultaten vermelden we dat deze instrumenten geen grote vernieuwing betekenden ten opzichte van de situatie voor het Gemeentedecreet. Wat de politieke kenmerken betreft, stellen we tot slot een significant verband vast met tijdsbesteding: naarmate raadsleden meer tijd spenderen aan hun mandaat, maken ze frequenter gebruik van de verschillende instrumenten.

De persoonlijke kenmerken leveren slechts een beperkte bijdrage aan het model. We vinden alleen een significant verband voor geslacht: mannen maken over het algemeen frequenter gebruik van de instrumenten dan vrouwen. Er is geen significant verband tussen de gemeentekennmerken enerzijds en het gebruik van de instrumenten anderzijds. Toch is de verklarende kracht van het model met 36% relatief hoog. Bovendien sluiten de resultaten in sterke mate aan bij de bevindingen van de voorgaande meting uit 2008. Ook toen maakten raadsleden van Groen en Vlaams Belang, meerderheidsraadsleden en raadsleden die meer tijd besteedden aan hun mandaat meer gebruik van de verschillende instrumenten (Olislagers, et al., 2013).

> 4.1.2. *Het verloop van de gemeenteraad*

Verloopt de gemeenteraad op een andere manier sinds de inwerkingtreding van het Gemeentedecreet? Welke kenmerken verklaren deze percepties? Dat zijn de vragen die we in de volgende paragraaf zullen beantwoorden aan de hand van bi- en multivariate analyses. Eerst lichten we kort de constructie van de afhankelijke variabelen toe.

> 4.1.2.1. *De afhankelijke variabelen*

Om na te gaan in welke mate burgemeesters, schepenen, raadsleden en secretarissen veranderingen opmerken in het verloop van de gemeenteraad, legden we hen volgende ja/nee-vragen voor:⁶

- Het aantal mondelinge vragen van de gemeenteraadsleden is toegenomen;

---

⁶ Er werd ook in een weet niet-categorie voorzien, maar deze categorie beschouwen we in de verdere analyse als missing value.

- Het aantal schriftelijke vragen van de gemeenteraadsleden is toegenomen;
- Gemeenteraadsleden voegen meer punten toe aan de agenda van de gemeenteraad;
- Detailbeslissingen komen minder aan bod tijdens de gemeenteraad;
- Het aantal agendapunten tijdens de gemeenteraad is gedaald;
- De gemeenteraden nemen vandaag minder tijd in beslag.

Aan de hand van een factor- en betrouwbaarheidsanalyse gaan we na of de verschillende stellingen een gemeenschappelijke dimensie meten en een betrouwbare schaal vormen. Onderstaande tabel toont de resultaten voor de gemeentesecretarissen en de lokale politici. We voegen de resultaten van de burgemeesters, schepenen en raadsleden met andere woorden samen. Om de leesbaarheid van de tabel te verhogen, worden ladingen met een waarde van .4 of lager niet opgenomen.

Tabel 46: Factor- en betrouwbaarheidsanalyses verloop van de gemeenteraad

	Secretarissen		Lokale politici	
	Comp. 1	Comp. 2	Comp. 1	Comp. 2
Meer mondelinge vragen	0,824		0,891	
Meer schriftelijke vragen	0,813		0,913	
Meer toegevoegde punten	0,858		0,891	
Minder detailbeslissingen		0,624		0,733
Minder agendapunten		0,859		0,899
Gemeenteraden minder lang		0,815		0,884
Eigenvalue	2,124	1,797	2,666	2,366
% of variance	35,399	29,945	44,441	39,433
Cronbach's α	0,785	0,642	0,896	0,837

De factoranalyse levert zowel bij de secretarissen als bij de lokale politici twee factoren op die telkens een betrouwbare schaal vormen. Terwijl een eerste schaal eerder betrekking heeft op het gedrag van de raadsleden, handelt een tweede schaal sterker over het verloop van de raad. Aangezien beide schalen zijn samengesteld uit drie ja/nee-vragen, lopen ze van 0 (respondenten antwoorden drie maal 'nee') tot en met 3 (respondenten antwoorden drie maal 'ja'). Een hogere score impliceert met andere woorden een sterkere gepercipieerde wijziging.

> 4.1.2.2. *Bivariate analyses*

Het beperkte aantal waarden van de schaalvariabelen maakt het moeilijk om de respondenten op basis van deze variabelen onder te verdelen in drie groepen. Bijgevolg werken we voor deze analyses met het toetsen van gemiddelden. Hiertoe verdelen we al de onafhankelijke variabelen onder in categorieën. Onderstaande tabel toont de significante resultaten voor de secretarissen voor de schaal die een beeld geeft van de activiteitsgraad van de raadsleden.

Tabel 47: Variatie in de activiteitsgraad van de raadsleden, naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen

Activiteitsgraad raadsleden			
Inwonertal	Gem.	N	Std. Afw.
Klein	0,533	45	0,991
Midden	0,771	48	1,077
Groot	1,065	46	1,181
Totaal	0,791	139	1,010
P	0,068		
Geslacht			
Geslacht	Gem.	N	Std. Afw.
Man	0,900	110	1,157
Vrouw	0,452	31	0,850
Totaal	0,801	141	1,110
P	0,047		
Leeftijd			
Leeftijd	Gem.	N	Std. Afw.
< med.	0,600	65	0,965
≥ med.	0,987	76	1,194
Totaal	0,809	141	1,108
P	0,038		

Naarmate het inwonertal van de gemeenten toeneemt, nemen secretarissen vaker actievere raadsleden waar, zo blijkt uit bovenstaande gegevens. Ook mannen en oudere secretarissen zien vaker een verschuiving in het gedrag van de raadsleden dan respectievelijk vrouwen en jongere secretarissen. Tot slot gaan we na of de percepties over het verloop van de gemeenteraad en de activiteitsgraad van de raadsleden samen hangen met een andere

vernieuwing van het decreet: de ontkoppeling van het burgemeesterschap en het voorzitterschap van de raad. Op het eerste gezicht lijken de secretarissen uit gemeenten waar de gemeenteraad een andere voorzitter heeft dan de burgemeester actievere raadsleden te percipiëren. Deze relatie is echter net niet randsignificat (p=0,105).

De onderstaande tabel herhaalt de analyses voor de lokale politici. We geven alleen de significante resultaten weer.

Tabel 48: Variatie in de activiteitsgraad van de raadsleden, naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - politici (Deel I)

	Activiteitsgraad		
Samenstelling college	Gem.	N	Std. Afw.
Coalitie	1,19	635	1,22
Homogene meerd.	0,95	350	1,16
Totaal	1,11	985	1,21
P	0,003		
Continuïteit	Gem.	N	Std. Afw.
Niet continu	1,19	509	1,20
Continu	1,01	476	1,21
Totaal	1,11	985	1,21
P	0,019		
Ervaring	Gem.	N	Std. Afw.
0-6 jaar	1,24	420	1,27
7-12 jaar	0,93	315	1,19
>12 jaar	1,15	467	1,17
Totaal	1,13	1202	1,22
P	0,003		
Opleidingsniveau	Gem.	N	Std. Afw.
Niet univ	1,20	783	1,23
Univ	0,94	423	1,15
Totaal	1,11	1206	1,21
P	0,000		

Tabel 49: Variatie in de activiteitsgraad van de raadsleden, naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - politici (Deel II)

	Activiteitsgraad raadsleden		
Leeftijd	Gem.	N	Std. Afw.
Jong	0,94	344	1,16
Midden	1,00	420	1,21
Oud	1,29	435	1,22
Totaal	1,11	1199	1,21
P	0,000		

Twee gemeentekennmerken hebben een invloed op de percepties van de lokale politici over de activiteitsgraad van de raadsleden: de samenstelling van het college en de continuïteit van het bestuur. Concreet nemen lokale politici uit gemeenten waar een coalitie aan de macht is vaker actievere raadsleden waar dan hun collega's uit gemeenten waar slechts één partij de meerderheid vormt. Ook in gemeenten waar de meerderheid anders is samengesteld dan voor de verkiezingen van 2006, percipiëren de lokale politici de raadsleden als actiever.

Daarnaast is er een samenhang tussen de ervaring van de lokale politici en hun percepties over de activiteitsgraad van de raadsleden: politici met minder dan zes jaar ervaring en meer dan 12 jaar ervaring zien vaker een verandering in het gedrag van raadsleden dan hun collega's met 7 tot 12 jaar ervaring. Hierbij merken we op dat de minst ervaren politici geen vergelijking kunnen maken met de situatie van voor het Gemeentedecreet. Universitair geschoolde politici uiten zich daarentegen kritischer over de activiteitsgraad van de raadsleden. Verder percipiëren lokale politici actievere raadsleden naarmate hun leeftijd toeneemt.

Net als bij de secretarissen gaan we ook bij de politici na of er een verband is tussen de gepercipieerde activiteitsgraad van de raadsleden en het voorzitterschap van de raad. Onderstaande tabel toont de resultaten.

Tabel 50: Variatie in de activiteitsgraad van de raadsleden, naar voorzitterschap raad - politici

	Activiteitsgraad raadsleden		
Voorzitter GR	Gem.	N	Std. Afw.
Burgemeester	1,02	578	1,18
Andere voorzitter	1,23	407	1,24
Totaal	1,11	985	1,21
P	0,010		

In gemeenten waar een andere persoon dan de burgemeester het voorzitterschap van de gemeenteraad waarneemt, zijn de lokale politici sterker van mening dat de raadsleden actiever zijn geworden sinds de invoering van het Gemeentedecreet.

Vervolgens gaan we dieper in op de schaalvariabele die een beeld geeft van de wijzigingen in het verloop van de gemeenteraad. De volgende tabel belicht de significante resultaten voor de secretarissen.

Tabel 51: Variatie in het verloop van de gemeenteraad, naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen

	Verloop GR		
Inwonertal	Gem.	N	Std. Afw.
Klein	2,132	38	0,963
Midden	1,630	46	1,122
Groot	2,143	42	1,002
Totaal	1,952	126	1,057
P	0,033		
Opleidingsniveau	Gem.	N	Std. Afw.
Niet univ	2,54	13	0,776
Univ	1,88	112	1,058
Totaal	1,94	125	1,050
P	0,030		

Twee variabelen hangen samen met de percepties van de secretarissen over het verloop van de gemeenteraad: het inwonertal van de gemeente en het opleidingsniveau. Secretarissen uit kleine en grote gemeenten nemen vaker wijzigingen waar in het verloop van de gemeenteraad dan hun collega's uit middelgrote gemeenten. Ook secretarissen zonder universitair diploma zijn positiever over het verloop van de gemeenteraad dan hun universitair geschoolde collega's. Ter nuancering merken we op dat het aantal secretarissen zonder universitair diploma beperkt is. De cijfers dienen dan ook slechts als indicatie.

Onderstaande tabel toont de significante resultaten voor de lokale politici.

Tabel 52: Variatie in het verloop van de gemeenteraad, naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken -politici

	Verloop GR		
Inwonertal	Gem.	N	Std. Afw.
Klein	1,99	248	1,15
Midden	1,66	283	1,17
Groot	1,59	404	1,17
Totaal	1,72	935	1,18
P	0,000		
Samenstelling college	Gem.	N	Std. Afw.
Coalitie	1,63	608	1,17
Homogene meerderheid	1,88	327	1,18
Totaal	1,72	935	1,18
P	0,002		
Continuïteit	Gem.	N	Std. Afw.
Niet continu	1,64	486	1,16
Continu	1,81	449	1,19
Totaal	1,72	935	1,18
P	0,031		
Leeftijd	Gem.	N	Std. Afw.
Jong	1,92	348	1,16
Midden	1,65	390	1,19
Oud	1,62	384	1,16
Totaal	1,72	1122	1,18
P	0,001		
Meerderheid / oppositie	Gem.	N	Std. Afw.
Meerderheid	1,58	744	1,19
Oppositie	1,94	386	1,14
Totaal	1,71	1130	1,18
P	0,000		

Naarmate het inwonertal toeneemt, nemen de lokale politici minder vaak wijzigingen waar in het verloop van de gemeenteraad. Ook in gemeenten waar een coalitie aan de macht is en waar de meerderheid gewijzigd is, zijn lokale politici kritischer over wijzigingen in het verloop van de gemeenteraad dan in gemeenten waar respectievelijk één partij de meerderheid vormt en waar de samenstelling van het bestuur hetzelfde is gebleven. Ook nemen jonge politici en politici die deel uitmaken van de oppositie vaker wijzigingen waar in het verloop van de gemeenteraad dan hun oudere collega's en dan politici die tot de meerderheid behoren. De samenhang tussen de percepties over het verloop van de gemeenteraad en het voorzitterschap is voor de lokale politici noch voor de secretarissen significant.

> 4.1.2.3. *Multivariate analyses*

De multivariate analyses leveren weinig significante verbanden op. Bovendien is de verklaarde variantie bij de secretarissen telkens kleiner dan 0,05. Bijgevolg worden de resultaten van deze analyses niet opgenomen in het onderzoeksrapport.

De regressieanalyse over het verloop van de gemeenteraad levert voor de politici wel een bevredigend resultaat op. Dit wordt weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 53: Regressieanalyse verloop gemeenteraad - politici

	Stand. Coeff	Std. error
(Constante)		0,377
Gemeentekennmerken		
Inwonertal	-0,112***	0,000
Samenstelling CBS (ref.: coalitie)	0,065	0,098
Continuïteit bestuur (ref.: niet continu)	-0,003	0,092
Schuld per inwoner	0,053	0,000
Politieke kenmerken		
Meerderheid/oppositie (ref: meerderheid)	0,196***	0,114
Partij (ref. CD&V)		
GROEN	-0,059	0,264
N-VA	-0,027	0,226
Open VLD	-0,110**	0,127
Sp.a	0,025	0,146
Vlaams Belang	-0,114**	0,224
Onafhankelijk	-0,078*	0,212
Lokale partij	-0,058	0,146
Ervaring (ref.: 0-6j)		
6-12 jaar	0,103**	0,116
>12 jaar	0,080	0,117
Tijdsbesteding	0,026	0,002
Persoonlijke kenmerken		
Geslacht (ref.: man)	0,15	0,101
Leeftijd	-0,123***	0,004
Opleidingsniveau (ref: niet univ)	-0,070*	0,095
R ²	0,068	

In overeenstemming met de bivariate analyses vinden we een negatief verband tussen inwonertal en de percepties over het verloop van de gemeenteraad: politici uit kleinere gemeenten nemen vaker veranderingen

waar in het verloop van de raad. Verder zijn oppositieraadsleden en politici met 6 tot 12 jaar ervaring positiever over het verloop van de gemeenteraad dan respectievelijk politici die deel uitmaken van de meerderheid en politici met minder dan 6 jaar ervaring. Ook de partijaffiliatie heeft een invloed op de afhankelijke variabele. Concreet nemen Vlaams Belang-, Open VLD- en onafhankelijke politici minder wijzigingen waar in het verloop van de gemeenteraad dan hun collega's van CD&V.

Met betrekking tot de persoonskenmerken stellen we significante verbanden vast met leeftijd en opleidingsniveau. Oudere en hoogopgeleide lokale politici zijn kritischer over het verloop van de gemeenteraad dan respectievelijk jongere politici en politici zonder universitair diploma.

Bij de bespreking van de resultaten dient in het achterhoofd gehouden te worden dat de verklaringskracht van het model met 7% beperkt is.

> **4.1.3. De versterking van de gemeenteraad**

Voorgaande analyses toonden aan dat slechts een minderheid van de lokale actoren een versterking van de gemeenteraad waarneemt sinds de komst van het Gemeentedecreet. Vooral de sceptische houding van de gemeentesecretarissen viel op. De raadsleden waren daarentegen het meest optimistisch, maar ook bij hen nam slechts een kleine groep een sterkere raad waar (Hennau & Ackaert, 2014). Het volgende onderdeel gaat na welke factoren een invloed hebben op deze percepties. In de eerste plaats gaan we dieper in op de afhankelijke variabele. Vervolgens belichten we achtereenvolgens de bi- en multivariate analyses.

> **4.1.3.1. De afhankelijke variabele**

Om de percepties over de versterking van de raad in beeld te brengen, vroegen we de burgemeesters, schepenen, raadsleden en secretarissen in welke mate ze het eens waren met de volgende stellingen:

- De rol van de gemeenteraad als controlerende instantie is versterkt in mijn gemeente;
- De kwaliteit van de debatten in de gemeenteraad is toegenomen;
- De gemeenteraad houdt zich vandaag meer bezig met visieontwikkeling.

Een factor- en betrouwbaarheidsanalyse tonen aan dat de verschillende stellingen eenzelfde dimensie meten en een betrouwbare schaal vormen. De resultaten worden voorgesteld in onderstaande tabel.

Tabel 54: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse versterkte gemeenteraad

	Politici	Secretaris
	Comp. 1	Comp. 1
Rol als controlerende instantie	0,820	0,786
Kwaliteit debatten	0,830	0,900
Meer visieontwikkeling	0,791	0,789
Eigenvalue	1,986	2,050
% of variance	66,209	68,321
Cronbach's alpha	0,745	0,767

Op basis van de drie stellingen vormen we een nieuwe schaal die als afhankelijke variabele gebruikt zal worden in de bi- en multivariate analyses. Een hogere score op de schaal staat voor een positievere perceptie over de versterking van de gemeenteraad.

> 4.1.3.2. *Bivariate analyses*

Welke variabelen hangen samen met de percepties over de versterking van de gemeenteraad? Dat is de vraag die we trachten te beantwoorden aan de hand van bivariate analyses. Concreet verdelen we de respondenten op basis van de geconstrueerde variabele in drie nagenoeg gelijke groepen: een eerste groep die relatief weinig veranderingen zien met betrekking tot de gemeenteraad, een groep die relatief grote veranderingen waarneemt en een middencategorie. Deze variabele kruisen we vervolgens met de gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken. Bijkomend bij de besproken gemeentekennmerken, gaan we na of er een invloed is van het voorzitterschap van de raad. We onderzoeken of de percepties van de raadsleden met betrekking tot de versterking van de raad verschillen naargelang de burgemeester al dan niet voorzitter is van de gemeenteraad. Onderstaande tabel toont de significante verbanden voor de lokale politici.

Tabel 55: Versterking gemeenteraad, naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken -politici

	Versterking GR			
Samenstelling college	Weinig	Midden	Veel	N
Homogene meerderheid	44,5	33,6	21,9	434
Coalitie	37,3	41,1	21,6	777
Totaal	39,9	38,4	21,7	1211
P	0,023			
Ervaring	Weinig	Midden	Veel	N
0-6 jaar	32,5	43,0	24,5	593
7-12 jaar	42,0	37,3	20,7	357
>12 jaar	43,2	34,4	22,4	514
Totaal	38,6	38,6	22,8	1464
P	0,003			
Meerderheid/oppositie	Weinig	Midden	Veel	N
Meerderheid	34,1	38,8	27,1	941
Oppositie	46,1	38,8	15,1	529
Totaal	38,4	38,8	22,8	1470
P	0,000			
Geslacht	Weinig	Midden	Veel	N
Man	41,4	36,6	22,0	1018
Vrouw	33,5	42,8	23,7	430
Totaal	39,0	38,5	22,5	1448
P	0,017			
Opleidingsniveau	Weinig	Midden	Veel	N
Niet-univ	33,7	40,4	25,9	929
Universitair	46,8	36,4	16,7	538
Totaal	38,5	38,9	22,6	1467
P	0,000			
Leeftijd	Weinig	Midden	Veel	Totaal
Gem.	51,34	53,24	55,66	53,05
N	566	571	328	1465
Std. Afw.	11,11	10,88	10,94	11,09
P	0,000			

In gemeenten waar één partij de meerderheid vormt, nemen de lokale politici minder vaak een versterking van de gemeenteraad waar dan in gemeenten waar een coalitie aan de macht is. Bijna 45% van de lokale politici uit gemeenten met een homogene meerderheid neemt relatief weinig veranderingen waar met betrekking tot de rol van de gemeenteraad. In coalitiegemeenten bedraagt dit aandeel 37%. De groep respondenten die relatief optimistisch zijn over de versterking van de raad, is nagenoeg gelijk voor beide groepen gemeenten.

Ook de ervaring van lokale politici hangt samen met hun percepties over de versterkte rol van de raad. Over het algemeen laten politici met minder dan zes jaar ervaring zich positiever uit over de versterking van de gemeenteraad dan meer ervaren burgemeesters, schepenen en raadsleden. Een kwart van de lokale politici met minder dan zes jaar ervaring ziet een versterking van de raad, bij de andere politici gaat het om een vijfde. Ook de groep die relatief pessimistisch is over de versterking van de gemeenteraad is kleiner bij de lokale politici met minder ervaring. Hierbij merken we op dat deze groep respondenten moeilijk de vergelijking kan maken met de situatie voor de invoering van het Gemeentedecreet.

Verder tonen de cijfers een invloed van het al dan niet tot de meerderheid behoren. Politici die tot de meerderheid behoren percipiëren vaker een versterking van de raad dan raadsleden die deel uitmaken van de oppositie.

Tot slot is er een significante samenhang tussen de percepties over de versterking van de gemeenteraad en de persoonlijke kenmerken geslacht, opleidingsniveau en leeftijd. Mannen en hoogopgeleiden nemen over het algemeen minder sterke wijzigingen waar met betrekking tot de rol van de gemeenteraad dan vrouwen en lokale politici zonder universitair diploma. Daarnaast stellen we vast dat ouderen over het algemeen een sterkere gemeenteraad waarnemen dan jongere lokale politici: terwijl de gemiddelde leeftijd 55 jaar is in de categorie die relatief optimistisch is over de versterking van de gemeenteraad, bedraagt de gemiddelde leeftijd bij de groep van de meest kritische respondenten 51 jaar.

In de onderstaande tabel herhalen we de analyse voor de gemeentesecretarissen. We geven alleen de significante verbanden weer. Gezien de omvang van de steekproef hanteren we een p-waarde van 0,1.

Tabel 56: Versterking gemeenteraad, naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen

	Versterking GR			
Ervaring	Weinig	Midden	Veel	N
0-6 jaar	36,7	26,5	36,7	49
7-12 jaar	52,2	34,8	13,0	23
>12 jaar	47,1	35,6	17,2	87
Totaal	44,7	32,7	22,6	159
P	0,082			
Leeftijd	Weinig	Midden	Veel	Totaal
Gem.	51,38	51,63	46,16	50,25
N	71	51	37	159
Std. Afw.	7,41	8,23	9,54	8,46
P	0,003			

Bij de gemeentesecretarissen leveren twee variabelen een significant verband op met de percepties over de versterking van de gemeenteraad: ervaring en leeftijd. Meer concreet leiden we uit bovenstaande cijfers af dat secretarissen met minder dan zes jaar ervaring vaker een versterking van de gemeenteraad waarnemen dan hun meer ervaren collega's. Bijna vier op de tien secretarissen met minder dan zes jaar ervaring zijn relatief optimistisch over de versterking van de raad. Bij de secretarissen met meer ervaring blijft dit percentage onder de 20%. Omgekeerd stellen we vast dat de groep minst ervaren secretarissen die weinig merken van een versterkte gemeenteraad met 37% relatief klein is in vergelijking met de meer ervaren collega's. Aansluitend hierbij stellen we vast dat jongere secretarissen positiever zijn over de versterkte gemeenteraad dan hun oudere collega's. Eerder in dit hoofdstuk creëerden we nieuwe variabelen die wijzigingen in de activiteitsgraad van de raadsleden en in het verloop van de gemeenteraad weergeven. De onderstaande tabel toont de significante resultaten tussen deze variabelen en de percepties van de secretarissen over de versterking van de gemeenteraad.

Tabel 57: Versterking gemeenteraad naar activiteitsgraad raadsleden - secretarissen

	Versterking GR			
Activiteitsgraad	Weinig	Midden	Veel	Totaal
Gem.	0,48	1,00	1,30	0,81
N	64	50	23	137
Std. Afw.	0,87	1,14	1,40	1,11
P	0,003			

Naarmate gemeentesecretarissen een sterkere gemeenteraad percipiëren, nemen ze ook een sterkere toename in de activiteitsgraad van de raadsleden waar. Onderstaande tabel herhaalt dezelfde analyses voor de gemeenteraadsleden.

Tabel 58: Versterking gemeenteraad naar activiteitsgraad raadsleden en verloop gemeenteraad - politici

	Versterking GR			
Activiteitsgraad	Weinig	Midden	Veel	Totaal
Gem.	0,85	1,04	1,54	1,07
N	464	406	248	1118
Std. Afw.	1,11	1,18	1,27	1,20
P	0,000			
Verloop GR	Weinig	Midden	Veel	Totaal
Gem.	1,95	1,63	1,38	1,71
N	458	376	229	1063
Std. Afw.	1,14	1,18	1,13	1,18
P	0,000			

Net als bij de gemeentesecretarissen is er een positief verband tussen de percepties over de versterking van de gemeenteraad en de toename van de activiteitsgraad. Wat de stelling over het verloop van de gemeenteraad betreft, is het verband daarentegen negatief: naarmate politici een sterkere gemeenteraad waarnemen, percipiëren zij minder wijzigingen in het verloop van de raad.

> 4.1.3.3. *Multivariate analyses*

Hoewel de bivariate analyses een eerste beeld geven van de samenhang tussen de afhankelijke en onafhankelijke variabelen, kunnen zij mogelijke schijnverbanden verhullen. Bijgevolg onderzoeken we aan de hand van een multivariate analyse de netto-effecten van de verschillende onafhankelijke variabelen. Deze analyse stelt ons in staat om de variabelen te identificeren die de percepties over de versterking van de gemeenteraad verklaren. Onderstaande tabel toont de resultaten voor de lokale politici.

Tabel 59: Regressieanalyse versterking van de gemeenteraad - politici

	Stand. Coeff	Std. error
(Constante)		0,556
Gemeentekennmerken		
Inwonertal	-0,013	0,000
Samenstelling CBS (ref.: coalitie)	-0,039	0,156
Continuïteit bestuur (ref.: niet continu)	-0,011	0,148
Schuld per inwoner	-0,016	0,000
Voorzitterschap GR (ref. burg = voorz)	0,054*	0,142
Politieke kenmerken		
Meerderheid/oppositie (ref: meerderheid)	-0,218***	0,180
Partij (ref. CD&V)		
GROEN	-0,028	0,339
N-VA	0,038	0,339
Open VLD	0,053	0,212
Sp.a	0,022	0,230
Vlaams Belang	-0,004	0,338
Onafhankelijk	-0,005	0,352
Lokale partij	-0,026	0,244
Ervaring (ref.: 0-6j)		
6-12 jaar	-0,087***	0,181
>12 jaar	-0,154***	0,187
Tijdsbesteding	-0,071**	0,004
Persoonlijke kenmerken		
Geslacht (ref.: man)	0,056*	0,154
Leeftijd	0,179***	0,007
Opleidingsniveau (ref: niet univ)	-0,083***	0,149
R ²	0,093	

Het voorzitterschap van de gemeenteraad heeft een invloed op de percepties van lokale politici over de versterking van de raad: in die

gemeenten waar een andere persoon dan de burgemeester voorzitter is van de raad, percipiëren de politici een sterkere raad dan in gemeenten waar de burgemeester het voorzitterschap van de raad waarneemt. Van de politieke kenmerken spelen ervaring, tijdsbesteding en het al dan niet tot de meerderheid behoren een rol. Concreet stellen we vast dat oppositieraadsleden minder vaak een sterkere raad percipiëren dan politici die tot de meerderheid behoren. Ook politici met meer dan zes jaar ervaring laten zich kritischer uit over de versterking van de gemeenteraad dan minder ervaren politici. Daarnaast stellen we een negatief verband vast tussen tijdsbesteding en versterking van de raad: naarmate politici meer tijd spenderen aan hun mandaat, staan ze hier kritischer tegenover.

Tot slot hangen ook de persoonlijke kenmerken samen met de percepties over de versterking van de raad. In overeenstemming met de bivariate analyses stellen we vast dat vrouwen, oudere politici en politici zonder universitair diploma vaker een sterkere raad percipiëren dan mannen, jongere politici en universitair. De verklaringskracht van het model blijft met 9% echter eerder beperkt.

Het resultaat van een gelijkaardige regressieanalyse bij de secretarissen is inhoudelijk niet voldoende bevredigend. De Adjusted R Square bedraagt slechts 0,039. Bijgevolg worden de resultaten van de analyse niet opgenomen.

> **4.1.4. Delegatie van de raad naar het college**

Om de positie van de raad ten aanzien van het college te versterken, voorziet artikel 43 van het Gemeentedecreet in de mogelijkheid voor de gemeenteraad om bevoegdheden te delegeren naar het college van burgemeester en schepenen. Deze mogelijkheid zou de raad in staat moeten stellen om zich sterker in te laten met de hoofdlijnen van het beleid en minder tijd te spenderen aan detailbeslissingen (Memorie van Toelichting, 2005). Daarnaast maakt het Gemeentedecreet het college van burgemeester en schepenen bevoegd voor het dagelijks bestuur van de gemeente. De invulling van dit begrip behoort echter tot de bevoegdheden van de gemeenteraad (Art. 43 Gem. Decr.).

Eerdere analyses toonden aan dat het draagvlak voor meer verregaande delegatie beperkt is. Vooral de gemeenteraadsleden laten zich kritisch uit over deze vernieuwing. Bovendien lijkt de bepaling van het begrip dagelijks bestuur slechts voor een minderheid van de lokale actoren te leiden tot een sterkere gemeenteraad (Hennau & Ackaert, 2014).

In dit onderdeel gaan we na welke kenmerken een significante invloed hebben op de percepties van de lokale actoren over de delegatiemogelijkheid enerzijds en de bepaling van het begrip dagelijks

bestuur anderzijds. Vooraleer dieper in te gaan op de resultaten van de analyses, staan we stil bij de afhankelijke variabele.

> 4.1.4.1. *De afhankelijke variabelen*

Om na te gaan hoe lokale actoren denken over de bepaling van het begrip dagelijks bestuur legden we hen enkele stellingen voor. Op een vijfpuntenschaal konden de respondenten aanduiden in welke mate ze het eens waren met de volgende uitspraken:

- De bepaling van het begrip dagelijks bestuur is door de gemeenteraad erg beperkt gehouden;
- Door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur heeft de gemeenteraad nu minder te zeggen;
- Door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur komt er meer ruimte vrij voor debat in de gemeenteraad.

Uit de factor- en betrouwbaarheidsanalyses voor de secretarissen en de politici blijkt dat de alleen de twee laatste stellingen eenzelfde dimensie meten. Aangezien ook de waarden van Cronbach's alpha met respectievelijk 0.317 en 0.496 relatief laag zijn, werken we verder met de stellingen afzonderlijk.

Om de percepties ten aanzien van de delegatiemogelijkheid in kaart te brengen, legden we de respondenten de volgende stellingen voor:

- de delegatie van bevoegdheden van de gemeenteraad naar het college gaat nog niet ver genoeg in mijn gemeente;
- de gemeenteraadsleden in mijn gemeente staan weigerachtig tegenover het delegeren van bevoegdheden naar het college.

De factor- en betrouwbaarheidsanalyses resulteren echter voor beide groepen respondenten in onbetrouwbare resultaten (Cronbach's alpha <0,6). Bijgevolg werken we verder met de afzonderlijke stellingen.

> 4.1.4.2. *Bivariate analyses*

Om de bivariate analyses uit te voeren, reduceren we het aantal antwoordcategorieën op de stellingen van vijf naar drie. Hiertoe voegen we de categorieën 'Helemaal eens' en 'Eens' samen, alsook de opties 'Helemaal oneens' en 'Oneens'. Onderstaande tabellen tonen voor elke stelling de significante verbanden. In de eerste plaats staan we stil bij de stelling die peilt naar de mate waarin lokale actoren van mening zijn dat de bepaling van het begrip dagelijks bestuur erg beperkt is gehouden door de gemeenteraad.

Tabel 60: De bepaling van het begrip dagelijks bestuur is door de gemeenteraad erg beperkt gehouden - secretarissen

	Bepaling DB erg beperkt			
Opleidingsniveau	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Niet univ	42,9	47,6	9,5	21
Univ	65,7	13,3	21,0	143
Totaal	62,8	17,7	19,5	164
P	0,001			

We vinden slechts één significant verband tussen het antwoordgedrag op de stelling en de onafhankelijke variabelen. Meer concreet stellen we vast dat hoogopgeleide secretarissen een meer uitgesproken mening hebben over de uitspraak: zowel de groep die het eens is met de stelling als de groep die het er oneens met is, is het grootst bij de universitair geschoolde collega's. We herhalen dezelfde analyses voor de lokale politici. Onderstaande tabel toont de significante resultaten.

Tabel 61: De bepaling van het begrip dagelijks bestuur is door de gemeenteraad erg beperkt gehouden - politici (Deel I)

	Bepaling DB erg beperkt			
Ervaring	Oneens	Noch...noch	Eens	N
0-6 jaar	27,3	21,6	51,1	620
7-12 jaar	32,2	19,7	48,1	335
>12 jaar	38,6	17,5	44,0	521
Totaal	32,4	19,7	47,9	1476
P	0,002			
Tijdsbesteding	Oneens	Noch...noch	Eens	Totaal
Gem	19,90	19,88	16,71	18,35
N	467	289	716	1472
Std. Afw.	19,75	20,12	17,85	18,98
P	0,006			

Tabel 62: De bepaling van het begrip dagelijks bestuur is door de gemeenteraad erg beperkt gehouden - politici (Deel II)

	Bepaling DB erg beperkt			
Meerderheid/oppositie	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Meerderheid	34,8	23,7	41,5	952
Oppositie	27,8	12,2	60,0	532
Totaal	32,3	19,6	48,1	1484
P	0,000			
Geslacht	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Man	34,3	17,3	48,4	1030
Vrouw	27,1	25,5	47,5	432
Totaal	32,1	19,7	48,2	1462
P	0,000			
Opleidingsniveau	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Niet univ	28,6	20,6	50,8	945
Univ	38,2	18,0	43,8	534
Totaal	32,0	19,7	48,3	1479
P	0,001			
Leeftijd	Oneens	Noch...noch	Eens	Totaal
Gem	52,09	52,54	53,86	53,03
N	472	290	713	1475
Std. Afw.	10,84	11,08	11,57	11,27
P	0,022			

Naarmate politici meer ervaring hebben in de lokale politiek, zijn ze minder vaak van mening dat de bepaling van het begrip dagelijks bestuur door de gemeenteraad erg beperkt is gehouden. Respondenten die geen ervaring hebben met de Nieuwe Gemeentewet zijn met andere woorden het vaakst van mening dat de gemeenteraad de bepaling van het begrip dagelijks bestuur erg beperkt heeft gehouden. Ook de tijdsbesteding hangt significant samen met de percepties van de politici hierover: respondenten die het eens zijn met de stelling spenderen gemiddeld minder uren aan hun mandaat dan andere respondenten. Verder stellen we vast dat leden van de

oppositie vaker dan leden van de meerderheid van mening zijn dat de bepaling van het begrip dagelijks bestuur erg beperkt is gehouden.

Daarnaast hebben ook de drie persoonlijke kenmerken een significante invloed op het antwoordgedrag. Hoewel het aandeel mannen en vrouwen dat het eens is met de stelling nagenoeg identiek is, is een grotere groep mannen niet van mening dat de raad de definitie van het begrip dagelijks bestuur beperkt heeft gehouden. Verder zijn politici zonder universitair diploma en oudere politici het vaker eens met de stelling dat de raad een erg beperkte invulling heeft gegeven aan het begrip dagelijks bestuur dan respectievelijk universitair geschoolde en jongere politici.

De onderstaande tabellen tonen de significante verbanden voor de tweede stelling die nagaat in welke mate de bepaling van het begrip dagelijks bestuur ertoe geleid heeft dat de gemeenteraad nu minder te zeggen heeft. We belichten achtereenvolgens de resultaten voor de secretarissen en de politici.

Tabel 63: Door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur heeft de gemeenteraad nu minder te zeggen - secretarissen

	GR minder te zeggen door bepaling DB			
Inwonertal	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Klein	24,5	12,2	63,3	49
Midden	24,6	27,9	47,5	61
Groot	39,6	13,2	47,2	53
Totaal	29,4	18,4	52,1	163
P	0,057			
Opleidingsniveau	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Niet univ	9,5	14,3	76,2	21
Univ	32,4	20,4	47,2	142
Totaal	29,4	19,6	50,9	163
P	0,036			

Ruim de helft van de secretarissen is van mening dat de gemeenteraad minder te zeggen heeft door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur. Secretarissen uit kleine gemeenten delen deze mening vaker dan hun collega's uit middelgrote en grote gemeenten. Bovendien is een relatief grote groep van 40% van de secretarissen uit de grote gemeenten het oneens met de uitspraak. Tot slot is er een verband met het opleidingsniveau: secretarissen met een universitair diploma zien minder vaak een

verzwakking van de gemeenteraad door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur. Tabellen 64 en 65 tonen de significante verbanden voor de politici.

Tabel 64: Door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur heeft de gemeenteraad nu minder te zeggen - politici (Deel I)

	GR minder te zeggen door bepaling DB			
Partij	Oneens	Noch...noch	Eens	N
CD&V	27,0	17,0	56,1	560
Groen	16,4	16,4	67,1	73
N-VA	17,6	14,7	67,6	68
Open VLD	21,3	20,8	57,9	240
Sp.a	23,2	19,4	57,3	211
Vlaams Belang	14,4	10,2	75,4	118
Onafhankelijk	12,2	13,4	74,4	82
Lokaal	21,2	15,9	62,9	151
Totaal	22,2	17,0	60,8	1503
P	0,004			
Meerderheid/oppositie	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Meerderheid	29,1	20,7	50,2	978
Oppositie	10,7	10,7	78,5	550
Totaal	22,5	17,1	60,4	1528
P	0,000			
Geslacht	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Man	20,7	16,5	62,8	1049
Vrouw	25,8	17,7	56,6	458
Totaal	22,2	16,9	60,9	1507
P	0,049			

Tabel 65: Door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur heeft de gemeenteraad nu minder te zeggen - politici (Deel II)

Tijdsbesteding	GR minder te zeggen door bepaling DB			Totaal
	Oneens	Noch...noch	Eens	
Gem	22,45	19,04	16,34	18,16
N	338	256	920	1514
Std. Afw.	21,91	18,23	17,38	18,78
P	0,000			

Zes op de tien politici zijn van mening dat de gemeenteraad nu minder te zeggen heeft door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur. Wanneer we de opsplitsing maken naargelang de partij, dan stellen we vast dat politici van Vlaams Belang en onafhankelijke politici vaak van mening zijn dat de raad minder te zeggen heeft. CD&V-politici zijn daarentegen eerder positief. Een relatief grote groep van 27% is het oneens met deze uitspraak, 56% is het eens. Ook het aandeel politici van Open VLD en sp.a dat van mening is dat de raad nu minder te zeggen heeft, is relatief laag.

Daarnaast is er een verband tussen het antwoordgedrag en het al dan niet tot de meerderheid behoren. Oppositieraadsleden zijn vaker dan politici uit de meerderheid van mening dat de gemeenteraad minder te zeggen heeft door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur.

Verder stellen we vast dat mannen vaker dan vrouwen menen dat de raad minder te zeggen heeft door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur. Tot slot is er een samenhang met de tijdsbesteding van de politici: respondenten die het eens zijn met de stelling, spenderen gemiddeld minder uren aan hun mandaat dan de politici die het oneens of noch eens, noch oneens zijn.

Door delegatie naar het college mogelijk te maken hoopte de decreetgever de raad te ontlasten van detailbeslissingen. Bijgevolg vroegen we de respondenten of er door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur meer ruimte vrij is gekomen voor debat in de raad. De bivariate analyses tussen deze variabele en de onafhankelijke variabelen leveren bij de secretarissen geen enkel significant verband op. Onderstaande tabel toont voor de politici de kenmerken die samenhangen met het antwoordgedrag.

Tabel 66: Door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur komt er meer ruimte vrij voor debat in de gemeenteraad - politici

Meer ruimte voor debat in GR				
Partij	Oneens	Noch...noch	Eens	N
CD&V	48,3	28,9	22,8	553
Groen	71,4	11,7	16,9	77
N-VA	55,2	29,9	14,9	67
Open VLD	46,9	28,0	25,1	239
Sp.a	48,6	26,0	25,5	208
Vlaams Belang	59,6	26,3	14,0	114
Onafhankelijk	61,7	19,8	18,5	81
Lokaal	54,3	23,8	21,9	151
Totaal	51,8	26,3	21,9	1490
P	0,007			
Meerderheid/oppositie				
Meerderheid/oppositie	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Meerderheid	42,8	30,0	27,2	957
Oppositie	66,5	20,0	13,4	559
Totaal	51,6	26,3	22,1	1516
P	0,000			
Tijdsbesteding				
Tijdsbesteding	Oneens	Noch...noch	Eens	Totaal
Gem	16,32	18,50	22,06	18,16
N	781	391	332	1504
Std. Afw.	17,48	18,12	21,70	18,78
P	0,000			
Opleidingsniveau				
Opleidingsniveau	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Niet univ	49,2	26,7	24,1	970
Univ	56,2	25,8	18,0	543
Totaal	51,7	26,4	21,9	1513
P	0,010			

Net als bij de voorgaande stelling stellen we vast dat de politici van de drie traditionele partijen over het algemeen het meest positief zijn over de invloed van de bepaling van het begrip dagelijks bestuur op de werking van de raad. Telkens ongeveer een kwart van de respondenten van deze partijen is van mening dat er inderdaad meer ruimte is voor debat in de raad door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur. In vergelijking met de andere partijen is dit aandeel relatief hoog. Bovendien is minder dan de helft van de CD&V-, sp.a- en Open VLD-politici het oneens met de stelling. Bij de

andere partijen ligt dit percentage boven de 50%. Van de Groen-politici is zelfs 71% het oneens met de stelling.

In lijn met deze analyses stellen we vast dat politici die tot de meerderheid behoren vaker van mening zijn dat er meer ruimte is voor debat in de gemeenteraad door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur dan oppositierraadsleden. Ook de politici die meer tijd spenderen aan hun mandaat en politici zonder universitair diploma, delen deze mening vaker.

In de volgende tabellen belichten we de kenmerken die samenhangen met de percepties over de delegatie van de raad naar het college. In de eerste plaats gaan we na welke variabelen een invloed hebben op het draagvlak voor deze vernieuwing bij de secretarissen.

Tabel 67: De delegatie van bevoegdheden van de gemeenteraad naar het college van burgemeester en schepenen gaat nog niet ver genoeg in mijn gemeente - secretarissen

	Delegatie gaat nog niet ver genoeg			
Inwonertal	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Klein	57,1	18,4	24,5	49
Midden	47,5	30,5	22,0	59
Groot	22,6	37,7	39,6	53
Totaal	42,2	29,2	28,6	161
P	0,006			
Samenstelling college	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Coalitie	34,3	32,3	33,3	99
Homogene meerderheid	54,8	24,2	21,0	62
Totaal	42,2	29,2	28,6	161
P	0,035			

Over het algemeen lijken vooral secretarissen uit grote gemeenten vragende partij voor een meer verregaande delegatie van bevoegdheden van de raad naar het college: bijna 40% is hier voor. Naarmate het inwonertal toeneemt, daalt ook het aandeel in de categorie 'Oneens'. Daarnaast stellen we vast dat bij secretarissen uit gemeenten waar een coalitie aan de macht is, het draagvlak voor een meer verregaande delegatie groter is. Precies een derde zou graag meer delegatie zien in hun gemeente. Een gelijkaardige groep is het oneens met de stelling. Ter vergelijking: van de secretarissen uit gemeenten met een homogene meerderheid, wil ruim een vijfde meer delegatie. Bijna 55% is het oneens met de stelling.

De onderstaande tabel toont de significante verbanden voor de politici.

Tabel 68: De delegatie van bevoegdheden van de gemeenteraad naar het college van burgemeester en schepenen gaat nog niet ver genoeg in mijn gemeente - politici

Delegatie gaat nog niet ver genoeg				
Partij	Oneens	Noch...noch	Eens	N
CD&V	56,6	23,9	19,6	557
Groen	85,9	7,7	6,4	78
N-VA	62,7	17,9	19,4	67
Open VLD	55,0	22,3	22,7	242
Sp.a	54,3	23,3	22,4	210
Vlaams Belang	59,1	7,0	33,9	115
Onafhankelijk	65,4	12,3	22,2	81
Lokaal	60,8	17,6	21,6	148
Totaal	58,9	19,9	21,2	1498
P	0,000			
Meerderheid/oppositie	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Meerderheid	53,0	25,9	21,1	965
Oppositie	68,7	9,1	22,2	559
Totaal	58,7	19,8	21,5	1524
P	0,000			
Tijdsbesteding	Oneens	Noch...noch	Eens	Totaal
Gem	15,52	22,98	19,73	17,88
N	892	298	321	1511
Std. Afw.	16,42	20,00	20,88	18,42
P	0,000			
Leeftijd	Oneens	Noch...noch	Eens	Totaal
Gem	52,09	52,13	55,16	52,75
N	891	304	323	1518
Std. Afw.	11,36	10,73	11,09	11,24
P	0,000			
Opleidingsniveau	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Niet univ	55,5	20,6	24,0	968
Univ	65,6	18,2	16,2	550
Totaal	59,2	19,7	21,1	1518
P	0,000			

Over het algemeen is de vraag naar meer delegatie beperkt bij de lokale politici. Vooral bij de politici van Groen is dit het geval: slechts 6% is van mening dat de delegatie nog niet ver genoeg gaat. Bij Vlaams Belang lijkt het draagvlak daarentegen eerder groot te zijn: ruim een derde van de raadsleden van deze partij vindt dat de delegatie naar het college nog niet ver genoeg gaat in hun gemeente.

Ondanks de resultaten van Vlaams Belang tonen de analyses aan dat het draagvlak voor meer delegatie over het algemeen kleiner is bij oppositieraadsleden dan bij politici van de meerderheid. Bijna zeven op tien oppositieraadsleden zijn het oneens met de uitspraak dat delegatie nog niet ver genoeg gaat in hun gemeente. Bij de politici van de meerderheid bedraagt dit aandeel 54%.

Daarnaast is er een significante samenhang tussen het draagvlak voor meer delegatie en de tijdsbesteding van de respondenten: politici die het oneens zijn met de stelling, spenderen gemiddeld het minst aantal uren aan hun mandaat. Politici die geen uitgesproken mening innemen over deze stelling, besteden daarentegen het hoogst aantal uren.

Tot slot zijn politici zonder universitair diploma het vaker eens met de uitspraak dat de delegatie in hun gemeente nog niet ver genoeg gaat. Ook bij oudere politici is het draagvlak voor meer delegatie groter.

Een laatste stelling peilde bij de lokale actoren naar de houding van de gemeenteraadsleden ten aanzien van delegatie van de raad naar het college. De volgende tabel toont de significante resultaten voor de secretarissen.

Tabel 69: De gemeenteraadsleden in mijn gemeente staan weigerachtig tegenover het delegeren van bevoegdheden naar het college - secretarissen

Inwonertal	Weigerachtige houding GR-leden			N
	Oneens	Noch...noch	Eens	
Klein	33,3	31,3	35,4	48
Midden	35,8	32,1	32,1	53
Groot	7,7	40,4	51,9	52
Totaal	25,5	34,6	39,9	153
P	0,009			

Ruim de helft van de secretarissen uit grote gemeenten is van mening dat de raadsleden weigerachtig staan ten aanzien van een meer verregaande delegatie. Dit aandeel ligt beduidend hoger dan bij de kleine en middelgrote gemeenten, waar respectievelijk 35% en 32% deze mening deelt. Bovendien is slechts 8% van de secretarissen uit grote gemeenten het

oneens met de stelling dat de raadsleden weigerachtig staan ten aanzien van delegatie. Bij de andere gemeenten schommelt dit aandeel rond de 35%.

Tabel 70 toont de significante verbanden voor de politici.

Tabel 70: De gemeenteraadsleden in mijn gemeente staan weigerachtig tegenover het delegeren van bevoegdheden naar het college - politici

	Weigerachtige houding GR-leden			
Samenstelling college	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Coalitie	23,4	34,0	42,6	796
Hom. meerderheid	29,9	29,0	41,1	438
Totaal	25,7	32,3	42,1	1234
P	0,029			
Meerderheid/oppositie	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Meerderheid	29,2	33,0	37,8	961
Oppositie	19,6	28,8	51,5	520
Totaal	25,9	31,5	42,6	1481
P	0,000			
Geslacht	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Man	24,4	31,4	44,2	1020
Vrouw	30,2	31,7	38,1	441
Totaal	26,1	31,5	42,4	1461
P	0,036			

Over het algemeen lijken politici uit gemeenten waar een homogene meerderheid aan de macht is, minder vaak van mening te zijn dat de raadsleden weigerachtig staan tegenover de delegatie van bevoegdheden: drie op de tien politici uit deze gemeenten zijn het oneens met deze stelling. In gemeenten waar een coalitie aan de macht is, is daarentegen 'slechts' 23% het oneens met de stelling.

Oppositieraadsleden zijn het daarentegen vaker dan politici uit de meerderheid eens met de uitspraak dat raadsleden weigerachtig staan tegenover delegatie. Tot slot nemen mannen vaker dan vrouwen een

weigerachtige houding waar bij de raadsleden ten aanzien van delegatie van de raad naar het college.⁷

> 4.2. Het college van burgemeester en schepenen

Ook aan het college van burgemeester en schepenen bracht het Gemeentedecreet een aantal wijzigingen aan. Deze bleven echter beperkt tot de samenstelling van het orgaan. Met het oog op een verbeterde samenwerking tussen gemeente en OCMW verplicht het decreet de opname van de OCMW-voorzitter in het college vanaf de zittingsperiode 2013-2018. Op het moment van de bevraging, in de zomer van 2012, had deze bepaling echter nog een facultatief karakter. Volgens de Memorie van Toelichting (2005) zou de opname van de OCMW-voorzitter tot een betere stroomlijning van de onderlinge organisatie moeten leiden.

Eerdere analyses toonden aan dat de samenwerking tussen beide besturen over het algemeen positief gepercipieerd wordt door burgemeesters en schepenen. Bovendien zijn deze percepties, zeker bij de schepenen, positief geëvolueerd in de loop van de zittingsperiode 2007-2012 (Hennau & Ackaert, 2014).

Onderstaande analyses besteden uitgebreid aandacht aan de samenwerking tussen college en OCMW en aan de rol van de OCMW-voorzitter. Daarnaast onderzoeken we in welke mate andere gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken een invloed hebben op de samenwerking tussen beide organen. Eerst staan we echter stil bij de afhankelijke variabele.

> 4.2.1. *De afhankelijke variabele*

Om een beeld te krijgen van de samenwerking tussen het college en het OCMW, vroegen we de burgemeesters en schepenen in welke mate ze het eens waren met de volgende stellingen:

- De samenwerking tussen het college en het OCMW verloopt goed in mijn gemeente;
- Ik ben als burgemeester/schepen goed op de hoogte van wat er zich in het OCMW afspeelt;
- Door de samenwerking met het OCMW kan mijn gemeente een consistentere sociaal beleid voeren.

Onderstaande tabel toont de resultaten van de factor- en betrouwbaarheidsanalyse.

---

⁷ Aangezien met afzonderlijke stellingen gewerkt hebben, worden geen regressieanalyses uitgevoerd met betrekking tot de percepties over delegatie.

Tabel 71: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse samenwerking gemeente - OCMW

	Component
	1
Goede samenwerking	0,818
Goed op de hoogte	0,832
Consistenter sociaal beleid	0,776
Eigenvalue	1,965
% of variance	65,486
Cronbach's alpha	0,733

De factoranalyse toont dat de drie stellingen eenzelfde dimensie meten. Met een Cronbach's alpha van 0,733 vormen de stellingen bovendien een betrouwbare schaal die een beeld geeft van de tevredenheid over de samenwerking tussen het college en het OCMW. Een hogere score op de geconstrueerde variabele wijst op een grotere tevredenheid over de samenwerking tussen college en OCMW. Bij de volgende analyses werken we verder met deze schaal.

> 4.2.2. *Bivariate analyses*

Welke kenmerken hangen samen met de tevredenheid over de samenwerking tussen gemeente en OCMW? Dat is de vraag die we trachten te beantwoorden aan de hand van de bivariate analyses. Hiertoe verdelen we de respondenten op basis van de schaalvariabele onder in drie nagenoeg gelijke groepen: een groep die de samenwerking tussen gemeente en OCMW relatief negatief beoordeeld, een groep die de samenwerking relatief positief beoordeeld en een middengroep. Deze kruisen we vervolgens niet alleen met de reeds besproken gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken, maar ook met de variabele die aangeeft of de OCMW-voorzitter al dan niet opgenomen is in het schepencollege. Onderstaande tabel toont de resultaten. We geven telkens slechts de significante verbanden weer.

Tabel 72: Samenwerking college - OCMW volgens aanwezigheid OCMW-voorzitter in het college - burgemeesters & schepenen

	Samenwerking college - OCMW			
OCMW-vz in college	Negatief	Midden	Positief	N
Ja	29,9	37,2	32,9	304
Nee	43,9	37,7	18,4	114
P	0,005			

Slechts één onafhankelijke variabele hangt significant samen met de percepties van de uitvoerende politici over de samenwerking tussen het college en het OCMW, met name de opname van de OCMW-voorzitter in het college. Burgemeesters en schepenen die deel uitmaken van een college waarin de OCMW-voorzitter is opgenomen, zijn positiever over de samenwerking tussen de gemeente en het OCMW dan de leden van het college waar de OCMW-voorzitter nog geen deel uitmaakt van het college.

> 4.2.3. *Multivariate analyse*

Hoewel de bivariate analyses slechts één significante samenhang aantonen, is het interessant om een multivariate analyse uit te voeren. Deze brengt de netto-effecten van de verschillende onafhankelijke variabelen in kaart en ontmaskert zo eventuele schijnverbanden. Onderstaande tabel toont de resultaten.

Tabel 73: Regressieanalyse samenwerking college - OCMW - burgemeesters & schepenen

	Stand. Coeff.	Std. Error
(Constate)		1,382
Gemeentekenmerken		
Inwonertal	0,023	0,000
Samenstelling CBS (ref.: coalitie)	0,102*	0,306
Continuïteit bestuur (ref.: niet continu)	0,041	0,283
Schuld per inwoner	-0,066	0,000
OCMW-voorzitter in college (ref.: ja)	-0,163***	0,294
Politieke kenmerken		
Functie (ref.: Burg)	-0,004	0,441
Partij (ref. CD&V)		
GROEN	0,052	1,088
N-VA	0,003	0,741
Open VLD	0,003	0,397
Sp.a	-0,065	0,441
Onafhankelijk	-0,086*	0,764
Lokale partij	0,094*	0,467
Ervaring (ref.: 0-6j)		
6-12 jaar	0,095	0,379
>12 jaar	-0,038	0,364
Tijdsbesteding	0,036	0,008
Persoonlijke kenmerken		
Geslacht (ref.: man)	-0,022	0,308
Leeftijd	0,129**	0,015
Opleidingsniveau (ref: niet univ)	-0,006	0,286
R ²	0,059	

Twee gemeentekenmerken hangen samen met de percepties van de uitvoerende politici over de samenwerking tussen het college van

burgemeester en schepenen en het OCMW: de samenstelling van het college en de aanwezigheid van de OCMW-voorzitter in het college. Meer concreet stellen we vast dat de leden van het college zich positiever uitlaten over de samenwerking met het OCMW in gemeenten waar één partij de meerderheid vormt en in gemeenten waar de OCMW-voorzitter deel uitmaakt van het college.

Verder hangt ook de partijvoorkeur tot op zekere hoogte samen met de percepties over de samenwerking tussen college en OCMW. Burgemeesters en schepenen van een lokale partij laten zich over het algemeen positiever uit over de samenwerking tussen gemeente en OCMW dan hun collega's van CD&V. Onafhankelijke politici zijn daarentegen kritischer dan CD&V-politici. Ook vinden we een significant verband met leeftijd: naarmate de uitvoerende politici ouder zijn, evalueren ze de samenwerking tussen gemeente en OCMW positiever.

Tot slot merken we op dat de verklaringskracht van het model over het algemeen laag is. Na opname van de verschillende onafhankelijke variabelen wordt 6% van de totale variantie in de afhankelijke variabele verklaard.

> 4.3. Besluit

Dit hoofdstuk plaatste de veranderingen centraal die het Gemeentedecreet aanbracht aan de lokale politieke instellingen. Zowel voor de veranderingen aan de gemeenteraad als aan het college van burgemeester en schepenen gingen we op zoek naar kenmerken die samen hangen met de percepties van de respondenten over de hervormingen.

De bevindingen tonen aan dat de meningen van de meerderheid en de oppositie over de veranderde gemeenteraad sterk uiteenlopen. We stelden vast dat oppositieraadsleden vaker gebruik maken van de verschillende controle-instrumenten. Meerderheidspolitici percipiëren daarentegen een sterkere gemeenteraad, zijn vaker van mening dat er meer ruimte is voor debat in de raad door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur en menen minder vaak dat de gemeenteraad minder te zeggen heeft door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur. Hoewel oppositieraadsleden de bepaling van het begrip dagelijks bestuur vaker als erg beperkt omschrijven, zijn ze sterker van mening dat de raad minder te zeggen heeft hierdoor. Daarnaast is het draagvlak voor meer delegatie bij oppositieraadsleden significant kleiner dan bij politici van de meerderheid. De raadsleden van Vlaams Belang vormen hierop echter een uitzondering: over het algemeen zijn ze vaak van mening dat de delegatie van bevoegdheden van de raad naar het college nog niet ver genoeg gaat.

Daarnaast speelt het opleidingsniveau een rol in het antwoordgedrag van de politici. Over het algemeen zijn politici zonder universitair diploma

positiever over de wijzigingen die het decreet heeft aangebracht aan de gemeenteraad dan universitair geschoolde politici. Zo nemen zij onder meer actievere raadsleden waar, laten ze zich positiever uit over de versterking van de gemeenteraad en steunen zij een meer verregerende delegatie van de raad naar het college.

Het inwonertal van de gemeenten heeft vooral een invloed op het antwoordgedrag van de secretarissen en in mindere mate op dat van de politici. Over het algemeen zijn secretarissen uit grote gemeenten positiever over de politieke vernieuwingen. Niet alleen zijn zij minder vaak van mening dat de gemeenteraad minder te zeggen heeft door de bepaling van het begrip dagelijks bestuur, ook is het draagvlak voor meer delegatie groter bij secretarissen uit grotere gemeenten. Deze vaststellingen zijn echter niet uniform. Wat het verloop van de gemeenteraad betreft, zien zowel secretarissen uit kleine als grote gemeenten meer wijzigingen dan hun collega's uit middelgrote gemeenten.

Tot slot toonden de analyses aan dat ook de implementatie van het Gemeentedecreet samen hangt met de percepties over de politieke veranderingen. Onder meer de ontvlechting van het burgemeesterschap en het voorzitterschap van de raad en de opname van de OCMW-voorzitter in het college lijken de beoogde effecten te ressorteren.

5. De ambtelijke component

Het volgende hoofdstuk zoomt in op de vernieuwingen die het Gemeentedecreet aanbracht aan de ambtelijke component. In de eerste plaats gaan we dieper in op de instrumenten die het decreet biedt om een lokaal personeelsbeleid uit te werken.

Omwille van de grote verantwoordelijkheid van de (adjunct-)secretaris en de financieel beheerder, voorziet het Gemeentedecreet in een politieke evaluatie van deze functies. De evaluatie van deze vernieuwing komt in een tweede deel aan bod.

> 5.1. Evaluatie lokaal personeelsbeleid

In overeenstemming met de algemene principes van het Gemeentedecreet genieten de gemeenten op het vlak van personeelsbeleid een grotere autonomie. Hoewel de Vlaamse regering minimale voorwaarden vaststelt aangaande de rechtspositieregeling, bevat het decreet waarborgen voor de gemeenten om een personeelsbeleid op maat uit te werken. Zo versoepelt het decreet de mogelijkheid voor lokale besturen om contractueel personeel in dienst te nemen en voorziet het, onder bepaalde voorwaarden, in de mogelijkheid om voor verschillende functies een mandaatsysteem in te stellen. Bovendien levert het decreet een juridische grondslag voor de aanwerving van gemeentepersoneel ten behoeve van de kabinetten van burgemeesters en schepenen en van de fracties in de gemeenteraad en verplicht het de lokale besturen om een deontologische code op te maken voor het gemeentepersoneel (Art. 104, 105 en 112 Gem. Decr.).

Eerdere analyses toonden enerzijds aan dat de instrumenten met een facultatief karakter in de zomer van 2012 slechts in een minderheid van de gemeenten werden aangewend. Bovendien bleken grote gemeenten en gemeenten waarin een coalitie aan de macht was, vaker gebruik te maken van de verschillende instrumenten (Hennau & Ackaert, 2013). Anderzijds bleek uit de perceptiemeting dat een meerderheid van de gemeentesecretarissen van mening was dat het Gemeentedecreet voldoende ruimte biedt voor de invulling van een lokaal personeelsbeleid (Hennau & Ackaert, 2014).

Blijft de vraag welke persoonlijke, beroeps- en gemeentekennmerken samenhangen met de evaluatie van het vernieuwde lokaal personeelsbeleid. Deze wordt beantwoord in de volgende alinea's.

> 5.1.1. *De afhankelijke variabele*

Om te meten hoe tevreden de secretarissen globaal genomen zijn met de wijzigingen in het Gemeentedecreet aangaande het lokaal personeelsbeleid, vroegen we hen in welke mate ze akkoord waren met de volgende stelling:

- Het Gemeentedecreet biedt voldoende ruimte voor de invulling van een lokaal personeelsbeleid.

Op basis van de antwoorden worden de respondenten onderverdeeld in drie categorieën. De respondenten die het helemaal oneens of oneens zijn met de stelling, worden samengevoegd. Ook de secretarissen die het helemaal eens of eens zijn, worden samengevoegd. De middencategorie 'noch eens, noch oneens' blijft ongewijzigd.

> 5.1.2. *Bivariate analyses*

Kruistabellen met onze onafhankelijke variabelen leverden geen significante resultaten op. Geen enkele persoonlijke, beroeps- of gemeentevariabele hangt met andere woorden samen met de meningen van de secretarissen over de mate waarin het Gemeentedecreet ruimte laat voor de invulling van een lokaal personeelsbeleid. Ook de aanwezigheid van kabinet- en/of fractiepersoneel, van delegatie van het college naar de secretaris, van contractueel personeel of van een mandaatstelsel hebben geen invloed op de meningen van de secretarissen over deze stelling.

> 5.2. *Evaluatie van de decretale graden*

Voor de functies van de secretaris, eventuele adjunct-secretaris en financieel beheerder voorziet het Gemeentedecreet in een politieke evaluatie. Deze evaluatie valt onder de bevoegdheid van een bijzondere gemeenteraadscommissie, die voorgezeten wordt door de voorzitter van de gemeenteraad en bijgestaan wordt door externe deskundigen in het personeelsbeleid (Art. 39 en 115 Gem. Decr).⁸

Eerdere analyses toonden aan dat de meningen van de gemeentesecretarissen over deze vernieuwingen verdeeld waren: terwijl bijna de helft van de secretarissen van mening is dat de betrokkenheid van externe deskundigen tot een objectievere evaluatie zal leiden, is slechts een kleine minderheid de mening toegedaan dat de betrokkenheid van de

---

⁸ Deze bepaling is intussen gewijzigd. Sinds 1 januari 2013 gebeurt de evaluatie door een evaluatiecommissie waarin het college van burgemeester en schepenen en de voorzitter van de gemeenteraad zetelt, op basis van een voorbereidend rapport opgesteld door externe deskundigen.

gemeenteraadscommissie de objectiviteit van de procedure zal verhogen (Hennau & Ackaert, 2014). In de volgende analyses gaan we na welke kenmerken een invloed hebben op deze percepties. Eerst staan we stil bij de afhankelijke variabele.

> **5.2.1. De afhankelijke variabele**

Om de mening van de secretarissen te kennen over deze verandering, vroegen we hen in welke mate ze zich akkoord verklaarden met de volgende stellingen:

- De evaluatie van de decretale graden door een bijzondere gemeenteraadscommissie zal tot een objectievere evaluatie leiden;
- De betrokkenheid van externe deskundigen bij de evaluatie van de decretale graden zal tot een objectievere evaluatie leiden.

Om na te gaan of de stellingen hetzelfde meten en/of een betrouwbare schaal vormen, voeren we een factor- en betrouwbaarheidsanalyse uit. Onderstaande tabel toont de resultaten.

Tabel 74: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse evaluatie decretale graden

	Component 1
Bijzonder GR-commissie	0,887
Externe deskundigen	0,887
Eigenvalue	1,573
% of variance	78,648
Cronbach's alpha	0,728

De analyses tonen aan dat beide stellingen een gemeenschappelijke dimensie meten en een betrouwbare schaal vormen. Bijgevolg construeren we een nieuwe schaalvariabele die een beeld geeft van de percepties van de gemeentesecretarissen over de vernieuwde evaluatie van de decretale graden.

> **5.2.2. Bivariate analyses**

Vooraleer een multivariate analyse uit te voeren, gaan we aan de hand van kruistabellen na welke kenmerken samenhangen met de percepties over de evaluatie van de decretale graden. Hiertoe verdelen we de respondenten op basis van de afhankelijke variabele op in drie nagenoeg gelijke groepen. In de volgende tabel lijsten we de significante resultaten op.

Tabel 75: Percepties over de evaluatie van de decretale graden, naar samenstelling college - secretarissen

	Evaluatie decretale graden			
Samenstelling CBS	Negatief	Midden	Positief	N
Coalitie	41,8	33,0	25,3	91
Homogene meerderheid	17,2	29,3	53,4	58
P	0,001			

We vinden slechts één significant verband terug: secretarissen die werkzaam zijn in gemeenten waar één partij de meerderheid vormt, zijn beduidend positiever over de vernieuwde evaluatie van de decretale graden dan secretarissen die werken in een gemeente waar een coalitie aan de macht is.

> 5.2.3. *Multivariate analyse*

Om de netto-effecten van de verschillende onafhankelijke variabelen in kaart te brengen, voeren we een multivariate regressieanalyse uit. Onderstaande tabel toont de output.

Tabel 76: Regressieanalyse evaluatie decretale graden - secretarissen

	Stand. Coeff	Std. error
(Constance)		2,049
Gemeentekennmerken		
Inwonertal	0,029	0,000
Samenstelling CBS (ref.: coalitie)	0,395***	0,366
Continuïteit bestuur (ref.: niet continu)	-0,122	0,372
Schuld per inwoner	0,134	0,000
Beroepskenmerken		
Ervaring (ref.: 0-6j)		
7-12 jaar	-0,022	0,564
>12 jaar	0,217*	0,471
Tijdsbesteding	-0,026	0,025
Persoonlijke kenmerken		
Geslacht (ref.: man)	0,057	0,415
Leeftijd	-0,062	0,028
Opleidingsniveau (ref: niet univ)	0,030	0,522
R ²	0,104	

In overeenstemming met de bivariate analyse toont de regressieanalyse aan dat gemeentesecretarissen die werkzaam zijn in gemeenten waar een homogene meerderheid aan de macht is, positiever zijn over de vernieuwde evaluatieprocedure voor de decretale graden dan secretarissen die werken in een coalitiegemeente. Daarnaast stellen we vast dat secretarissen met meer dan twaalf jaar ervaring positiever zijn over de nieuwe procedure dan secretarissen die niet gewerkt hebben met de Nieuwe Gemeentewet. De persoonlijke kenmerken leveren geen significant verband op. De verklarende kracht van het model bedraagt 10,4%, wat relatief laag is.

> 5.3. Besluit

In dit hoofdstuk stonden we stil bij de veranderingen die het decreet aanbracht aan de ambtelijke component. Concreet belichtten we de mogelijkheid om een personeelsbeleid op maat uit te werken en de nieuwe evaluatieprocedure voor de decretale graden.

Wat het lokaal personeelsbeleid betreft stelden we geen enkel significant verband vast. Ook de schaal had in deze context geen invloed. De nieuwe evaluatieprocedure van de decretale graden wordt daarentegen positiever beoordeeld in die gemeenten waar een homogene meerderheid aan de macht is. Ook secretarissen met meer dan 12 jaar ervaring beschouwen deze vernieuwing vaker als een verbetering.

6. Politiek-ambtelijke verhoudingen

Het Gemeentedecreet bracht niet alleen wijzigingen aan in de politieke en ambtelijke component, maar hertekende ook de verhoudingen tussen de politiek en de administratie. Een eerste belangrijke vernieuwing in deze context betreft het managementteam, waarvan ook de burgemeester deel uitmaakt sinds het Hersteldecreeet van 2009. We trachten verschillen in de percepties over de invloed en de werking van het managementteam te verklaren aan de hand van gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken. Vooraleer stil te staan bij deze resultaten, gaan we dieper in op het document waarin de nieuwe politiek-ambtelijke verhoudingen vastgelegd dienen te worden: de afsprakennota. We gaan na welke kenmerken verbonden aan de gemeenten en de respondenten samenhangen met het belang dat de bevrageden hechten aan de afsprakennota. Tot slot belichten we de relatie tussen het college en de administratie.

> 6.1. Afsprakennota

Het Gemeentedecreet stelt een samenwerkingsmodel tussen politiek en administratie voorop. Hiertoe dient de secretaris, mede namens het managementteam, een afsprakennota te sluiten met het college. Dit document bepaalt *“de wijze waarop de gemeentesecretaris en de overige leden van het managementteam met het college van burgemeester en schepenen en de burgemeester samenwerken om de beleidsdoelstellingen te realiseren, en over de omgangsvormen tussen bestuur en administratie”* (Art. 87 Gem. Decr.). Deze afsprakennota komt minstens tot stand *“bij het begin van de gemeentelijke bestuursperiode na de volledige vernieuwing van de gemeenteraad en het aantreden van een nieuw college”* (Art. 87 Gem. Decr.).

In de zomer van 2012 was in zes op de tien Vlaamse gemeenten een afsprakennota aanwezig (Hennau & Ackaert, 2013). Bovendien toonden eerdere analyses aan dat vooral de gemeentesecretarissen en de financieel beheerders zich eerder kritisch uitlieten over het belang van de afsprakennota. Van de burgemeesters en schepenen was telkens een meerderheid overtuigd van de invloed van de afsprakennota (Hennau & Ackaert, 2014). Aan de hand van bi- en multivariate analyses gaan we na in welke mate de onafhankelijke variabelen een invloed hebben op het gepercipieerde belang van de afsprakennota. Eerst staan we kort stil bij de afhankelijke variabele.

> **6.1.1. De afhankelijke variabele**

Om een beeld te krijgen van de gepercipieerde invloed van de afsprakennota, vroegen we de burgemeesters, schepenen, secretarissen en financieel beheerders om op een vijfpuntenschaal aan te geven in welke mate ze het eens zijn met de volgende stelling:

- De afsprakennota speelt een belangrijke rol in de samenwerking tussen het college en het managementteam.

In de volgende alinea's gaan we na welke factoren een invloed hebben op de percepties van de lokale actoren over deze stelling. Starten doen we met de bivariate tests.

> **6.1.2. Bivariate analyses**

Voor de bivariate analyses hercoderen we de antwoorden tot drie categorieën: we voegen zowel de categorieën 'helemaal eens' en 'eens' als de categorieën 'helemaal oneens' en 'oneens' samen. De categorie 'noch eens, noch oneens' blijft behouden. Deze variabele kruisen we met de reeds besproken gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken. Onderstaande tabel illustreert de significante verbanden voor de burgemeesters en de schepenen.

Tabel 77: Perceptie afsprakennota naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - burgemeesters & schepenen

	Belang afsprakennota			
Beroep	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Ja	21,5	29,1	49,5	275
Nee	10,9	27,1	62,0	129
Totaal	18,1	28,5	53,5	404
P	0,017			
Opleidingsniveau	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Niet univ.	11,9	28,4	59,7	236
Univ.	27,3	27,9	44,8	172
Totaal	18,4	28,2	53,4	408
P	0,000			
Leeftijd	Oneens	Noch...noch	Eens	Totaal
Gem.	49,91	51,95	54,68	53,02
N	75	115	216	406
Std. Afw.	9,92	9,36	9,15	9,52
P	0,000			

Drie van de onafhankelijke variabelen hangen significant samen met de percepties van lokale politici over de afsprakennota. In de eerste plaats stellen we vast dat burgemeesters en schepenen die naast hun mandaat nog een beroep uitoefenen, de invloed van de afsprakennota lager inschatten dan hun collega's die geen bijkomende beroepsactiviteit uitoefenen. Terwijl bijna de helft van de lokale politici met een beroep het eens is met de stelling dat de afsprakennota een belangrijke rol speelt in de samenwerking tussen het college en het managementteam, bedraagt dit percentage bij de respondenten zonder bijkomend beroep 62%.

Verder stellen we vast dat niet-universitairen de invloed van de afsprakennota hoger inschatten dan burgemeesters en schepenen met een universitair diploma. Tot slot ligt de gemiddelde leeftijd van de respondenten die het eens zijn met de stelling, significant hoger dan de gemiddelde leeftijd van de andere respondenten. Naarmate ze ouder worden, schatten burgemeesters en schepenen de invloed van de afsprakennota met andere woorden hoger in.

De onderstaande tabel herhaalt dezelfde analyses voor de gemeentesecretarissen.

Tabel 78: Perceptie afsprakennota naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretaris

	Belang afsprakennota			
Samenstelling college	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Coalitie	62,5	23,6	13,9	72
Homogene meerderheid	41,3	32,6	26,1	46
Totaal	54,2	27,1	18,6	118
P	0,067			
Continuïteit bestuur	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Niet continu	60,9	18,8	20,3	69
Continu	44,2	38,5	17,3	52
Totaal	53,7	27,3	19,0	121
P	0,054			
Tijdsbesteding	Oneens	Noch...noch	Eens	Totaal
Gem.	47,92	45,03	49,00	47,34
N	65	33	23	121
Std. Afw.	5,73	6,45	7,85	6,49
P	0,043			

Gemeentesecretarissen die werkzaam zijn in gemeenten waar een homogene meerderheid aan de macht is, zijn het vaker eens met de stelling dat de afsprakennota een invloed heeft op de samenwerking tussen college en managementteam, dan hun collega's uit gemeenten waar een coalitie aan de macht is. In gemeenten waar een andere meerderheid aan de macht is dan voor de lokale verkiezingen van 2006, is een beduidend groter aandeel secretarissen eerder negatief over de invloed van de afsprakennota dan in gemeenten met een continu bestuur. We merken echter op dat ook de groep secretarissen die het eens is met de stelling iets groter is in de niet-continue besturen. Tot slot blijkt uit de analyses een significant verband met de werkuren: gemeentesecretarissen die minder uren presteren op wekelijkse basis, nemen een minder uitgesproken standpunt in

over de afsprakennota. Over het algemeen lijken secretarissen die de invloed van de afsprakennota het hoogst inschatten, de meeste uren te spenderen aan hun baan.

Ter nuancering merken we op dat het aantal gemeentesecretarissen dat het (helemaal) eens is met de stelling relatief klein is. De voorgestelde cijfers dienen dan ook in de eerste plaats als indicaties.

Eenzelfde analyse voor de financieel beheerders levert geen enkel significant resultaat op.

> **6.1.3. Multivariate analyse**

Om de netto-invloeden van de verschillende onafhankelijke variabelen op de percepties over het belang van de afsprakennota na te gaan, voeren we een multivariate regressieanalyse uit. Met een Adjusted R Square van 0,035 is de verklaarde variantie van het model van de burgemeesters en schepenen echter zeer laag. Eenzelfde analyse bij de gemeentesecretarissen levert bovendien geen enkel significant verband op.

> **6.2. Het managementteam**

De invoering van het managementteam vormt een belangrijke vernieuwing van het Gemeentedecreet. Met dit orgaan beoogt de decreetgever een samenwerkingsmodel tot stand te brengen tussen de leidinggevende ambtenaren (Memorie van Toelichting, 2005). Sinds het Hersteldecreeet van 2009 maakt ook de burgemeester deel uit van het managementteam (Art. 96 Gem. Decr.).

De volgende alinea's trachten de percepties ten aanzien van het MAT te verklaren. Terwijl een eerste paragraaf de algemene evaluatie van het orgaan belicht, komen vervolgens de samenstelling en de invloed van het MAT aan bod. Daarna bespreken we het takenpakket van het MAT, de relatie tussen het MAT en het college om tot slot de relatie tussen het MAT en de diensten te behandelen.

> **6.2.1. Algemene evaluatie**

Welke factoren hebben een invloed op de manier waarop lokale actoren de werking van het MAT evalueren? Dat is de vraag die we in deze paragraaf beantwoorden. Hiertoe worden bi- en multivariate analyses uitgevoerd. Eerst staan we kort stil bij de stellingen die we hieromtrent hebben voorgelegd aan de lokale actoren.

> 6.2.1.1. *De afhankelijke variabele*

Om de algemene evaluatie van het managementteam in kaart te brengen, vroegen we de secretarissen, financieel beheerders, burgemeesters en schepenen om op een vijfpuntenschaal aan te geven in welke mate ze het eens waren met de stelling dat het MAT een verbetering is voor de werking van de gemeente. Daarnaast vroegen we aan de gemeentesecretarissen in welke mate ze van mening waren dat het managementteam als een echt team werkt.

In wat volgt gaan we op zoek naar significante verbanden tussen de stellingen en de reeds besproken onafhankelijke variabelen.

> 6.2.1.2. *Bivariate analyses*

Voor de bivariate analyses reduceren we de antwoordcategorieën van vijf naar drie. Concreet worden de categorieën 'helemaal eens' en 'eens' samengevoegd, alsook de categorieën 'helemaal oneens' en 'oneens'. We kruisen de gehercodeerde variabelen niet alleen met de reeds beschreven onafhankelijke variabelen, maar ook met de volgende kenmerken van het MAT: moment van oprichting en aantal leden.

Tabel 79 toont de significante resultaten voor de stelling die peilde naar de mate waarin politici het MAT als een verbetering beschouwen voor de werking van hun gemeente.

Tabel 79: MAT is verbetering, naar geslacht - burgemeesters en schepenen

Geslacht	MAT is verbetering			N
	Oneens	Noch...noch	Eens	
Man	13,6	14,6	71,8	294
Vrouw	6,8	24,8	68,4	117
Totaal	11,7	17,5	70,8	411
P	0,015			

De mate waarin burgemeesters en schepenen het MAT als een verbetering beschouwen voor de werking van de gemeente, hangt alleen samen met hun geslacht. Concreet stellen we vast dat mannen over het algemeen een meer uitgesproken mening hebben over het MAT: zowel het aandeel mannen dat het eens is met de uitspraak als het aandeel mannen dat het oneens is, is groter dan het aandeel vrouwen. Bijna een kwart van de vrouwen neemt geen uitgesproken mening in over deze stelling.

Daarnaast hangt het antwoordgedrag van de politici over deze stelling, samen met het moment van oprichting van het MAT. Onderstaande tabel verduidelijkt.

Tabel 80: MAT is verbetering, naar kenmerken MAT - burgemeesters & schepenen

	MAT is verbetering			
MAT voor 2007	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Nee	17,6	16,9	65,4	136
Ja	7,5	16,8	75,7	173
Totaal	12,0	16,8	71,2	309
P	0,022			

Politici uit gemeenten waar het MAT reeds voor de inwerkingtreding van het Gemeentedecreet werd ingevoerd, beschouwen het orgaan vaker als een verbetering voor de gemeentelijke organisatie.

Net als bij de politici vinden we ook voor de financieel beheerders slechts één significant verband met de gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken. Onderstaande tabel toont het resultaat.

Tabel 81: MAT is verbetering, naar opleidingsniveau - financieel beheerders

	MAT is verbetering			
Opleidingsniveau	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Niet Univ	11,1	50,0	38,9	18
Univ	13,2	17,2	69,5	151
Totaal	13,0	20,7	66,3	159
P	0,005			

Financieel beheerders met een universitair diploma zijn over het algemeen vaker van mening dat het MAT een verbetering is voor de werking van hun gemeente. De meningen van de financieel beheerders zonder universitair diploma zijn weinig uitgesproken: de helft is het noch eens, noch oneens met deze stelling. Ter nuancering wijzen we op het lage aantal financieel beheerders die niet universitair geschoold zijn.

Net als bij de politici gaan we ook voor de financieel beheerders na of er een verband is met de kenmerken van het MAT. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de significante resultaten.

Tabel 82: MAT is verbetering, naar kenmerken MAT - financieel beheerders

	MAT is verbetering			
Aantal leden MAT	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Gem.	6,29	5,06	6,31	6,07
N	7	16	62	85
Std. Afw.	0,95	1,44	2,11	1,97
P	0,075			

De meningen van de financieel beheerders over het MAT zijn meer uitgesproken in die gemeenten waar het MAT meer leden telt. In gemeenten waar de financieel beheerders het oneens of eens zijn met de stelling, is het gemiddelde ledenaantal van het MAT hoger dan in de gemeenten van financieel beheerders die het noch eens, noch oneens zijn met de uitspraak. Ter nuancering merken we op dat het aantal financieel beheerders dat het niet eens is met de uitspraak zeer laag is.

Voor de secretarissen vinden we geen enkel significant verband terug met de gemeente-, beroeps- en individuele kenmerken, noch met de kenmerken van het MAT.

Tot slot vroegen we aan de gemeentesecretarissen in welke mate ze van mening zijn dat het MAT als een echt team werkt. Onderstaande tabel zoomt in op de significante resultaten.

Tabel 83: MAT werkt als een echt team, naar samenstelling college - secretarissen

	MAT is echt team			
Samenstelling college	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Coalitie	11,3	28,9	59,8	97
Homogene meerderheid	21,0	16,1	62,9	62
Totaal	15,1	23,9	61,0	159
P	0,084			

De mening van de gemeentesecretarissen uit gemeenten waar één partij de meerderheid vormt, zijn meer uitgesproken dan deze van hun collega's uit coalitiegemeenten, zo blijkt uit bovenstaande gegevens. Bijna drie op de tien secretarissen uit coalitiegemeenten nemen geen uitgesproken mening in over deze stelling. Bij de gemeentesecretarissen uit gemeenten waar één partij de meerderheid vormt, is zowel het aandeel in de categorie 'eens' als het aandeel in de categorie 'oneens' hoger dan bij hun collega's.

Tot slot gaan we na of er een verband is tussen de mate waarin de secretarissen van mening zijn dat het MAT als een echt team werkt en de kenmerken van het MAT. Dit is niet het geval.⁹

> 6.2.2. *Samenstelling*

Het Gemeentedecreet legt een minimale samenstelling van het managementteam op. Met name de secretaris, financieel beheerder en - indien aanwezig- de adjunct-secretaris dienen deel uit te maken van het team. Sinds het Hersteldecreeet van 2009 maakt ook de burgemeester deel uit van het managementteam (Art. 96 Gem. Decr.). Voor het overige kan de gemeenteraad bepalen welke personeelsleden van de gemeente deel uitmaken van het managementteam.

Voorgaande analyses toonden aan dat de lokale actoren over het algemeen tevreden zijn over de samenstelling van het managementteam in hun gemeente. Telkens een ruime meerderheid van de respondenten is van mening dat de samenstelling van het managementteam de structuur van de gemeentelijke organisatie weerspiegelt (Hennau & Ackaert, 2014).

In de volgende alinea's gaan we na welke factoren een invloed hebben op deze houding ten aanzien van de samenstelling van het managementteam. In eerste instantie staan we stil bij de afhankelijke variabelen.

> 6.2.2.1. *De afhankelijke variabelen*

Om de houding van de respondenten ten aanzien van de samenstelling van het managementteam te meten, vroegen we de secretarissen, burgemeesters en schepenen in welke mate ze akkoord gingen met de volgende stellingen:

- De samenstelling van het managementteam weerspiegelt de structuur van de gemeentelijke organisatie;
- Het managementteam telt vandaag te veel leden.

In wat volgt gaan we op zoek naar significante verbanden tussen de stellingen enerzijds en de reeds besproken onafhankelijke variabelen en de kenmerken van het MAT anderzijds.

> 6.2.2.2. *Bivariate analyses*

Om de bivariate tests uit te voeren, reduceren we het aantal antwoordcategorieën van vijf tot drie. Concreet voegen we zowel de

---

⁹ Aangezien er geen schaal geconstrueerd werd, worden geen regressieanalyses uitgevoerd.

categorieën ‘helemaal oneens’ en ‘eerder oneens’ als ‘eerder eens’ en ‘helemaal eens’ samen. De onderstaande tabellen geven weer welke onafhankelijke variabelen samenhangen met de tevredenheid van de secretarissen over de samenstelling van het MAT.

Tabel 84: De samenstelling van het MAT weerspiegelt de structuur van de gemeentelijke organisatie - secretarissen

	Samenstelling MAT weerspiegelt structuur gemeente			
MAT voor 2007	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Nee	10,8	15,4	73,8	65
Ja	12,5	2,5	85,0	80
Totaal	11,7	8,3	80,0	145
P	0,020			
Aantal leden MAT	Oneens	Noch...noch	Eens	Totaal
Gem.	4,44	4,93	6,40	6,04
N	18	15	128	161
Std. Afw.	1,82	1,49	2,23	2,23
P	0,000			

De meningen van de secretarissen zijn meer uitgesproken in die gemeenten waar reeds een MAT aanwezig was voor het Gemeentedecreet. Precies 85% van de secretarissen uit deze gemeenten is van mening dat de samenstelling van het MAT de structuur van de gemeentelijke organisatie weerspiegelt. Minder dan 3% neemt geen uitgesproken standpunt in over deze stelling.

Daarnaast is er een significant verband tussen het aantal leden van het MAT en de mening over de samenstelling: in gemeenten waar de secretarissen zich positief uitlaten over de samenstelling van het MAT, telt het orgaan gemiddeld meer leden.

Dezelfde analyses op de data van de burgemeesters en de schepenen leveren geen enkel significant verband op.

Een tweede stelling peilt naar de mate waarin de secretarissen, burgemeesters en schepenen van mening zijn dat het MAT te veel leden telt. Achtereenvolgens staan we stil bij de resultaten van de secretarissen en van de politici.

Tabel 85: Het MAT telt te veel leden, naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen

	MAT telt te veel leden			
Continuïteit bestuur	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Niet continu	71,0	15,1	14,0	93
Continu	50,7	27,5	21,7	69
Totaal	62,3	20,4	17,3	162
P	0,030			
Leeftijd	Oneens	Noch...noch	Eens	Totaal
Gem	48,74	52,79	48,82	49,58
N	100	33	28	161
Std. Afw.	8,29	8,70	9,21	8,64
P	0,057			

In gemeenten waar het bestuur niet gewijzigd is bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2006, zijn de secretarissen vaker van mening dat het MAT te veel leden telt. Andere gemeentekennmerken hebben geen invloed op de percepties van de gemeentesecretarissen hieromtrent. Wel vinden we een verband met leeftijd: secretarissen die geen uitgesproken mening hebben over het ledenaantal van de managementteams, zijn gemiddeld ouder dan hun collega's die het eens of oneens zijn met de stelling.

In onderstaande tabel gaan we na of kenmerken verbonden aan het managementteam samenhangen met de meningen van de secretarissen over de samenstelling van het orgaan. Concreet gaan we na of er een samenhang is met het aantal leden van het MAT en de oprichting ervan (voor of na 2007).

Tabel 86: Het MAT telt te veel leden, naar kenmerken MAT - secretarissen

	MAT telt te veel leden			
MAT voor 2007	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Nee	59,4	25,0	15,6	64
Ja	66,7	11,5	21,8	78
Totaal	63,4	17,6	19,0	142
P	0,099			
Aantal leden MAT	Oneens	Noch...noch	Eens	Totaal
Gem	5,61	5,91	7,93	6,08
N	98	32	28	158
Std. Afw.	2,28	1,17	2,02	2,22
P	0,000			

Secretarissen uit gemeenten waar het MAT al bestond voor de invoering van het Gemeentedecreet hebben meer uitgesproken meningen over het ledenaantal van het MAT dan hun collega's uit gemeenten waar het MAT later werd ingevoerd. Ook in gemeenten waar het MAT meer leden telt, zijn de secretarissen vaker van mening dat het MAT te veel leden telt.

De volgende tabellen tonen de significante resultaten voor de politici. Achtereenvolgens staan we stil bij de invloed van de gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken en de invloed van de kenmerken van het MAT.

Tabel 87: Het MAT telt te veel leden, naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - burgemeesters & schepenen

	MAT te veel leden			
Inwonertal	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Klein	56,1	26,2	17,8	107
Midden	55,0	27,5	17,4	109
Groot	41,9	25,0	33,1	136
Totaal	50,3	26,1	23,6	352
P	0,019			
Tijdsbesteding	Oneens	Noch...noch	Eens	Totaal
Gem	38,85	34,47	41,11	52,95
N	210	111	98	418
Std. Afw.	21,38	14,82	20,63	9,46
P	0,043			

Burgemeesters en schepenen uit grote gemeentebesturen zijn vaker dan hun collega's uit kleinere gemeenten van mening dat het MAT vandaag te veel leden telt. Daarnaast is er een significant verband tussen de tijdsbesteding van burgemeesters en schepenen en hun mening over het ledenaantal van het MAT: de politici met een uitgesproken mening over deze stelling besteden gemiddeld meer tijd aan hun mandaat dan de respondenten uit de middencategorie. De gemiddelde tijdsbesteding van de politici uit de categorie 'eens' ligt bovendien nog iets hoger dan die van de respondenten uit de categorie 'oneens'.

De onderstaande tabel toont de samenhang met de kenmerken van het MAT.

Tabel 88: Het MAT telt te veel leden naar kenmerken MAT - burgemeesters & schepenen

	MAT te veel leden			
Aantal leden MAT	Oneens	Noch...noch	Eens	Totaal
Gem	5,88	6,17	7,94	6,48
N	98	58	53	209
Std. Afw.	1,67	1,62	3,21	2,31
P	0,000			

Burgemeesters en schepenen uit gemeenten waar het MAT meer leden telt, zijn vaker van mening dat het MAT te veel leden telt, zo blijkt uit bovenstaande analyses.

> 6.2.3. *Invloed*

Het Gemeentedecreet schrijft voor dat het managementteam een belangrijke rol dient te spelen in de beleidsvoorbereiding, de beleidsuitvoering en de beleidsevaluatie. Eerdere analyses toonden aan dat het team hierin lijkt te slagen in de ogen van een meerderheid van de lokale actoren (Hennau & Ackaert, 2014). In wat volgt gaan we na welke variabelen samenhangen met de gepercipieerde invloed van het managementteam in de Vlaamse gemeenten. Vooraleer dieper in te gaan op de bi- en multivariate analyses, belichten we de afhankelijke variabele.

> 6.2.3.1. *De afhankelijke variabele*

Om een beeld te krijgen van de gepercipieerde invloed van het managementteam in de Vlaamse gemeentebesturen, vroegen we de gemeentesecretarissen, financieel beheerders, burgemeesters en schepenen in welke mate ze het eens waren met de volgende stellingen:

- Het managementteam speelt een belangrijke rol bij de beleidsvoorbereiding;
- Het managementteam speelt een belangrijke rol bij de beleidsuitvoering;
- Het managementteam speelt een belangrijke rol bij de beleidsevaluatie.

Aan de hand van een factor- en betrouwbaarheidsanalyse gaan we na of deze stellingen een betrouwbare schaal vormen. De uitkomsten van deze analyses worden weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 89: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse invloed MAT

	Secretarissen	Politici	Financieel beheerder
	Component 1	Component 1	Component 1
Beleidsvoorbereiding	0,904	0,895	0,909
Beleidsuitvoering	0,887	0,904	0,907
Beleidsvaluatie	0,884	0,884	0,907
Eigenvalue	2,385	2,402	2,472
% of variance	79,507	80,051	82,386
Cronbach's alpha	0,870	0,875	0,893

De resultaten maken duidelijk dat de verschillende stellingen hetzelfde meten en een betrouwbare schaal vormen. We creëren dan ook een nieuwe variabele die de rol van het managementteam in de beleidscyclus meet en die dienst zal doen als afhankelijke variabele in de onderstaande analyses. Een hogere score op de schaal gaat samen met een hogere gepercipieerde invloed van het MAT.

> 6.2.3.2. *Bivariate analyses*

Om de bivariate relaties te testen, verdelen we de respondenten op basis van de afhankelijke variabele onder in drie nagenoeg gelijke groepen. In de volgende tabel onderzoeken we voor de lokale politici in welke mate de verschillende kenmerken samenhangen met deze nieuwe geconstrueerde variabele.

Tabel 90: Invloed MAT naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - burgemeesters & schepenen

Schuld / inwoner	Invloed MAT			Totaal
	Laag	Midden	Hoog	
Gem.	242,84	356,17	286,48	294,40
N	137	126	91	354
Std. Afw.	327,35	358,25	334,55	343,04
P	0,026			

Voor de lokale politici vinden we slechts één significant verband terug. Concreet blijkt er een samenhang te bestaan tussen de schuldgraad van de gemeente en de invloed van het managementteam. We stellen vast dat de

invloed van het MAT in de beleidscyclus het laagst wordt ingeschat in gemeenten met een lage gemiddelde schuldgraad. Gemeenten met de hoogste schuldgraad bevinden zich in de middencategorie wat de invloed van het MAT betreft.

Vervolgens analyseren we de samenhang tussen de gepercipieerde invloed van het MAT en de kenmerken van het orgaan.

Tabel 91: Invloed MAT naar kenmerken MAT - burgemeesters & schepenen

	Invloed MAT			
MAT voor 2007	Laag	Midden	Hoog	N
Nee	50,0	32,1	17,9	134
Ja	30,6	37,1	32,4	170
Totaal	39,1	34,9	26,0	304
P	0,001			

Burgemeesters en schepenen uit gemeenten waar al voor het Gemeentedecreet een vorm van managementteam aanwezig was, schatten de invloed van het orgaan hoger in. Bijna een derde van de lokale politici uit deze gemeenten schat de rol van het MAT hoog in, bij de politici uit de andere gemeenten bedraagt dit percentage 18%.

Tot slot onderzoeken we of er een significante relatie bestaat tussen de rol die de respondenten toekennen aan het managementteam en het belang dat ze hechten aan de afsprakennota. Om het gepercipieerde belang van de afsprakennota in kaart te brengen, baseren we ons op de stelling *“de afsprakennota speelt een belangrijke rol tussen het MAT en het college”* (cf. supra). Onderstaande tabel toont de resultaten.

Tabel 92: Invloed MAT naar belang afsprakennota - burgemeesters & schepenen

	Invloed MAT			
Belang afsprakennota	Laag	Midden	Hoog	N
Oneens	62,2	24,3	13,5	74
Noch... noch	59,5	30,6	9,9	111
Eens	19,6	41,6	38,8	214
Totaal	38,6	35,3	26,1	399
P	0,000			

Politici die veel belang hechten aan de afsprakennota, kennen het managementteam een belangrijker rol toe in de beleidsvoorbereiding, -uitvoering en -evaluatie. Bijna vier op de tien politici die het eens zijn met de stelling dat de afsprakennota een belangrijke rol speelt in de samenwerking tussen college en MAT, schatten ook de invloed van het MAT hoog in.

Bij de gemeentesecretarissen vinden we geen enkele significante samenhang met de gemeente-, beroeps- of persoonlijke kenmerken. De kenmerken van het MAT leveren daarentegen wel significante verbanden op. Deze worden samengevat in onderstaande tabel.

Tabel 93: Invloed MAT naar kenmerken MAT - secretarissen

	Invloed MAT			
MAT voor 2007	Laag	Midden	Hoog	N
Nee	50,8	32,3	16,9	65
Ja	32,1	23,1	44,9	78
Totaal	40,6	27,3	32,2	143
P	0,002			
Aantal leden MAT	Laag	Midden	Hoog	Totaal
Gem.	5,89	5,58	6,63	6,03
N	66	45	49	160
Std. Afw	2,50	1,75	2,17	2,24
P	0,059			

In gemeenten waar al voor de invoering van het Gemeentedecreet een vorm van managementteam bestond, schatten de gemeentesecretarissen de invloed van het orgaan beduidend hoger in: 45% van de respondenten uit deze groep schrijven het MAT een belangrijke rol toe. Ter vergelijking: 'slechts' 17% van de secretarissen uit gemeenten waar het MAT slechts na het decreet is ontstaan, schatten de invloed van het orgaan hoog in.

Daarnaast blijkt uit de analyses dat secretarissen de invloed van het managementteam hoger inschatten in gemeenten waar het team meer leden telt.

Net als bij de politici gaan we bij de secretarissen de samenhang na tussen de gepercipieerde invloed van het MAT en het belang dat gehecht wordt aan de afsprakennota. Onderstaande tabel toont het resultaat.

Tabel 94: Invloed MAT naar belang afsprakennota - secretarissen

	Invloed MAT			
Belang afsprakennota	Laag	Midden	Hoog	N
Oneens	45,3	29,7	25,0	64
Noch... noch	60,6	21,2	18,2	33
Eens	13,6	31,8	54,5	22
Totaal	43,7	27,7	28,6	119
P	0,007			

Ruim de helft van de gemeentesecretarissen die menen dat de afsprakennota een belangrijke rol speelt in de samenwerking tussen college en MAT, schatten de invloed van het MAT hoog in. Bij de secretarissen die het oneens of noch eens, noch oneens zijn met de stelling over de afsprakennota, schommelt dit percentage rond de 20%. Ter nuancering stellen we vast dat het aandeel secretarissen dat de invloed van de afsprakennota hoog inschat, relatief beperkt is.

Tabel 95 toont de resultaten van de analyses bij de financieel beheerders.

Tabel 95: Invloed MAT naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - financieel beheerders

	Invloed MAT			
Inwonertal	Laag	Midden	Hoog	N
Klein	51,2	39,5	9,3	43
Midden	43,1	39,2	17,6	51
Groot	26,6	59,4	14,1	64
Totaal	38,6	47,5	13,9	158
P	0,066			

Ook bij de financieel beheerders vinden we slechts één significant verband: over het algemeen wordt de invloed van het MAT hoger ingeschat in gemeenten met een hoger inwonertal. Terwijl in kleine gemeenten ruim de helft van de financieel beheerders de invloed van het MAT relatief laag inschat, bedraagt dit percentage bij grote gemeenten 27%. Bovendien bevinden zes op de tien gemeentesecretarissen uit grote gemeenten zich in de middencategorie.

De onderstaande tabel toont de significante verbanden tussen de kenmerken van het MAT en de invloed van het orgaan in de ogen van de financieel beheerders.

Tabel 96: Invloed MAT naar kenmerken MAT - financieel beheerders

	Invloed MAT			
MAT voor 2007	Laag	Midden	Hoog	N
Nee	50,0	38,5	11,5	52
Ja	30,9	54,3	14,8	81
Totaal	38,3	48,1	13,5	133
P	0,085			

We vinden slechts één significant verband terug. Net als bij de politici en de secretarissen stellen we vast dat de financieel beheerders uit gemeenten waar het MAT al was ingevoerd voor 2007, de invloed van het orgaan hoger inschatten.

> 6.2.3.3. *Multivariate analyses*

In het laatste deel van dit hoofdstuk gaan we op zoek naar de kenmerken die de perceptie over de rol van het managementteam helpen verklaren. Naast de variabelen verbonden aan de gemeenten en de respondenten, voegen we de kenmerken verbonden aan het managementteam (MAT al dan niet aanwezig voor de invoering van het gemeentedecreet, aantal leden van het MAT) toe. We voeren de regressieanalyses uit voor de verschillende groepen afzonderlijk. De eerste analyse heeft betrekking op de burgemeesters en schepenen.

Tabel 97: Regressieanalyse invloed MAT - burgemeesters & schepenen

	Stand. Coeff.	Std. Error
(Constate)		2,379
Gemeentekenmerken		
Inwonertal	-0,201*	0,000
Samenstelling CBS (ref.: coalitie)	0,176*	0,537
Continuïteit bestuur (ref.: niet continu)	-0,196**	0,474
Schuld per inwoner	0,092	0,001
Politieke kenmerken		
Functie (ref.: Burg)	-0,165*	0,702
Partij (ref. CD&V)		
GROEN	-0,037	1,367
N-VA	-0,142*	1,217
Open VLD	-0,139	0,719
Sp.a	0,007	0,704
Onafhankelijk	0,003	1,550
Lokale partij	-0,262***	0,797
Ervaring (ref.: 0-6j)		
6-12 jaar	-0,038	0,633
>12 jaar	-0,060	0,641
Tijdsbesteding	-0,197*	0,015
Bijkomend beroep (ref.: ja)	0,197**	0,560
Persoonlijke kenmerken		
Geslacht (ref.: man)	0,154*	0,534
Leeftijd	0,052	0,026
Opleidingsniveau (ref: niet univ)	-0,002	0,468
Kenmerken MAT		
MAT voor 2007 (ref: nee)	0,261***	0,452
Aantal leden MAT	0,110	0,140
R ²	0,153	

Drie gemeentekennmerken leveren een significante bijdrage aan het model: het inwonertal, de samenstelling van het college en de continuïteit van het bestuur. Concreet stellen we vast dat lokale politici uit gemeenten waar een homogene meerderheid aan de macht is en waar de samenstelling van het bestuur gewijzigd is, de invloed van het MAT hoger inschatten dan hun collega's uit respectievelijk coalitiegemeenten en gemeenten waar het bestuur continu is gebleven. Daarnaast wordt de invloed van het MAT in grote gemeenten lager ingeschat dan in kleine. Verder stellen we een invloed van de functie vast: schepenen zijn minder positief over de invloed van het MAT dan burgemeesters. Ook schatten zowel politici van N-VA als van lokale partijen de rol van het MAT lager in dan burgemeesters en schepenen van CD&V.

Politici die naast hun mandaat geen beroep uitoefenen, zijn daarentegen positiever over de invloed van het orgaan. Ook burgemeesters en schepenen die meer tijd spenderen aan hun mandaat, schatten de invloed van het orgaan hoger in. Van de persoonlijke kenmerken heeft alleen geslacht een significante invloed: vrouwen zijn over het algemeen positiever over de rol van het MAT dan mannelijke burgemeesters en schepenen.

Wat de kenmerken van het MAT betreft stellen we een significante samenhang vast tussen de gepercipieerde invloed van het orgaan en het moment van invoering: in gemeenten waar al voor 2007 (een vorm van) managementteam bestond, wordt de invloed van het orgaan hoger ingeschat.

De kenmerken die werden opgenomen in de analyse verklaren samen 15% van de totale variantie in de perceptie van de leden van het college over de rol van het managementteam.

De resultaten van eenzelfde regressieanalyse uitgevoerd bij de gemeentesecretarissen, worden voorgesteld in de volgende tabel.

Tabel 98: Regressieanalyse invloed MAT - secretarissen

	Stand. Coeff.	Std. Error
(Constate)		3,260
Gemeentekenmerken		
Inwonertal	-0,229**	0,000
Samenstelling CBS (ref.: coalitie)	-0,083	0,543
Continuïteit bestuur (ref.: niet continu)	-0,081	0,534
Schuld per inwoner	-0,049	0,000
Beroepskenmerken		
Ervaring (ref.: 0-6j)		
6-12 jaar	0,071	0,768
>12 jaar	0,166	0,730
Tijdsbesteding	0,106	0,037
Persoonlijke kenmerken		
Geslacht (ref.: man)	0,093	0,639
Leeftijd	-0,224*	0,042
Opleidingsniveau (ref: niet univ)	-0,078	0,756
Kenmerken MAT		
MAT voor 2007 (ref: nee)	0,247***	0,487
Aantal leden MAT	0,255**	0,143
R ²	0,079	

Net als de politici percipiëren de secretarissen de invloed van het MAT lager naarmate het inwonertal toeneemt. De andere gemeentekenmerken hangen niet significant samen met de percepties over de invloed van het MAT in de beleidscyclus. Ook de beroepskenmerken hangen hier niet mee samen. Wat de persoonlijke eigenschappen betreft, vinden we een significant verband met leeftijd terug: naarmate secretarissen ouder zijn, dichten ze het MAT een minder belangrijke rol toe.

Tot slot blijkt dat het MAT hoger wordt ingeschat in die gemeenten waar al voor 2007 een vorm van MAT bestond. Ook naarmate het MAT meer leden telt, wordt de rol van het orgaan als belangrijker gepercipieerd door de gemeentesecretarissen. Met 8% is de verklaarde variantie eerder laag.

Eenzelfde regressieanalyse bij de financieel beheerders levert geen enkel significant verband op. Bovendien ligt de Adjusted R Square onder .05. Bijgevolg is de inhoudelijke meerwaarde van de analyse zo beperkt dat de resultaten niet worden opgenomen in het onderzoeksrapport.

> 6.2.4. *Het takenpakket*

Met betrekking tot het takenpakket van het managementteam schrijft het Gemeentedecreet: *“Het managementteam bewaakt de eenheid in de werking, de kwaliteit van de organisatie en de werking van de gemeentelijke diensten, alsook de interne communicatie.”* (Art. 98 Gem. Decr.).

Voorgaande analyses toonden reeds aan dat het managementteam er in de ogen van de gemeentesecretarissen relatief goed in slaagt om deze functies te vervullen (Hennau & Ackaert, 2014). In de volgende analyses trachten we de variabelen te identificeren die een invloed hebben op deze percepties over de werking van het MAT.

> 6.2.4.1. *De afhankelijke variabele*

Om na te gaan of de managementteams erin slagen hun rol te vervullen, vroegen we de gemeentesecretarissen in welke mate ze het eens waren met de volgende stellingen:

- Het managementteam levert een bijdrage in de coördinatie van de diensten;
- Het managementteam bewaakt de eenheid in de werking van de organisatie;
- Het managementteam bewaakt de kwaliteit van de organisatie;
- Het managementteam bewaakt de werking van de gemeentelijke diensten;
- Het managementteam bewaakt de interne communicatie.

Via een factor- en betrouwbaarheidsanalyse gaan we na of de verschillende stellingen eenzelfde dimensie meten en een betrouwbare schaal vormen.

Tabel 99: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse werking MAT

	Component 1
Coördinatie van de diensten	0,934
Bewaken eenheid	0,939
Bewaken kwaliteit	0,939
Bewaken werking gemeentelijke diensten	0,917
Bewaken interne communicatie	0,868
Eigenvalue	4,229
% of variance	84,572
Cronbach's alpha	0,954

De resultaten tonen aan dat de verschillende stellingen een betrouwbare schaal vormen die ons een beeld geeft van de mate waarin het MAT de decretaal opgelegde taken kan vervullen in de ogen van de gemeentesecretarissen. Een hogere score op de schaal staat voor een hogere gepercipieerde effectiviteit van het MAT. In de volgende stappen gaan we na welke variabelen een invloed hebben op deze percepties.

> 6.2.4.2. *Bivariate analyses*

Voor de bivariate analyses verdelen we de respondenten op basis van de afhankelijke variabele onder in drie nagenoeg gelijke groepen. We onderscheiden een groep gemeentesecretarissen die relatief negatief is over de effectiviteit van het MAT van een groep die zich hier relatief positief over uitlaat. De overige respondenten worden ondergebracht in een middencategorie. Onderstaande tabel toont de significante resultaten van de analyses.

Tabel 100: Werking MAT naar opleidingsniveau - secretarissen

Opleidingsniveau	Werking MAT			N
	Negatief	Midden	Positief	
Niet-univ	25,0	55,0	20,0	20
Univ	37,6	30,5	31,9	141
Totaal	36,0	33,5	30,4	161
P	0,094			

Alleen het opleidingsniveau van de gemeentesecretarissen hangt significant samen met hun percepties over de werking van het MAT. Concreet blijkt uit bovenstaande cijfers dat de gemeentesecretarissen met een universitair diploma een meer uitgesproken mening hebben over de mate waarin het MAT voldoet aan de doelstellingen van het decreet. Ter nuancering merken we op dat de groep gemeentesecretarissen zonder universitair diploma klein is.

In de volgende tabel tonen we welke kenmerken van het MAT samen hangen met de evaluatie van de werking van het orgaan.

Tabel 101: Werking MAT naar kenmerken MAT - secretarissen

	Werking MAT			
MAT voor 2007	Negatief	Midden	Positief	N
Nee	41,5	44,6	13,8	65
Ja	29,5	25,6	44,9	78
Totaal	35,0	34,3	30,8	143
P	0,000			
Aantal leden MAT	Negatief	Midden	Positief	Totaal
Gem	5,48	5,53	7,23	6,01
N	58	55	47	160
Std. Afw.	1,62	1,67	3,00	2,26
P	0,000			

Secretarissen uit gemeenten waar reeds voor 2007 een MAT aanwezig was, evalueren de effectiviteit van het MAT positiever dan hun collega's uit gemeenten waar het MAT pas is opgestart na de inwerkingtreding van het decreet. Daarnaast is er een positief verband tussen de gepercipieerde effectiviteit van het MAT en het ledenaantal van het orgaan.

> 6.2.4.3. *Multivariate analyse*

Een regressieanalyse met de verschillende onafhankelijke variabelen wijst op geen enkel significant verband. Bovendien bedraagt de Adjusted R Square slechts 0,04. De inhoudelijke meerwaarde van de resultaten is met andere woorden zeer beperkt.

> 6.2.5. De relatie tussen het MAT en het college

De volgende alinea's gaan dieper in op de relatie tussen het college enerzijds en het managementteam anderzijds. Eerdere analyses toonden aan dat secretarissen, burgemeesters en schepenen relatief positief waren over deze relatie, met een kritischere houding van de secretarissen (Hennau & Ackaert, 2014). We trachten dan ook de variabelen te identificeren die een verklaring kunnen vormen voor deze verschillen in perceptie.

> 6.2.5.1. De afhankelijke variabele

Om een beeld te krijgen van de relatie tussen het MAT en het college, vroegen we de gemeentesecretarissen, burgemeesters en schepenen in welke mate ze het eens waren met de volgende stellingen:

- Er is een open informatie-uitwisseling tussen het college en het MAT;
- Het MAT stuurt in sterke mate de agenda van het college aan;
- Er is een sterke mate van wantrouwen tussen het college en het MAT;
- De secretaris neemt de rol van schakelfunctie op in de relatie tussen het college en het MAT.

Aan de financieel beheerders legden we alleen de twee eerste stellingen voor. Daarnaast vroegen we aan de burgemeesters en schepenen in welke mate ze op de hoogte zijn van wat er in het MAT gebeurt. In de volgende paragraaf staan we stil bij de resultaten van de bivariate analyses.

> 6.2.5.2. Bivariate analyses

In wat volgt onderzoeken we welke persoonlijke, politieke en gemeentekarakteristieken samenhangen met de mening van de respondenten over de relatie tussen het college en het managementteam. Daarnaast gaan we na of de houding van de respondenten samenhangt met het al dan niet aanwezig zijn van een managementteam voor de invoering van het Gemeentedecreet en met het aantal leden van het MAT. Hiertoe reduceren we het aantal antwoordcategorieën van vijf naar drie door de categorieën 'eerder eens' en 'helemaal eens' en 'eerder oneens' en 'helemaal oneens' samen te voegen.

In de eerste plaats belichten we de significante verbanden tussen de verschillende onafhankelijke variabelen en de eerste stelling die peilde naar de openheid van de informatie-uitwisseling tussen het college en het MAT. Tabel 102 toont de samenhang voor de lokale politici.

Tabel 102: Er is een open informatie-uitwisseling tussen het college en het MAT - burgemeesters & schepenen

	Open informatie-uitwisseling			
Samenstelling college	Oneens	Noch... noch	Eens	N
Coalitie	27,6	16,2	56,1	228
Hom. meerderheid	16,2	22,3	61,5	130
Totaal	23,5	18,4	58,1	358
P	0,035			

Burgemeesters en schepenen uit gemeenten met een homogene meerderheid zijn vaker van mening dat er een open informatie-uitwisseling plaatsvindt tussen het college en het managementteam dan hun collega's uit gemeenten waar een coalitie aan de macht is.

Gelijkaardige analyses bij de gemeentesecretarissen leveren geen enkel significant verband op. De significante resultaten voor de financieel beheerders worden in onderstaande tabel samengevat.

Tabel 103: Er is een open informatie-uitwisseling tussen het college en het MAT - financieel beheerders

	Open informatie-uitwisseling			
Leeftijd	Oneens	Noch... noch	Eens	Totaal
Gem	45,30	43,48	48,02	45,74
N	86	33	49	168
Std. Afw.	8,50	8,94	8,57	8,71
P	0,035			
MAT voor 2007	Oneens	Noch... noch	Eens	Totaal
Nee	64,8	13,0	22,2	54
Ja	37,8	22,0	40,2	82
Totaal	48,5	18,4	33,1	136
P	0,009			

De financieel beheerders die tevreden zijn over de informatie-uitwisseling tussen het college en het MAT, zijn gemiddeld ouder dan hun andere collega. De financieel beheerders die geen uitgesproken mening innemen over deze stelling, zijn gemiddeld het jongst. Daarnaast stellen we vast dat de informatie-uitwisseling tussen college en MAT positiever geëvalueerd

wordt door financieel beheerders uit gemeenten waar al een vorm van MAT aanwezig was voor de inwerkingtreding van de decretale verplichting in 2007.

Een tweede stelling peilde naar de mate waarin het MAT erin slaagt om de agenda van het college aan te sturen. We vinden significante verbanden met de kenmerken van de lokale politici. Deze worden samengevat in tabel 104.

Tabel 104: Het MAT stuurt in sterke mate de agenda van het college aan - burgemeesters & schepenen

MAT stuurt agenda collega				
Tijdsbesteding	Oneens	Noch... noch	Eens	Totaal
Gem.	39,00	34,72	41,56	38,52
N.	200	113	110	423
Std. Afw.	19,96	16,62	21,65	19,71
P	0,031			
Beroepsactiviteit	Oneens	Noch... noch	Eens	N
Ja	47,2	29,7	23,1	286
Nee	47,4	19,3	33,3	135
Totaal	47,3	26,4	26,4	421
P	0,024			
Geslacht	Oneens	Noch... noch	Eens	N
Man	51,2	25,4	23,4	291
Vrouw	38,5	26,5	35,0	117
Totaal	47,5	25,7	26,7	408
P	0,028			
Opleidingsniveau	Oneens	Noch... noch	Eens	N
Niet univ	41,9	28,2	29,8	248
Univ	55,4	24,9	19,8	177
Totaal	47,5	26,8	25,6	425
P	0,015			
MAT voor 2007	Oneens	Noch... noch	Eens	N
Nee	58,1	25,0	16,9	136
Ja	43,6	23,8	32,6	172
Totaal	50,0	24,4	25,6	308
P	0,005			

De burgemeesters en schepenen die van mening zijn dat het MAT in sterke mate de agenda van het college aanstuurt, besteden gemiddeld het meest

tijd aan hun mandaat. De politici die geen uitgesproken mening innemen over deze stelling, spenderen gemiddeld het minst aantal uren aan hun mandaat. Verder stellen we vast dat burgemeesters en schepenen zonder bijkomende beroepsactiviteit vaker van mening zijn dat het MAT de agenda van het college aanstuurt. Mannen en universitair geschoolde politici zijn daarentegen kritischer over de mate waarin het MAT de agenda van het college aanstuurt. Tot slot stellen we vast dat het MAT er, in de ogen van de politici, beter in slaagt om de agenda van het college aan te sturen in de besturen waar reeds voor het Gemeentedecreet een MAT aanwezig was.

Gelijkaardige analyses bij de secretarissen en de financieel beheerders leveren geen enkel significant verband op.

Vervolgens gaan we dieper in op de mate van wantrouwen dat er in de ogen van de respondenten heerst tussen het college en het MAT. Voor de stellingen vinden we echter geen enkel significant verband met de onafhankelijke variabelen bij de politici, secretarissen, noch bij de financieel beheerders.

Vervolgens analyseren we de antwoorden op de stelling die peilt naar de mate waarin de secretaris de rol opneemt van schakelfunctie tussen het college en het MAT. De significante resultaten van de politici worden samengevat in tabel 105.

Tabel 105: De secretaris neemt de rol van schakelfunctie op tussen het college en het MAT- burgemeesters & schepenen

	Secretaris rol van schakelfunctie			
Beroepsactiviteit	Oneens	Noch... noch	Eens	N
Ja	15,0	11,2	73,8	286
Nee	8,0	7,3	84,7	137
Totaal	12,8	9,9	77,3	423
P	0,041			
Leeftijd	Oneens	Noch... noch	Eens	Totaal
Gem	49,57	52,98	53,51	52,96
N	54	44	326	424
Std. Afw.	8,84	10,68	9,49	9,61
P	0,020			

Politici die geen bijkomende beroepsactiviteit uitoefenen naast hun mandaat, zijn het vaker eens met de stelling dat de secretaris de rol van schakelfunctie opneemt tussen het college en het MAT. Daarnaast stellen

we vast dat de lokale politici die het eens zijn met de stelling, gemiddeld ouder zijn dan hun collega's.
Onderstaande tabel toont de significante resultaten voor de secretarissen.

Tabel 106: De secretaris neemt de rol van schakelfunctie op tussen het college en het MAT - secretaris

Ervaring	Schakelfunctie secretaris			N
	Oneens	Noch... noch	Eens	
0-6 jaar	0,0	1,9	98,1	54
7-12 jaar	0,0	0,0	100	22
>12 jaar	3,5	11,6	84,9	86
Totaal	1,9	6,8	91,4	162
P	0,042			

Gemeentesecretarissen die meer dan twaalf jaar ervaring hebben, zijn minder vaak van mening dat zij de rol van schakelfunctie opnemen in de relatie tussen het college en het MAT. Toch is nog bijna 85% de mening toegedaan dat de secretaris een schakelfunctie heeft tussen het college en het MAT.

Tot slot belichten we de samenhang tussen de onafhankelijke variabelen en de mate waarin de burgemeesters en schepenen zeggen op de hoogte te zijn van wat er in het managementteam gebeurt.

Tabel 107: Ik ben goed op de hoogte van wat er zich in het MAT afspeelt, naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - burgemeesters & schepenen

	Ik ben goed op de hoogte van MAT			
Inwonertal	Oneens	Noch... noch	Eens	N
Klein	26,0	15,4	58,7	104
Midden	23,3	25,9	50,9	116
Groot	36,2	12,3	51,4	138
Totaal	29,1	17,6	53,4	358
P	0,018			
Ervaring	Oneens	Noch... noch	Eens	N
0-6 jaar	36,4	23,7	39,8	118
7-12 jaar	27,4	15,8	56,8	95
>12 jaar	25,7	15,5	58,7	206
Totaal	29,1	17,9	53,0	419
P	0,020			
Leeftijd	Oneens	Noch... noch	Eens	Totaal
Gem.	51,88	51,85	54,27	53,14
N	125	75	225	425
Std. Afw.	10,29	10,53	8,73	9,59
P	0,036			

De helft van de burgemeesters en schepenen zegt goed op de hoogte te zijn van wat er zich in het MAT afspeelt, zo blijkt uit bovenstaande cijfers. Over het algemeen lijken politici uit kleine gemeenten beter op de hoogte te zijn van wat in het MAT gebeurt dan burgemeesters en schepenen uit grotere gemeenten: terwijl zes op de tien politici uit kleine gemeenten het eens zijn met de stelling, gaat het bij middelgrote en grote gemeenten om ongeveer de helft. Bovendien is meer dan een derde van de politici uit de grote gemeenten het oneens met de stelling. Bij de politici uit de kleinere gemeenten schommelt dit aandeel rond de 25%.

Daarnaast vinden we een verband met de ervaring van de politici: naarmate burgemeesters en schepenen meer ervaring hebben, geven ze vaker aan dat ze goed op de hoogte zijn van wat er zich in het MAT afspeelt. Vooral het

onderscheid tussen politici met maximum zes jaar ervaring en politici met meer dan zes jaar ervaring valt op.

Tot slot zijn de politici die aangeven goed op de hoogte te zijn van wat in het MAT gebeurt, gemiddeld ouder dan de respondenten die het oneens of noch eens, noch oneens zijn met de stelling.

We vinden geen significant verband tussen de mate waarin politici zeggen op de hoogte te zijn van wat in het MAT gebeurt en de kenmerken van het MAT.

> 6.2.6. De relatie tussen het MAT en de diensten

Om een duidelijk beeld te krijgen van de relatie tussen het MAT en de diensten, legden we hieromtrent stellingen voor aan de secretarissen, de leden van het college en de financieel beheerders. Aangezien deze vragen niet identiek waren voor de verschillende groepen respondenten, bespreken we de verbanden voor elke groep afzonderlijk.

> 6.2.6.1. Secretarissen

Aan de hand van de volgende stellingen wilden we te weten komen hoe de secretarissen de relatie tussen het managementteam en de diensten evalueren:

- Het MAT is een eiland binnen de gemeentelijke organisatie;
- Door de komst van het MAT is de kloof met de diensten vergroot;
- De informatiedoorstroming tussen het MAT en de diensten verloopt goed.

Aan de hand van een factor- en betrouwbaarheidsanalyse gaan we na of deze stellingen hetzelfde meten en een betrouwbare schaal vormen. Onderstaande tabel toont de resultaten.

Tabel 108: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse relatie MAT-diensten

	Component 1
MAT is eiland	0,798
Kloof vergroot	0,802
Goede informatiedoorstroming	-0,712
Eigenvalue	1,787
% of variance	59,579
Cronbach's alpha	0,671

Uit de factoranalyse blijkt dat de stellingen een gemeenschappelijke dimensie meten. Met een Cronbach's alpha van 0,671 vormen de stellingen bovendien een voldoende betrouwbare schaal die een idee geeft van de inbedding van het MAT in de gemeentelijke organisatie. We coderen de stellingen zodanig dat een hogere score op de schaal een positievere inschatting van de relatie tussen het MAT en de diensten impliceert.

Om de bivariate analyses uit te voeren, groeperen we de secretarissen op basis van de schaalvariabele in drie nagenoeg gelijke groepen: een groep die relatief negatief is over de inbedding van het MAT in de organisatie, een eerder neutrale groep en een groep die relatief positief is. Deze variabele kruisen we met de gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken. Onderstaande tabel toont de significante verbanden.

Tabel 109: Samenwerking MAT - diensten naar continuïteit bestuur - secretarissen

Continuïteit	Samenwerking MAT -diensten			N
	Negatief	Neutraal	Positief	
Niet continu	31,5	38,0	30,4	92
Continu	51,5	29,4	19,1	68
Totaal	40,0	34,4	25,6	160
P	0,035			

Slechts één onafhankelijke variabele levert een significant verband op met de percepties over de samenwerking tussen het MAT en de diensten: de continuïteit van het bestuur. Concreet stellen we vast dat secretarissen uit gemeenten waar de samenstelling van de meerderheid gewijzigd was bij de verkiezingen van 2006, zich positiever uitlaten over de samenwerking tussen het MAT en de diensten dan hun collega's uit gemeenten waar de samenstelling van de meerderheid identiek is.

Vervolgens gaan we de samenhang na tussen de percepties over de samenwerking tussen MAT en diensten en de volgende kenmerken van het MAT: moment van invoering (voor of na 2007) en aantal leden. Onderstaande tabel vat de significante verbanden samen.

Tabel 110: Samenwerking MAT - diensten naar kenmerken MAT - secretarissen

	Samenwerking MAT - diensten			
Aantal leden MAT	Negatief	Neutraal	Positief	Totaal
Gem.	5,49	5,89	7,13	6,05
N	63	53	40	156
Std. Afw.	1,62	1,99	3,03	2,26
P	0,001			

De inbedding van het MAT in de gemeentelijke organisatie wordt beter beoordeeld in gemeenten waar het MAT gemiddeld meer leden telt. Het moment van invoering van het MAT heeft geen invloed op de afhankelijke variabele.

> 6.2.6.2. *Burgemeesters en schepenen*

Welke factoren hebben een invloed op de percepties van de burgemeesters en schepenen over de samenwerking tussen het MAT en de diensten? Om die vraag te beantwoorden vroegen we hen om op een vijfpuntenschaal aan te geven in welke mate ze het eens waren met de volgende stelling:

- Het MAT is een eiland binnen de gemeentelijke organisatie;
- Het MAT vertraagt de vlotte doorstroming van het college naar de administratie;
- Het MAT schermt de diensten te veel af van het college.

Om de bivariate tests uit te voeren, reduceren we het aantal antwoordcategorieën tot drie. Concreet groeperen we de respondenten die het helemaal eens en eerder eens waren met de stelling, alsook de personen die het helemaal oneens of eerder oneens waren. De volgende tabellen tonen de significante resultaten. In de eerste plaats staan we stil bij de uitspraak die peilt naar de mate waarin het MAT een eiland vormt binnen de gemeentelijke organisatie.

Tabel 111: Het MAT is een eiland binnen de organisatie, naar opleidingsniveau en geslacht - burgemeesters & schepenen

	MAT is eiland binnen organisatie			
Opleidingsniveau	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Niet Univ	42,7	20,2	37,2	253
Univ	56,1	16,4	27,5	171
Totaal	48,1	18,6	33,3	424
P	0,024			
Geslacht	Oneens	Noch...noch	Eens	N
Man	52,2	17,0	30,8	289
Vrouw	36,8	25,6	37,6	117
Totaal	47,8	19,5	32,8	406
P	0,014			

We vinden twee significante verbanden. Zo stellen we vast dat burgemeesters en schepenen met een universitair diploma minder vaak van mening zijn dat het MAT een eiland is binnen hun gemeente: ruim 56% is het oneens met deze stelling. Ter vergelijking: van de niet-universitair geschoolde politici is 43% het oneens met de uitspraak. Ook het aandeel in de categorie 'eens' ligt ongeveer 10% lager bij de universitair geschoolde politici. Daarnaast stellen we vast dat mannen over het algemeen positiever zijn over de inbedding van het MAT binnen de gemeentelijke organisatie dan vrouwen. Terwijl 38% van de vrouwen van mening is dat het MAT een eiland is binnen de organisatie, zijn drie op de tien mannen deze mening toegedaan. Ook ligt het percentage mannen dat het oneens is met deze uitspraak beduidend hoger dan het aandeel vrouwen.

Net als bij de secretarissen gaan we na of de percepties over deze stelling verband houden met de kenmerken van het MAT (ledenaantal, moment van oprichting). Deze analyses leveren echter geen significante resultaten op.

Vervolgens gaan we op zoek naar de onafhankelijke variabelen die samen hangen met de mening over de mate waarin het MAT de vlotte doorstroming van het college naar de administratie vertraagt. We vinden geen enkel significant verband met de gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken van de politici, noch met de kenmerken van het MAT. Ook de antwoorden op de stelling dat het MAT de diensten te veel afschermt van het college hangen niet samen met de onafhankelijke variabelen.

> 6.2.6.3. *Financieel beheerders*

Om een beeld te krijgen van de evaluatie van de financieel beheerders over de samenwerking tussen het MAT en de diensten, vroegen we in welke mate ze van mening zijn dat het MAT een eiland vormt binnen de organisatie. Bivariate tests leveren slechts één significant verband op.

Tabel 112: Het MAT is een eiland binnen de organisatie, naar opleidingsniveau - financieel beheerders

Opleidingsniveau	MAT is eiland binnen organisatie			N
	Oneens	Noch...noch	Eens	
Niet Univ	23,5	35,3	41,2	17
Univ	50,3	17,2	32,5	151
Totaal	47,6	19,0	33,3	168
P	0,072			

Universitair geschoolde financieel beheerders zijn positiever over de inbedding van het MAT binnen de gemeentelijke organisatie dan hun minder hoog opgeleide collega's. Iets minder dan een derde van de universitair geschoolde financieel beheerders is van mening dat het MAT een eiland is binnen de organisatie, bij de lager opgeleide financieel beheerders gaat het om ruim vier op tien. We merken op dat deze laatste groep zeer klein is. Vervolgens gaan we na in welke mate het antwoordgedrag van de financieel beheerders, samen hangt met de kenmerken van het MAT. Dat is niet het geval.

> 6.3. **De relatie tussen de administratie en het college**

Door leidinggevende ambtenaren samen te brengen in een overlegorgaan hoopte het nieuwe Gemeentedecreet tot samenwerking en verbondenheid te komen tussen de verschillende onderdelen van de gemeentelijke organisatie: *"Het conflictmodel secretaris-ontvanger wordt grotendeels vervangen door een samenwerkingsmodel waarin de secretaris en de financieel beheerder een belangrijke rol te vervullen hebben"* (Memorie van Toelichting, 2005). Het Gemeentedecreet beoogt met andere woorden een diensthoofdenmodel, waarbij de interne strategische top wordt gevormd door de secretaris, de financieel beheerder en de diensthoofden, die als een collegiaal orgaan handelen (Plees & De Leemans, 1997; Vallet & De Rynck, 2006). Door de oprichting van het managementteam is het college bovendien niet langer het enige collegiale orgaan binnen de gemeente.

Een ander bestuursmodel is het schepenenmodel, waarbij rechtstreekse interacties plaatsvinden tussen de burgemeester en schepenen enerzijds en de gemeentelijke diensten anderzijds. Onder dit model is de verdeling van bevoegdheden tussen politieke partijen en schepenen zeer bepalend voor de werking van de lokale besturen (Vallet & De Rynck, 2006).

De volgende analyses gaan na welke factoren de mate verklaren waarin het diensthoofdenmodel geïmplementeerd is in de Vlaamse gemeenten. Eerst staan we stil bij de afhankelijke variabele.

> 6.3.1. *De afhankelijke variabele*

Om na te gaan of het diensthoofdenmodel zijn intrede heeft gedaan in de Vlaamse lokale besturen, vroegen we de leden van het college en de gemeentesecretarissen in welke mate ze het eens waren met de volgende stellingen:¹⁰

- Ik/de leden van het college wend mij/wenden zich rechtstreeks tot de verschillende diensten zonder daarin de secretaris te kennen;
- Ik/de leden van het college stel/stellen een groot vertrouwen in de secretaris, die de volle vrijheid krijgt om de diensten te organiseren en te coördineren;
- Ik/de leden van het college laat/laten de voorbereiding van de beslissingen door de raad of het college over aan de gemeentesecretaris en zijn diensten;
- Ik/de leden van het college leg/leggen enkel de hoofdlijnen van het te voeren beleid vast, de administratie beslist over de beleidsuitvoering;
- Ik/de burgemeester ben/is in de eerste plaats een politicus die eerder bekommerd is om beleidsvoering, dan om administratieve details.

Onderstaande tabel toont de resultaten van de factor- en betrouwbaarheidsanalyse voor deze stellingen.

---

¹⁰ Deze stellingen zijn gebaseerd op Plees & De Leemans (1997).

Tabel 113: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse diensthoofdenmodel

	Secretarissen	Leden CBS	
	Comp. 1	Comp. 1	Comp. 2
Leden CBS wenden zich rechtstreeks tot de diensten	-0,489		-0,818
Leden CBS stellen groot vertrouwen in de secretaris	0,836		0,634
Leden CBS laten voorbereiding over aan secretaris	0,819	0,696	
Leden CBS leggen enkel de hoofdlijnen vast	0,829	0,764	
Leden CBS zijn eerder bekommerd om beleidsvoering	0,653	0,739	
Eigenvalue	2,722	1,793	1,268
% of variance	54,44	35,860	25,358
Cronbach's alpha	0,776	0,624	0,320

Een factor- en betrouwbaarheidsanalyse tonen aan dat de stellingen een betrouwbare schaal vormen bij de gemeentesecretarissen. Bij de burgemeesters en schepenen is dit ook het geval, met uitzondering van de eerste twee stellingen. Bijgevolg maken we voor de burgemeesters en schepenen een schaal zonder deze uitspraken.

De schaal wordt zodanig opgesteld dat een hogere score staat voor een meer verregaande implementatie van het diensthoofdenmodel. In de volgende alinea gaan we aan de hand van bivariate analyses na in welke mate deze schaal samen hangt met de verschillende onafhankelijke variabelen.

> 6.3.2. *Bivariate analyses*

Volgende tabellen tonen de significante verbanden tussen de implementatie van het diensthoofdenmodel enerzijds en de verschillende onafhankelijke variabelen. Voor deze analyses verdelen we de respondenten op basis van de afhankelijke variabele onder in drie nagenoeg gelijke groepen.

De analyses voor de gemeentesecretarissen tonen geen significant verband aan. We herhalen deze analyses voor de burgemeesters en de schepenen. Onderstaande tabel toont de significante verbanden.

Tabel 114: Diensthoofdenmodel naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - burgemeesters en schepenen

	Diensthoofdenmodel			
Ervaring	Laag	Midden	Hoog	N
0-6 jaar	35,0	23,6	41,5	123
7-12 jaar	30,7	39,6	29,7	101
>12 jaar	44,1	32,9	23,0	222
Totaal	38,6	31,8	29,6	446
P	0,001			
Leeftijd	Laag	Midden	Hoog	Totaal
Gem.	54,58	53,51	51,69	53,39
N	178	144	134	456
Std. Afw.	8,93	9,64	10,29	9,63
P	0,031			

Bij de burgemeesters en schepenen is de samenhang tussen ervaring en perceptie over het diensthoofdenmodel significant. Naarmate de ervaring van de burgemeesters en schepenen toeneemt, laten ze zich kritischer uit over de implementatie van het diensthoofdenmodel. Van de politici met meer dan 12 jaar ervaring schat een relatief kleine groep van 23% de implementatie van het diensthoofdenmodel hoog is. Een goede 44% neemt daarentegen slechts een beperkte implementatie van het diensthoofdenmodel waar. Bij de politici met minder dan 6 jaar ervaring bedragen deze percentages respectievelijk 42% en 35%. Tot slot stellen we vast dat oudere burgemeesters en schepenen zich over het algemeen kritischer uitlaten over de implementatie van het diensthoofdenmodel dan hun jongere collega's.

> 6.3.3. *Multivariate analyses*

De inhoudelijke meerwaarde van de regressieanalyses op de data van de burgemeesters en schepenen en de secretarissen is beperkt aangezien de proportie verklaarde variantie van beide modellen onder de 0,05 blijft. We nemen de resultaten van de analyses bijgevolg niet op in het rapport.

> 6.4. Besluit

Dit hoofdstuk focuste op de percepties van de lokale actoren over de veranderingen die het Gemeentedecreet aanbracht aan de politiek-ambtelijke verhoudingen. Zowel de afsprakennota, het managementteam als de verhouding tussen de administratie en het college kwamen aan bod.

Over het algemeen hebben de gemeentekennmerken een beperkte invloed op de percepties over de politiek-ambtelijke verhoudingen. Wel blijken lokale actoren uit gemeenten met een homogene meerderheid bepaalde vernieuwingen positiever te evalueren dan respondenten uit coalitiegemeenten. Zo schatten secretarissen uit gemeenten met een homogene meerderheid het belang van de afsprakennota hoger in en beschouwen ze het MAT vaker als een verbetering. Politici uit gemeenten waar één partij de meerderheid vormt schatten bovendien de invloed van het MAT hoger in en zijn positiever over de informatie-uitwisseling tussen het MAT en het college.

De appreciatie van het MAT hangt ook tot op zekere hoogte samen met het inwonertal. Over het algemeen is de evaluatie van het orgaan positiever in kleinere gemeenten. Niet alleen wordt de invloed er hoger ingeschat, ook geven politici aan beter op de hoogte te zijn van wat in het MAT gebeurt en zijn ze minder vaak van mening dat het MAT te veel leden telt.

Daarnaast stellen we vast dat het MAT beduidend positiever wordt beoordeeld in die gemeenten waar reeds voor de inwerkingtreding van het Gemeentedecreet een (vorm van) MAT aanwezig was. Dit geldt zowel voor de secretarissen, de financieel beheerders als de politici.

Ook is er, vooral bij de secretarissen, een positieve samenhang tussen de percepties over en het ledenaantal van het MAT. In gemeenten waar het MAT meer leden telt, zijn secretarissen niet alleen positiever over de samenstelling en de invloed van het orgaan, maar ook over de mate waarin het MAT de taken kan vervullen die het decreet oplegt en over de relatie tussen het MAT en de diensten.

We namen in dit hoofdstuk ook enkele stellingen op die meten in welke mate er sprake is van een diensthoofdenmodel in de Vlaamse gemeenten. Meer ervaren en oudere politici nemen een minder sterke implementatie van dit model waar.

7. Veranderingen in de beleidsvoering

Het Gemeentedecreet streeft een efficiëntieverhoging na met betrekking tot de implementatie en opvolging van het beleid. Twee verplichte instrumenten hiertoe zijn het interne controlesysteem en het strategisch meerjarenplan. Deze vernieuwingen komen in het volgende hoofdstuk achtereenvolgens aan bod.

> 7.1. Het intern controlesysteem

Het Gemeentedecreet verplicht elke gemeente een intern controlesysteem te ontwikkelen (Art. 99 Gem. Decr.). Dit systeem omvat “*het geheel van gecoördineerde methodes en procedures die door de leidinggevenden van een organisatie worden uitgewerkt met het oog op het realiseren van haar doelstellingen*” (Memorie van Toelichting, 2005).

In de zomer van 2012 voldeden zes op de tien Vlaamse gemeenten aan de verplichting om een intern controlesysteem te organiseren (Hennau & Ackaert, 2013). In vergelijking met de meting van 2008 leken de gemeentesecretarissen zich echter kritischer uit te laten over het intern controlesysteem (Hennau & Ackaert, 2014). Bijgevolg is het interessant om op zoek te gaan welke variabelen inwerken op de percepties ten aanzien van het intern controlesysteem.

> 7.1.1. De afhankelijke variabele

Om de percepties over het intern controlesysteem in kaart te brengen, vroegen we aan de secretarissen in welke mate ze akkoord gingen met de onderstaande stellingen:

- Door het interne controlesysteem zijn de diensten op een andere manier gaan werken;
- Het interne controlesysteem leidt tot een efficiëntere werking van de diensten;
- De financiële informatie is door het interne controlesysteem meer betrouwbaar;
- Het interne controlesysteem verschaft meer zekerheid over de naleving van de wetgeving en procedures.

Aan de hand van een factor- en betrouwbaarheidsanalyse gaan we na of deze stellingen hetzelfde meten en een betrouwbare schaal vormen. De resultaten worden weergegeven in tabel 115.

Tabel 115: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse intern controlesysteem

	Component 1
Andere werking diensten	0,797
Efficiëntere werking diensten	0,790
Meer betrouwbare financiële informatie	0,675
Meer zekerheid wetgeving en procedures	0,826
Eigenvalue	2,399
% of variance	59,97
Cronbach's alpha	0,773

Bovenstaande analyses maken duidelijk dat de stellingen eenzelfde dimensie meten en een betrouwbare schaal vormen die de houding van de secretarissen ten aanzien van het intern controlesysteem weergeeft. Een hogere waarde op de schaal staat voor een positievere houding ten aanzien van het intern controlesysteem. In de analyses die volgen, werken we dan ook verder met deze geconstrueerde schaal.

> 7.1.2. *Bivariate analyses*

In welke mate hangen de percepties over het intern controlesysteem samen met de gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken van de gemeentesecretarissen? Om die vraag te beantwoorden, voeren we bivariate analyses uit. Hiertoe verdelen we de respondenten op basis van de schaalvariabele onder in drie nagenoeg gelijke groepen. Concreet onderscheiden we de secretarissen die relatief negatief zijn over het intern controlesysteem van zij die relatief positief zijn. Daarnaast is er een middengroep. Deze variabele kruisen we met de reeds besproken onafhankelijke variabelen. Onderstaande tabel toont slechts de significante verbanden.

Tabel 116: Percepties intern controlesysteem naar gemeente-, beroeps- en persoonlijke kenmerken - secretarissen

	Percepties intern controlesysteem			
Opleidingsniveau	Negatief	Midden	Positief	N
Niet univ	70,0	30,0	0,0	10
Univ	38,5	29,5	32,1	78
Totaal	42,0	29,5	28,4	88
P	0,071			
Tijdsbesteding	Negatief	Midden	Positief	N
Gem.	46,39	49,27	50,65	48,46
N	38	26	26	90
Std. Afw.	5,76	7,84	7,00	6,94
P	0,041			

De bivariate analyses tonen twee significante verbanden aan. In de eerste plaats zijn gemeentesecretarissen zonder universitair diploma over het algemeen kritischer over het intern controlesysteem: precies zeven op de tien secretarissen uit deze categorie uiten zich kritisch over het intern controlesysteem, geen enkele secretaris uit deze groep behoort tot de meest positieve groep over de vernieuwing. Ter nuancering wijzen we wel op het lage aantal secretarissen zonder universitair diploma.

Daarnaast vinden we een significant verband tussen de tijdsbesteding van de secretarissen en hun percepties over het intern controlesysteem: naarmate ze meer tijd spenderen aan hun werk, evolueert hun perceptie over het intern controlesysteem positief.

> 7.1.3. *Multivariate analyse*

Om de netto-effecten van de verschillende onafhankelijke variabelen te onderzoeken en eventuele schijnverbanden bloot te leggen, voeren we een multivariate regressieanalyse uit. Onderstaande tabel toont de resultaten.

Tabel 117: Regressieanalyse intern controlesysteem

	Stand. Coeff.	Std. Error
(Constante)		3,030
Gemeentekenmerken		
Inwonertal	-0,200*	0,000
Samenstelling CBS (ref.: coalitie)	0,170	0,598
Continuïteit bestuur (ref.: niet continu)	0,019	0,598
Schuld per inwoner	0,083	0,000
Beroepskenmerken		
Ervaring (ref.: 0-6j)		
7-12 jaar	0,141	0,828
>12 jaar	0,124	0,745
Tijdsbesteding	0,315***	0,036
Persoonlijke kenmerken		
Geslacht (ref.: man)	-0,138	0,647
Leeftijd	0,092	0,043
Opleidingsniveau (ref: niet univ)	0,319***	0,815
R ²	0,185	

Van de gemeentekenmerken heeft alleen het inwonertal een significante invloed op de percepties van de secretarissen over het intern controlesysteem. Concreet wordt het intern controlesysteem positiever geëvalueerd in kleinere gemeenten. Dit resultaat sluit aan bij de bevindingen van de voorgaande meting (Olislagers et al., 2013).

In overeenstemming met de bivariate analyse vinden we een significante samenhang met de tijdsbesteding van de secretaris: hoe meer uren hij gemiddeld per week besteedt aan zijn werk, hoe positiever zijn perceptie over het intern controlesysteem. Ook wat de persoonlijke kenmerken betreft, worden de resultaten van de bivariate analyses bevestigd: secretarissen met een universitair diploma zijn over het algemeen positiever over het intern controlesysteem.

> 7.2. Strategisch meerjarenplan

Het Gemeentedecreet vervangt het algemeen beleidsprogramma door een strategisch meerjarenplan (SMJP). Ten laatste een jaar na de gemeenteraadsverkiezingen van 2012 dienen de lokale besturen een meerjarenplan op te stellen, waarin niet alleen de beleidsdoelstellingen en -opties voor de bestuursperiode worden uitgeschreven, maar ook de financiële consequenties ervan worden weergegeven. De bepalingen waren met andere woorden nog niet verplicht op het moment van de bevraging. Toch werd bij de lokale politici en secretarissen reeds gepeild naar hun percepties ten aanzien van het SMJP. Deze waren over het algemeen eerder positief. In vergelijking met de voorgaande meting, lieten de raadsleden zich echter kritischer uit over deze vernieuwing (Hennau & Ackaert, 2014). In de volgende analyses onderzoeken we welke kenmerken samenhangen met de visie over het SMJP.

> 7.2.1. De afhankelijke variabele

Om een beeld te krijgen van het draagvlak voor het strategisch meerjarenplan, vroegen we de gemeentesecretarissen, burgemeesters, schepenen en raadsleden in welke mate ze het eens waren met de volgende stellingen:

- Het werken met een strategisch meerjarenplan is te ingewikkeld voor mijn gemeente;
- Het strategisch meerjarenplan wordt vooral gesteund door de diensten en minder door de politici;
- Het strategisch meerjarenplan verhindert een flexibele beleidsvoering.

De volgende tabel toont de resultaten van de factor- en betrouwbaarheidsanalyse waarmee we nagaan of de verschillende stellingen een betrouwbare schaal zouden vormen.

Tabel 118: Factor- en betrouwbaarheidsanalyse SMJP

	Secretarissen	Lokale politici
SMJP te ingewikkeld	0,840	0,826
SMJP vooral gesteund door diensten	0,686	0,736
SMJP verhindert flexibele beleidsvoering	0,843	0,813
Eigenvalue	1,887	1,885
% of variance	62,884	62,847
Cronbach's alpha	0,695	0,701

Op basis van de factor- en betrouwbaarheidsanalyse concluderen we dat de stellingen eenzelfde concept meten en een betrouwbare schaal vormen. Bijgevolg hanteren we deze nieuwe schaalvariabele als de afhankelijke variabele. Een hogere waarde op de schaal impliceert een positievere perceptie over het SMJP.

> **7.2.2. Bivariate analyses**

Net als bij de voorgaande analyses groeperen we de respondenten voor de bivariate analyses in drie nagenoeg gelijke groepen. De analyses bij de gemeentesecretarissen leiden slechts tot één significant verband. Onderstaande tabel toont de resultaten.

Tabel 119: Percepties SMJP naar tijdsbesteding - secretarissen

Tijdsbesteding	Percepties SMJP			Totaal
	Negatief	Midden	Positief	
Gem.	46,68	48,28	49,95	48,00
N	66	50	38	154
Std. Afw.	5,94	6,25	8,14	6,73
P	0,054			

De analyses bij de secretarissen wijzen op een significant verband tussen hun percepties over het SMJP en hun tijdsbesteding. Concreet stellen we vast dat de groep secretarissen die zich het meest positief uitlaten over het SMJP gemiddeld meer uren spenderen aan hun job dan hun collega's die minder positief zijn over het SMJP.

Vervolgens herhalen we dezelfde analyses voor de lokale politici. Onderstaande tabel geeft de significante verbanden weer.

Tabel 120: Percepties SMJP naar gemeente-, politieke en persoonlijke kenmerken - politici

	Perceptie SMJP			
Partij	Negatief	Midden	Positief	N
CD&V	38,4	28,4	33,2	518
Groen	30,8	35,4	33,8	65
N-VA	51,6	32,8	15,6	64
Open VLD	49,8	20,6	29,6	223
Sp.a	46,4	25,7	27,9	183
Vlaams Belang	55,9	19,6	24,5	102
Onafhankelijk	55,7	22,9	21,4	70
Lokaal	44,1	23,5	32,4	136
Totaal	44,4	25,9	29,8	1361
P	0,003			
Meerderheid/oppositie	Negatief	Midden	Positief	N
Meerderheid	38,9	25,3	35,8	894
Oppositie	54,0	27,7	18,3	487
Totaal	44,2	26,1	29,6	1381
P	0,000			
Tijdsbesteding	Negatief	Midden	Positief	Totaal
Gem	16,40	17,58	21,83	18,31
N	612	357	405	1374
Std. Afw.	17,48	17,93	21,42	18,97
P	0,000			
Opleidingsniveau	Negatief	Midden	Positief	N
Niet univ	47,3	25,7	27,0	864
Universitair	39,2	27,2	33,6	518
Totaal	44,3	26,3	29,5	1382
P	0,007			
Leeftijd	Negatief	Midden	Positief	Totaal
Gem	54,36	50,87	52,15	52,79
N	609	361	411	1381
Std. Afw.	11,00	11,13	11,29	11,21
P	0,000			

Drie politieke kenmerken hangen samen met de percepties over het SMJP: de partij, het al dan niet tot de meerderheid behoren en de tijdsbesteding. Met uitzondering van Groen is bij alle partijen het aandeel politici dat zich negatief uitlaat over het SMJP groter dan het aandeel dat het positief evalueert. Algemeen zijn de politici van CD&V, Groen en lokale partijen het meest positief over het SMJP: een derde van de respondenten van deze partijen evalueert deze vernieuwing relatief goed. Politici van N-VA, Vlaams Belang en onafhankelijke politici zijn daarentegen kritisch: meer dan de helft van de respondenten van deze partijen laat zich negatief uit over het SMJP. Ook bij Open VLD bevindt de helft van de politici zich in de negatieve categorie. De groep liberale politici die zich positief uitlaat over het SMJP is met 30% echter ook relatief groot. Daarnaast stellen we vast dat politici die tot de meerderheid behoren zich positiever uitlaten over het SMJP, net als politici die meer tijd besteden aan hun mandaat.

Ook de persoonlijke kenmerken leveren significante verbanden op. Universitair geschoolde politici zijn in globo positiever over het SMJP dan respectievelijk minder hoog opgeleide politici. Tot slot stellen we vast dat de gemiddelde leeftijd van de meest kritische groep respondenten hoger ligt dan deze van de respondenten die het SMJP positiever evalueren.

> 7.2.3. *Multivariate analyses*

Om de netto-effecten van de verschillende onafhankelijke variabelen in kaart te brengen, voeren we zowel voor de lokale politici als voor de secretarissen een regressieanalyse uit. Beide leveren echter een zeer beperkte verklaarde variantie op (Adjusted R Square <.05).

> 7.3. **Besluit**

Dit hoofdstuk behandelde de vernieuwingen die het Gemeentedecreet doorvoerde met betrekking tot de beleidsvoering. Concreet lag de focus op twee hervormingen: het interne controlesysteem en het strategisch meerjarenplan.

De schaal van de gemeente heeft alleen een invloed op de percepties over het intern controlesysteem. We stellen vast dat secretarissen positiever staan tegenover deze vernieuwing naarmate het inwonertal afneemt.

Een factor die bij beide vernieuwingen een rol speelt, is de tijdsbesteding van de lokale actoren: naarmate de actoren meer tijd spenderen aan hun beroep/mandaat, staan zij positiever ten aanzien van deze vernieuwingen. Ook universitair percipiëren de hervormingen aan de beleidsvoering over het algemeen positiever.

Net als in de voorgaande hoofdstukken speelt het al dan niet tot de meerderheid behoren een rol: politici die deel uitmaken van de

meerderheid in hun gemeente, staan beduidend positiever ten aanzien van het SMJP dan oppositieraadsleden. Uitzondering hierop vormen de politici van Groen. Hoewel deze partij in relatief veel gemeenten in de oppositie zit, evalueert ze het SMJP positief.

8. Algemeen besluit

Welke kenmerken verbonden aan de gemeente, het mandaat/het beroep en het individu hangen samen met de percepties van burgemeesters, schepenen, raadsleden, secretarissen en financieel beheerders over het Gemeentedecreet? Dat was de centrale onderzoeksvraag van dit onderzoeksrapport. Dit besluit vat de belangrijkste bevindingen samen.

In de eerste plaats wezen de resultaten op een verband tussen de implementatie en de appreciatie van het Gemeentedecreet. Respondenten uit gemeenten waar de implementatie van het decreet zich niet beperkte tot de verplichte bepalingen, waren positiever over de vernieuwingen dan de lokale actoren uit andere gemeenten. Zo is er een positief verband tussen een onafhankelijke voorzitter van de gemeenteraad en de versterking van het orgaan. Ook in gemeenten waar reeds een vorm van managementteam was voor de inwerkingtreding van het decreet, wordt het decreet in het algemeen en het managementteam in het bijzonder positiever beoordeeld. De relatie tussen het college en het OCMW werd bovendien positiever beoordeeld in de gemeentebesturen waar de OCMW-voorzitter deel uitmaakte van het college.

Daarnaast sprongen de verschillen tussen de leden van de meerderheid en de oppositie in het oog. Politici die tot de meerderheid behoren, evalueren niet alleen het decreet in zijn totaliteit beter, maar percipiëren ook vaker een sterkere gemeenteraad. Daarnaast zijn ze meer tevreden over de bepaling van het begrip dagelijks bestuur, het SMJP en over de vernieuwde evaluatieprocedure van de decretale graden.

Een derde vaststelling heeft betrekking op het opleidingsniveau van de lokale actoren. Hier valt echter een discrepantie op tussen de ambtenaren en de politici. Terwijl secretarissen en financieel beheerders met een universitair diploma positiever staan tegenover het decreet in zijn geheel en specifieke vernieuwingen hieruit zoals de bepaling van het begrip dagelijks bestuur en het intern controlesysteem, is de appreciatie bij politici zonder universitair diploma positiever dan bij hun hoger opgeleide collega's. Niet alleen nemen ze grotere veranderingen waar in de activiteitsgraad van de raadsleden en het verloop van de gemeenteraad, ook percipiëren ze een sterkere gemeenteraad dan hun minder hoog opgeleide collega's. Deze resultaten zijn echter niet volledig eenduidig: het SMJP wordt positiever beoordeeld door hoger opgeleide politici.

Ook de leeftijd van de lokale actoren speelt een rol. Over het algemeen zijn jongere gemeentesecretarissen positiever over het decreet in zijn totaliteit en over de versterking van de gemeenteraad. Toch nemen hun oudere collega's meer veranderingen waar in de activiteitsgraad van de raadsleden. Oudere politici evalueren niet alleen de veranderingen aan de

gemeenteraad positiever, maar ook de samenwerking tussen college en OCMW en de evaluatieprocedure van de decretale graden. Over de implementatie van het diensthoofdenmodel en van het SMJP, twee van de meest ingrijpende veranderingen van het Gemeentedecreet, laten oudere politici zich daarentegen kritischer uit. Ondanks de samenhang tussen leeftijd en ervaring, lijkt leeftijd een sterkere invloed te hebben op de percepties ten aanzien van het Gemeentedecreet. Bovendien lopen de invloeden van beide onafhankelijke variabelen niet altijd in dezelfde richting. Eventueel vervolgonderzoek kan dieper ingaan op deze vaststellingen.

Opmerkelijk was verder de beperkte invloed van de schaal van de gemeenten. Hoewel de financieel beheerders uit grotere gemeenten het decreet positiever beoordelen, komt deze relatie niet of slechts in beperkte mate tot uiting bij de politici en de secretarissen. De positievere houding van secretarissen uit de grote gemeenten ten aanzien van bepaalde vernieuwingen uit het decreet, is niet eenvormig. Zo wordt onder meer het intern controlesysteem positiever beoordeeld in kleine gemeenten. Bovendien nemen secretarissen uit grote gemeenten vaker een weigerachtige houding waar van raadsleden tegenover delegatie.

Tot slot stelden we vast dat de verklarende kracht van de regressieanalyses die we uitvoerden in dit onderzoeksrapport eerder beperkt is. Dit was ook reeds in 2008 het geval. Mogelijk komen bepaalde effecten slechts naar voren bij een eventueel vervolgonderzoek, uitgevoerd bij dezelfde groepen respondenten maar in een volgende zittingsperiode. Bijgevolg wordt een nieuwe enquête over het Gemeentedecreet georganiseerd in de loop van 2014.

Referenties

- Memorie van Toelichting bij het Ontwerp van Gemeentedecreet* (2005). Brussel.
- Hennau, S., & Ackaert, J. (2013). *De implementatie van het Gemeentedecreet anno 2012*. Hasselt: Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen.
- Hennau, S., & Ackaert, J. (2014). *Lokale besturen in verandering? Evoluties in de percepties over het Gemeentedecreet*. Hasselt: Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen.
- Olislagers, E., Ackaert, J., De Rynck, F., & Reynaert, H. (2010). *Percepties over het gemeentedecreet vergeleken*. Hasselt: Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen.
- Plees, Y., & De Leemans, K. (1997). Gemeentelijke organisatiemodellen en modelsecretarissen? *Tijdschrift voor Overheidsmanagement*(2), 4-14.
- Vallet, N., & De Rynck, F. (2006). De lokale leiderschapstandem: een verkennend onderzoek naar de aard en hoedanigheid van het politiek en ambtelijk leiderschap in Vlaanderen. *Res Publica*, 446-471.

Beleidsaanbevelingen

Op basis van de onderzoeksbevindingen formuleren we enkele mogelijke aanbevelingen voor Vlaamse en lokale beleidsverantwoordelijken.

1. *Zorg voor voldoende differentiatie naargelang gemeentekennmerken*

Hoewel het Gemeentedecreet over het algemeen positiever wordt geëvalueerd in grote dan in kleine gemeenten, dienen hierbij twee nuanceringen gemaakt te worden. In de eerste plaats speelt de schaal minder sterk dan bij de voorgaande meting. Bovendien worden bepaalde vernieuwingen zoals het intern controlesysteem positiever beoordeeld door actoren uit kleinere gemeenten.

Ook de samenstelling van het college heeft in verschillende gevallen een invloed op de evaluatie van het juridisch kader. Zo zien lokale actoren uit gemeenten waar één partij de meerderheid vormt een sterkere raad, zijn ze meer tevreden over de stand van zaken met betrekking tot delegatie en evalueren ze de samenwerking tussen het college en het OCMW positiever.

Deze vaststellingen tonen aan dat sommige instrumenten die het Gemeentedecreet oplegt of aanbiedt niet op maat van alle gemeenten zijn. Het inbouwen van bijkomende mogelijkheden tot differentiatie in het juridische kader zou een oplossing kunnen bieden en zou zo kunnen bijdragen aan een positievere perceptie van het decreet. Ook kunnen intergemeentelijke samenwerkingsverbanden een interessante vorm van ondersteuning zijn en een antwoord bieden op eventuele capaciteitsproblemen van kleinere lokale besturen.

2. *Verlies het individu niet uit het oog*

Het onderzoek toont aan dat het profiel van de lokale politici en ambtenaren samenhangt met hun perceptie over het Gemeentedecreet. Zo staan oudere politici, leden van de meerderheid en niet-universitaire politici positiever tegenover (bepaalde aspecten van) het Gemeentedecreet dan andere lokale politici. Bijgevolg is het belangrijk om, vooral bij respondenten met een ander profiel, betrokkenheid bij het decreet te stimuleren door hen onder meer te informeren over de uitgangspunten en beleidsdoelstellingen van het Gemeentedecreet.

Opleidingen kunnen hier een belangrijke rol spelen: ze kunnen de betrokkenen niet alleen op de hoogte brengen van de voordelen van de veranderingen, maar kunnen hen ook bewust maken van hun rol in het veranderingsproces. Zeker na de vernieuwing van de gemeenteraden kunnen dergelijke opleidingen interessant zijn. Initiatieven van het VVSG

hieromtrent dienen dan ook aangemoedigd en/of uitgebreid te worden. Daarnaast kunnen ook politieke partijen een belangrijke rol spelen in het proces van bewustwording.

3. Spendeer voldoende aandacht aan monitoring en opvolging

De onderzoeksbevindingen tonen aan dat de implementatie en de aanvaarding van het Gemeentedecreet een geleidelijk proces vormen: de perceptie ten aanzien van de innovaties van het Gemeentedecreet zijn positiever in die gemeenten die gekozen hebben voor een meer verregaande implementatie van het decreet dan de verplichte bepalingen. Zo lijkt de ontvlechting van het burgemeesterschap en het voorzitterschap van de raad positieve repercussies te hebben op de rol van de gemeenteraad en wordt het managementteam positiever beoordeeld in die gemeenten die al langer met een dergelijk orgaan werken. Een vervolgonderzoek kan nagaan of deze positieve evolutie zich verder zet, dan wel beperkt blijft tot die gemeenten die een voortrekkersrol hebben gespeeld bij de implementatie van het decreet.